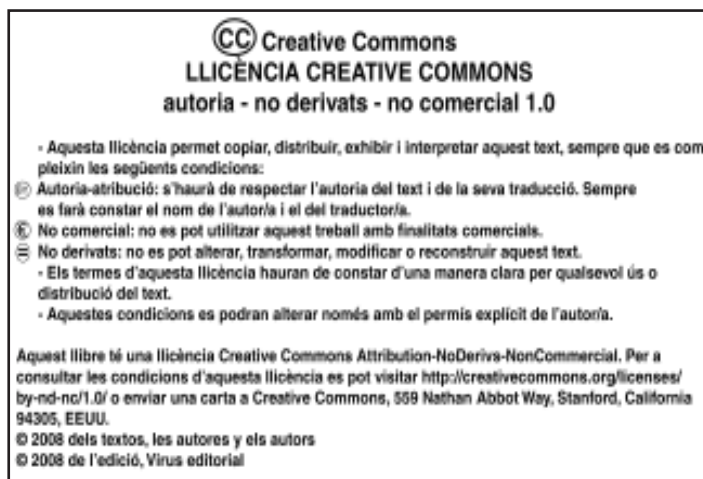

Eugeni Rodríguez i Joan Pujol
(coordinadors)

DELS DRETS A LES LLIBERTATS
Una història política de l'alliberament GLT
a Catalunya (FAGC 1986-2006)

Virus editorial

Títol:

Dels drets a les llibertats

Una història política de l'alliberament GLT a Catalunya (FAGC 1986-2006)

Coberta i maquetació: Virus editorial

Primera edició: juny 2008

Virus editorial / Lallevir SL

C/ Aurora, 23 baixos

08001 Barcelona

T. / Fax: 93 441 38 14

C/e.: virus@pangea.org

www.viruseditorial.net

Imprès a:

Imprenta Luna

Muelle de la Merced, 3, 2.º izq.

48003 Bilbao

T.: 94 416 75 18

C/e.: luna-im@teleline.es

ISBN-13: 978-84-96044-96-8

Dipòsit legal:

Índex

El perquè d'aquest llibre

Eugeni Rodríguez 7

El com d'aquest llibre

Joan Pujol 13

Visió situada i personal del moviment GLT a Catalunya

Eugeni Rodríguez 23

El compromís amb el moviment

Eduard Sánchez Pascual 35

L'assassinat de la transsexual Sònia

Bea Espejo 51

Okupant la norma

Carles Guillot i Marc Flanch 61

Lesbiana? Encantada, és un plaer

Marta Estella 73

La COFLHEE (1985-1995) i l'alliberament a l'Estat espanyol

Pedro Carmona 83

Moments personals que han fet història 105

Campanyes 127

Reflexions: dels drets a les llibertats

Joan Pujol i Eugeni Rodríguez 135

Dates rellevants en el moviment GLT 147

Glossari 153

Referències bibliogràfiques 161

Apunts biogràfics 165

Annexos 167

En memòria de la transsexual Sònia

**Volem donar les gràcies a tota la gent que ha participat
d'alguna manera en l'elaboració del llibre:**

Eduard Sánchez-Pascuala, Bea Espejo, Carles Guillot i
Marc Flanch, Marta Estella, Pedro Carmona, Joan Pujol
i Eugeni Rodríguez: *autors/es dels capítols.*

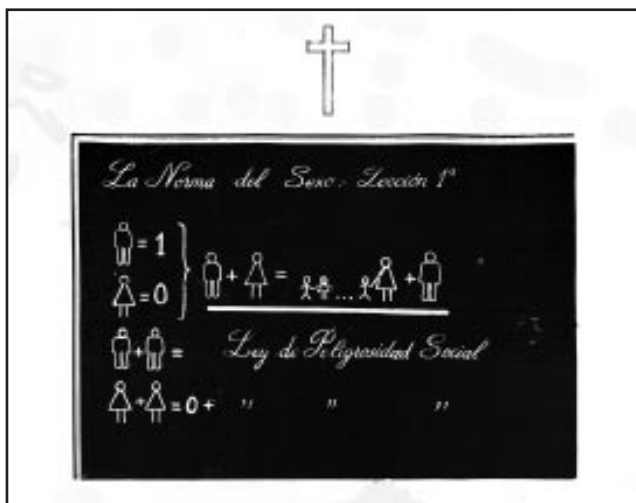
J. P., J. M. Moragriga, Felip, Guille, Markus, Parta,
Eduard, Itziar Ziga, Mak, Marc Garriga, Pere, Pau Gálvez:
moments que han fet història.

Patricia Aljama: *investigació i peus de pàgina.*

Monica Boix: *traduccions i correccions.*

Agraïments també a Joan, Moni-k, Edu, Ivan i Ferran.

Agraïments especials al FAGC, Fundació Jaume Bofill i Mak.

Detall gràfic del Manifest del FAGC

Eugeni Rodríguez

El perquè d'aquest llibre

El llibre que teniu a les mans és la culminació d'un projecte que va començar fa dos anys amb l'objectiu de donar veu a una part de la nostra història, la història del moviment per l'alliberament GLT a Catalunya.

Les narracions, cròniques, anècdotes i campanyes que omplen les seves pàgines són un retrat coral d'algunes de les moltes persones que, de formes diverses, participen o han participat en aquest devenir de la lluita i vivència quotidianes de l'alliberament GLT.

Perquè aquest projecte col·lectiu és només una petita mostra de tot el que podria arribar a explicar-se respecte d'una acció política i social que s'ha anat construint dia a dia amb el motor d'un batec mogut per la il·lusió. Una il·lusió que sovint s'ha revestit de la militància i l'entrega més absolutes a un objectiu: el desig de voler viure una realitat més a mida dels nostres somnis.

Una altra de les intencions d'aquest projecte era la de deixar constància que ha existit i existeix una manera d'encarar la lluita GLT a les antípodes de l'hegemonia que els

sectors integracionistes del moviment han establert durant els darrers anys.

Volem explicar el nostre posicionament a l'hora de fer i expressar l'acció política d'alliberament gai. Aquest llibre mostra un camí que hem recorregut sense combregar amb les idees que aplega la forma en què ha estat entès el «moviment gai» des de totes les sigles (GL, GLT, LGTB...) que, a mode d'etiqueta, s'han anat forjant al voltant de la lluita en contra de l'homofòbia i l'heterosexisme.

El nostre mapa de navegació se situa en un lloc concret, Catalunya; des d'una posició, si se'ns permet, de classe, i amb una intenció ideològica que fuig de tota neutralitat. Ens sembla preocupant el silenci que s'ha forjat entorn d'un període clau en la lluita contra l'homofòbia i per la consecució d'espais de llibertat enfrontats a la norma heterosexual. Que en concret són els anys que van de 1986 a 2006 i específicament la dècada 1986-1996. Perquè no tenim cap dubte que aquest període ha estat imprescindible per a la consecució dels drets i els guanys més significatius de la nostra història més recent.

Un petit resum històric de com ens vam posar a caminar: el 1986, un grup d'activistes que provenien de diferents posicions dins d'un ample espectre de l'esquerra radical i de moviments socials alternatius enfrontats a la norma i al discurs heterosexista, com el moviment antimilitarista i el pacifista, vam confluïr a la IV Conferència del FAGC. Aquesta suma d'energies es va donar de forma casual, si es vol, però d'ella en va sorgir l'impuls necessari per trencar amb la situació de passivitat en la qual estava immers el moviment gai després de dues victòries consecutives del PSOE. Amb aquestes victòries volien fer-nos creure que la lluita social i el compromís militant eren ja innecessaris. Que ja s'havia aconseguit tot el que es volia.

D'altra banda, en aquells moments, principis dels anys 80, la pandèmia de la sida va començar a fer-se notar d'una forma

cruenta i sense possibilitat aparent de posar-li fre. L'any 1986, any en què arrenca aquesta investigació, el moviment gai es troba en un moment d'inflexió.

Aquest panorama ens portà a presentar una ponència pròpia a la IV Conferència que s'estava duent a terme, la qual va comptar amb un suport abassegador, i va suposar la consolidació d'una nova forma de fer política d'alliberament gai. En els primers anys d'aquesta etapa (anys 1986-1988) es treballà per l'extensió territorial del FAGC, per la coordinació del moviment gai en l'àmbit estatal (COFLHEE), així com per la posada en funcionament de campanyes que, ja en aquell moment i analitzades des del present, es confirmen com a punts d'inflexió decisius. Estem parlant de campanyes com la que es va realitzar per recolzar la parella de gais que es volien casar a Vic l'any 1987. Aquesta actuació va endegar una nova línia política del FAGC que va suscitar el rebuig per part dels sectors reformistes. Sectors que, posteriorment, van crear Iniciatives Gais, posteriors abanderats de la defensa del «matrimoni gai», l'actual CG-L.

Aquest canvi en la línia política del FAGC va obrir l'entrada a persones descontentes amb la trajectòria anterior i que en aquells moments van veure la possibilitat d'unir forces al voltant d'un projecte diferent. Són els anys que el FAGC es consolida com un referent clar de lluita per l'alliberament gai tant en el territori català (Barcelona, Girona, Santa Coloma, Badalona) com estatal. Són els anys del famós i molt conegut lema «Estima com vulguis».

Un esdeveniment que ens va colpir especialment va ser l'assassinat de la transsexual Sònia l'any 1991. Aquest assassinat va fer paleses, en aquell moment, l'extensió i la gravetat de l'homofòbia que derivà, l'any 1993 i coincidint amb el judici als assassins de la Sònia, en la creació de l'Oficina Anti-Discriminatòria del FAGC.

El compromís militant ens va portar l'any 1993 a viatjar a Xile com a observadors del cas de l'incendi intencionat a la discoteca Divine de Valparaíso; un viatge que ens va permetre col·laborar en la creació del Movimiento de Liberación Homosexual (MOVILH).

L'any 1996 vam col·laborar en la creació del primer grup gai a Portugal, el Grupo do Trabalho Homosexual (GTH). Aquest mateix 1996, l'equip de govern de l'Ajuntament de Sitges, format per la coalició CIU-PP, decideix fitxar els gais que passegen pel quart espigó de la platja. La identificació de gais per part de la policia generarà una de les mobilitzacions més fortes i decisives del moviment d'alliberament gai i lèsbic.

L'experiència de classe ens va fer reflexionar, a finals dels anys 90, sobre les dificultats del gai de classe obrera per accedir al *model únic gai*, així com a elaborar la ponència sobre la *pesseta rosa*, la qual marcarà una línia política dins del FAGC.

El 2005, l'aprovació de la llei de matrimoni per a persones del mateix sexe situa en el punt més alt les aspiracions «democràtiques» del moviment gai-lèsbic i sobretot de la part integracionista.

Aquest llibre vol mostrar, en fi, la suma dels anhels i les aspiracions de moltes persones que van posar el cos i el cor en l'aposta per la construcció d'un alliberament sexual tangible.

A l'hora d'engendrar aquesta criatura vam partir de l'obligació moral i ètica d'haver de reunir tota una amalgama de mirades diverses. Les quals havien de confluïr en un projecte col·lectiu que reunís militants gais, lesbianes, transsexuals, okupes, feministes... On hi poguessin aportar el seu granet de sorra desviades, anormals, marginals, heterogais, antinormes, persones sense prejudicis, promíscues, enfadades amb la moral, apòstates i també activistes involuntaris però imprescindibles en la dura tasca d'avantposar les llibertats individuals a qualsevol mena de prohibició.

La reapropiació d'espais de llibertat, entesos com el lloc on poder expressar la nostra afectivitat-sexualitat sense pors, ha estat, sens dubte, una de les tasques que ens han requerit més dedicació i tossuderia.

Partim del convenciment que les experiències que es relaten en aquest llibre poden acollir i servir de referent per a qui està compromès en aquesta lluita. Per això hem brodat aquest teixit polifònic, perquè pensem que no és necessari tornar a començar de zero cada vegada. Perquè algun pòsit de les lluites passades ens ha de servir per continuar avançant.

Sempre hem defensat que no ens conformem amb un «gueto daurat» on poder viure en «llibertat provisional» de les 12 de la nit a les 6 de la matinada. I quan diem això no volem endimoniar ningú, ans al contrari! Simplement, ens neguem a renunciar a cap cantonada, volem habitar tots els racons, ens hem entestat a trepitjar tots els carrers de les nostres ciutats, pobles i llogarrets.

No som conformistes i això ens ha dut, com veurem en aquestes pàgines, a inventar des de la necessitat i l'emoció les formes de vindicació més multicolors. Des de la «insubmissió marika» fins al qüestionament del Duo Dinámico. Foragitades per la pluja, hem canviat els carrers xops per una casa okupada per celebrar el 28 de Juny, dia per l'Alliberament GLT. Hem convocat besades col·lectives davant de les mirades heteronormatives dels censors de les llibertats sexuals. Hem plantat cara a la indolència i a la repressió de les uniformes i autoritàries forces de l'ordre amb la nostra immensa gamma d'identitats i sexualitats acolorides.

Treballem i construïm referents al marge del poder i amb l'objectiu de dignificar les nostres vides i històries. I d'aquesta manera hem aconseguit els dos únics exponents públics dels nostres guanys: una placa que recorda, en el parc de la Ciutadella, l'assassinat de la transsexual Sònia, i l'únic monument GLT

que existeix a l'Estat espanyol, al quart espigó de la platja de Sitges, en memòria de l'homofòbia que va sacsejar el poble el 1996.

Aquest llibre també és un homenatge sincer a una forma d'entendre l'activisme i la militància en el moviment GLT, en el qual allò prioritari i fonamental ha estat sempre evitar la impunitat homòfoba. Perquè ens hem entestat, i ho seguirem fent, a no deixar que els insults, les agressions, les discriminacions, les marginacions i la infravaloració de qualsevol per raó de la seva opció sexual, així com l'expressió pública d'aquests comportaments, surtin de franc. Aquest compromís amb nosaltres i aquest desafiament cap a les persones que no ens volen respectar ens ha dut a haver de combinar estratègies i formes d'acció política diverses. La prioritat ha estat sempre la dignitat de la persona agredida, així com una denúncia pública al marge de l'escabrositat. Hem posat tots els recursos que hem tingut a l'abast per tal d'aconseguir la millor solució a cada incident, per tal de conjuminar amb èxit la defensa o l'acusació jurídica amb la reivindicació o protesta.

Aquest és un llibre que fa tangible un vell somni. Volíem veure imprès un mar immens d'històries, guanys, lluites, conquestes legals i afanys de llibertats fets reals. Històries que demanaven sortir a la llum i poder continuar sent viscudes per altres persones que, en llegir-les, puguin atrapar-les, fer-se-les seves o, senzillament, conèixer una mica més quin ha estat aquest viatge per la lluita per les llibertats GLT en aquest racó de món, durant aquest trosset de la història.

Joan Pujol

El com d'aquest llibre

Tenim una important i valuosa historiografia del moviment GLT a Catalunya en el període franquista¹ i diferents texts en català que ens ofereixen, des d'una perspectiva acadèmica, reflexions sobre el present i el futur del moviment GLT². Aquesta ha estat una feina molt important, i podem veure com el moviment GLT a Catalunya ha desenvolupat una personalitat i una manera de fer pròpies, que s'expressa en els diferents esdeveniments que s'han anat organitzant des de fa molts anys. És precisament aquest punt el que es vol potenciar en aquesta obra: la de tenir consciència del que hem fet, i de l'especificitat que aporta el desenvolupament del moviment a Catalunya.

Aquest treball busca oferir una línia de reflexió que explori alguns dels camins i trajectòries que s'han seguit dins d'aquest moviment a partir del moment en què podem dir que la democràcia a l'Estat ha estat plenament consolidada. S'ha agafat l'any 1986 com a punt de referència al tractar-se d'un moment en què s'inicia la diversificació del moviment GLT i que, per altra banda, coincideix amb el sorgiment de la sida, que va suposar una profunda reflexió i transformació d'objectius i estra-

tègies per part dels diferents col·lectius que treballaven per l'alliberament sexual.

Dels múltiples camins que es podien seguir s'ha optat per donar veu al vessant polític del moviment. Es tracta d'una aposta motivada per la situació autocomplaent provocada pel miratge democràtic respecte de la temàtica GLT, on aparentment tot s'ha assolit «naturalment» i on només fan falta els últims detalls perquè tot quedi arreglat dins de la modèlica família rosa. L'absorció institucional del moviment gai ha portat a la presència d'una forma hegemònica de comprensió d'aquest basada en el consumisme i en el model de família nuclear, comprensió que es difon constantment en els mitjans de comunicació habituals. Es vol treure a la llum com, durant aquest període, s'ha produït un intens i productiu activisme polític que s'ha traduït en una particular manera de treballar que s'expressa en la forma i el contingut de les activitats reivindicatives a Catalunya. Un activisme que no s'ha quedat atrapat en el llenguatge dels drets oferts i que mira a un futur de llibertats a les quals aspirar i que es volen assolir. S'ha volgut ressaltar que aquesta trajectòria no ha estat un camí en solitari. Ens ha semblat rellevant d'incloure una perspectiva des dels agents que, des d'altres moviments associatius, han mostrat simpatia i recolzament per tal de congruar una productiva influència mútua en l'activisme i el pensament polític del moviment GLT. També s'hi han volgut incloure els acompanyants que dins del moviment GLT, i des de la distància territorial, ens ofereixen una visió de la feina feta a Catalunya.

Finalment, i el que ens sembla més important, s'ha volgut donar una reflexió des dels protagonistes d'aquesta història. És per això que en lloc de centrar-nos en una anàlisi acadèmica del moviment, que sovint agafa paradigmes anglosaxons com a elements d'anàlisi sense tenir en compte l'especificitat del moviment a Catalunya, hem escollit persones que d'una o altra manera han estat involucrades en aquest període per tal que

ens ofereixen les seves vivències i reflexions. Aquest fet ha resultat en una visió parcial, on no es vol donar tant una foto exacta del que ha estat aquest procés com aportar elements per reflexionar a partir d'històries particulars, situades i experièncials d'aquests fets. Partim de la base que la història no és la recopilació acurada d'uns fets sinó la creació d'una narrativa particular, amb uns objectius concrets, respecte d'una sèrie d'esdeveniments. Diferenciaríem, així, entre la «Història», aquella feta pels que han guanyat i que tenen el poder de definir com són les coses, i les «històries», aquestes narratives divergents, contradictòries i múltiples de fets passats on els mateixos personatges es situen i ens mostren les pròpies vivències i reflexions. Defugim, d'aquesta manera, una representació «objectiva» de la història on un agent «autoritzat» (el que representa) ens ofereix una pretesa veritat sobre el que ha passat. A part dels problemes derivats de la imposició d'un cert poder que suposa la visió objectivista de la història, ens porta per altra banda a la pregunta constant sobre fins a quin punt la representació és acurada i legítima. Seguint el vessant activista que ha volgut prendre el llibre, la història dels fets no és tant un «descobriment» com una «creació» elaborada davant d'un present concret i amb una certa visió de futur. Podríem dir que el passat és tan desconegut com el futur, i les heroïnes i herois de la història són més un reflex dels nostres valors actuals que no pas una narració acurada del nostre passat. És precisament per la importància que té la manera en com construïm el nostre passat en la comprensió del present i en la forma en què dibuixem el nostre futur que s'ha optat per aquesta forma de presentar aquesta reflexió històrica: una visió situada en uns personatges, que ens parlen des d'unes posicions concretes, i des de l'experiència que ha suposat participar en primera persona dels esdeveniments que es relaten. Es tracta de mostrar una multiplicitat d'històries que, de manera crítica, ens ofereixin

històries alternatives al «ja està tot fet dins del moviment GLT» per tal de poder pensar en diferents imaginaris futurs. Aquesta reflexió sobre el procés polític viscut futur és particularment important en el moment actual, on la consolidació identitària del moviment GLT, potenciada des de l'àmbit comercial i batejada institucionalment, porta a uns imaginaris GLT hegemònics que se'ns presenten com a «naturals» i produeix processos d'estereotipació de com és i viu una persona «gai», «lesbiana» o «transsexual».

El procediment ha consistit a demanar a una sèrie de persones que han estat, d'una o altra manera, protagonistes en alguns dels aspectes de la història del moviment GLT que expliquessin les seves vivències i reflexions. S'ha volgut, però, que aquestes vivències tinguessin una certa lògica per tal de no acabar amb un conglomerat d'històries inconnexes. S'han escollit, en primer lloc, persones que puguin donar una visió múltiple i diversa del moviment, des dels diferents col·lectius GLT, des de dins i de fora del moviment GLT, des de la ciutat i fora de la ciutat, des de Catalunya i fora de Catalunya. Es tracta d'històries que no volen ser representatives, que no volen dir una veritat sinó oferir una perspectiva per a la reflexió. A les persones escollides se'ls han fet una sèrie de preguntes en relació amb el moviment GLT, amb especial èmfasi en les experiències i reflexions pròpies. Podeu veure en l'annex el guió inicial de preguntes de què es va partir.

Després de respondre a les preguntes, es feia una revisió del text i es suggerien noves preguntes i temes a les persones que participaven, un procés que es va anar realitzant fins a arribar a un tancament del treball. Les narratives de la gent es penjaven, durant el procés, en una pàgina web³. Les diferents persones que participaven en l'estudi podien veure el que havien escrit les altres persones de manera que servís d'inspiració per a nous temes i reflexions. També obria la possibilitat que altres persones consultessin i opinessin sobre el llibre mentre

s'anava realitzant. Aquest procediment ha permès que les diferents contribucions puguin tenir en compte les veus de les altres persones que participen en el llibre, i que aquest sigui un esforç col·lectiu obert a les persones que hi vulguin participar. En aquest sentit, a més de les narratives centrals, podem trobar un apartat anomenat «moments que han fet història» on diferents persones que s'han ofert a participar ens parlen, sense guió previ, d'experiències concretes viscudes en primera persona durant aquest període.

Per no fer la lectura feixuga, les respostes a les preguntes s'han transformat en una narrativa que pot ser llegida i té consistència en ella mateixa. Ha estat molt important, per aquest motiu, la feina de revisió estilística de les diferents aportacions. És possible que en alguns casos encara hi quedin restes del que ha estat la dinàmica de preguntes i respostes, però s'ha fet el possible per tal d'evitar a la persona que ens llegeix la incomoditat d'un text que no segueix una certa línia narrativa. S'ha realitzat, a més, una revisió del text per connectar les temàtiques i reflexions que s'hi donen amb reflexions teòriques i conceptuals dins les ciències socials. Es tracta de ressaltar el fet que les nostres vivències i experiències impliquen reflexions profundes del nostre entorn, i és necessari que no quedin apartades de la llum pública per part del discurs academicista.

Aquesta metodologia segueix els principis del que s'anomena «produccions narratives», metodologia desenvolupada en el grup de recerca Fractalitats en Investigació Crítica de la Universitat Autònoma de Barcelona⁴. Es tracta de produir texts conjunts amb persones rellevants dins d'una temàtica d'estudi a partir d'una sèrie de preguntes inicials que es van transformant en el procés d'escriptura de la narrativa sobre la temàtica. És important de ressaltar, tal com apunta Griffiths⁵, que aquestes narratives, com qualsevol altra, són una reconstrucció dels fets passats a partir del moment pre-

sent; cal defugir la idea que es tracta de reconstruccions fidedignes de l'experiència. A diferència de les entrevistes, on es pot aplicar el mateix principi, s'entra en un procés de reflexió d'aquesta experiència pel fet que les participants han de revisar l'experiència relatada a partir de la lectura del text escrit i de la presentació de noves preguntes i reflexions. Les persones que han participat en aquest treball han passat per un procés de preguntes, reflexió sobre les respostes donades, presentació de noves preguntes, nova lectura del text, i així consecutivament fins que les parts involucrades han donat el text per acabat. El producte final es un relat que, a diferència de les entrevistes, té una lògica argumentativa i narrativa pròpia. Els texts produïts son corregits estilísticament i connectats amb reflexions teòriques actuals, revestint la narrativa dels elements necessaris perquè la lectura resulti atractiva i enriquidora.

Pot resultar incòmode que en lloc d'una única història lineal s'ofereixi una multiplicitat de perspectives sobre un determinat període històric. La metodologia que s'ha fet servir en el llibre segueix el concepte de «coneixements situats» que ens proposa Donna Haraway⁶. Aquesta perspectiva considera que qualsevol coneixement es produeix en un determinat context material i semiòtic. Emfatitzem, doncs, el coneixement que els diferents actors d'aquest text han generat en la seva trajectòria vital, i ens és difícil d'entendre com un coneixement viu, en moviment i qüestionador podria emergir d'una altra manera. Sempre hi ha un punt des del qual coneixem, i podem amagar-lo o fer-lo visible. Incorporem també el concepte de perspectiva parcial⁷. Qualsevol coneixement és parcial, es produeix des d'un lloc amb un cert objectiu, en contra del que ens diu el mite de l'objectivitat. Tal i com han argumentat diferents autors⁸, el llenguatge no representa la nostra realitat: la reconstrueix. En la mesura que qualsevol relat de la història depèn del nostre posicionament dins d'aquesta, posar

de manifest aquest posicionament i connectar les diferents perspectives parcials permet una visió més complexa i elaborada. Com que la nostra mirada és parcial, la connexió amb altres mirades i perspectives enriqueix la nostra posició. Com s'ha descrit, la metodologia vol establir un diàleg entre els diferents participants en el treball i amb les persones interessades en aquest a partir d'una sèrie de procediments com el de reflexionar conjuntament sobre els texts escrits o penjant els treballs a la web per tal que estiguin disponibles públicament mentre es va realitzant. Es tracta d'introduir una perspectiva dialògica⁹ que mostri el caràcter heteroglòssic de les nostres comprensions de la realitat.

La part que ens sembla més important de ressaltar, i és la raó principal per la qual s'ha fet servir en aquest treball, resideix en la seva dimensió política. És habitual trobar-nos amb treballs que representen i incorporen les veus dels altres en funció d'interessos particulars, aspecte força criticat des de metodologies feministes¹⁰. Es parla del que pensen i volen lesbianes, gais i transsexuals, sobre la base de metodologies de qüestionari o entrevista amb l'argument que així es «dóna veu» a aquestes posicions. Els moviments socials han desenvolupat una especial suspicàcia envers aquestes metodologies perquè les participants no tenen mai la possibilitat de revisar com es representa la seva veu. El mateix concepte de «donar veu» suposa l'existència d'alguna entitat amb el poder de «donar la veu» a l'altra, com si les persones no s'expressessin per si mateixes. Les participants en aquest treball parlen amb veu pròpia. Les seves reflexions i vivències, a pesar d'haver sorgit d'una sèrie de preguntes i temàtiques plantejades des de la coordinació del treball, es presenten en unes narratives amb noms i cognoms, on les persones involucrades han revisat i donat el vistiplau, i on hi ha hagut la possibilitat d'introduir temàtiques noves o reflexions posteriors.

Els diferents capítols que conformen aquesta obra son, d'aquesta manera, un conjunt de perspectives respecte d'un període històric que ha estat clau en la conformació de l'actual panorama GLT a Catalunya, visions que parteixen de l'experiència i la vivència de les participants. No es pretén oferir una versió objectiva dels fets, però sí contrastar diferents perspectives que es complementen i s'enriqueixen amb les seves contradiccions i multiplicitats. Haurà de ser a partir de la lectura calidoscòpica que la lectora farà la seva pròpia història construït els ponts i les connexions entre les vivències que han constituït el moviment polític GLT a Catalunya durant els últims vint anys.

Notes

1. Fluvià i Escorsa, Armand; Canet i Martínez, Vicent (2003): *El moviment gai a la clandestinitat del franquisme (1970-1975)*. Barcelona: Laertes.
2. Fernández i Montolí, Josep-Anton (2000): *El gai saber: Introducció als estudis gais i lèsbics*. Barcelona: Llibres de l'Índex.
3. Voldriem agrair a riereta.net haver pogut fet servir el tiki-wiki per penjar els texts de l'estudi.
4. [Http://psicologiasocial.uab.es/fic](http://psicologiasocial.uab.es/fic).
5. Griffiths, M. (1995): *Feminisms and the self. The web of identity*. Londres: Routledge.
6. Haraway, D. (1991): *Ciencia, Cyborg y mujeres. La reinvencción de la naturaleza*. Madrid: Ediciones Cátedra, 1995.
7. Haraway, D. (1992): «Las promesas de los monstruos: Una política regeneradora para otros inapropiados/bles». *Política y sociedad*, 30 (1999), pàgs. 121-163.
8. Vegeu, per exemple, Rose, N. (1996): *Inventing Our selves: Psychology, power and personhood*. Nova York: Cambridge University Press (1998).
9. Bajtin, M. (1979): *Estética de la creación verbal*. México: Siglo XXI, 1982.
10. Vegeu, per exemple, Griffiths, M. (1995): *Feminisms and the self. The web of identity*. Londres: Routledge.

Cartell 28 de Juny

Eugeni Rodríguez

Visió situada i personal del moviment GLT a Catalunya

És important, abans d'entrar a analitzar el període de temps que abastem (1986-2006), fer un petit resum històric del recorregut del moviment GLT a Catalunya.

El moviment gai a Catalunya i a l'Estat espanyol té el primer referent en el Movimiento Español de Liberación Homosexual (MELH), que es va crear l'any 1971, en els darrers anys de la dictadura.

El MELH seria l'embrió del FAGC, un cop mort Franco l'any 1975. L'Armand de Fluvià va ser un dels fundadors i impulsors de totes dues organitzacions.

La tasca del MELH va ser molt important, com a detonant de la lluita contra la llei «de peligrosidad social» i també com a pont amb la resta del món, on el moviment d'alliberament gai agafava força arran del fets de Stonewall, a Nova York. El 28 de juny de 1969, transsexuals, lesbianes i gais deien «NO» a la repressió policial. Aquella nit es deia prou al silenci i a la repressió i veia la llum el Gay Liberation Front.

El FAGC, doncs, neix com a revulsiu per l'alliberament gai en un context on està tot per fer en la lluita pels drets i les

llibertats sexuals. En els primers anys de la transició, el FAGC reuneix una nodrida militància i un gran ventall de visions polítiques.

Una de les primeres tasques del FAGC, a part de la seva consolidació i organització, seria la de donar a conèixer el fet homosexual a tot el país, concentrant-se en guanyar espai polític i social. «Trenquem la norma» va ser un dels primers lemes del FAGC, que encapçalava la primera manifestació realitzada a Barcelona l'any 1977.

El FAGC va impulsar la creació de grups a la resta de l'Estat i en concret a l'àmbit dels Països Catalans, amb la creació del FAGI (Front d'Alliberament Gai de les Illes) i el FAGPV (Front d'Alliberament Gai del País Valencià). Va impulsar també la creació de la COFLHEE (Coordinadora de Frentes de Liberación Homosexual del Estado Español).

D'altra banda, durant els primers anys d'existència del FAGC s'editaria la revista *Infogai* i s'elaboraria *El manifest del FAGC*, el primer document important que fa tota una anàlisi i crítica de l'opressió que pateixen els gais a la societat. A grans trets, *El manifest del FAGC* es divideix en 10 capítols i dos annexos, on es parla per exemple del significat de l'anagrama: un triangle rosa invertit en memòria dels gais assassinats als camps d'extermini nazi, on eren marcats amb aquest triangle; triangle dins del qual surt un altre triangle igual amb les quatre barres com a referent del país; i, per últim, un puny tancat com a símbol de classe. A la resta de capítols s'analitza l'opressió que es pateix per part de la família, l'escola, l'església i a l'exèrcit. També hi figuren els estatuts i la forma de funcionament, que serà i és assembleària.

Fruit de la lluita i el suport social, s'aconsegueix la derogació de la llei de perillositat social l'any 1978.

Al FAGC, com a front unitari, es desenvoluparien diferents corrents ideològics que portarien l'any 1978 a la creació de la CCAG, Coordinadora de Col·lectius per l'Alliberament

Gai, de tarannà autònom i llibertari; la CCAG seria la primera escissió del FAGC.

L'altre objectiu del FAGC va ser la legalització, que es produeix el 16 de juliol de 1980. Amb la victòria del PSOE al 1982, el FAGC pateix una crisi militant, deguda al discurs dominant segons el qual ja està tot fet.

Sens dubte, l'aparició de la pandèmia de la sida l'any 1981, amb l'estigmatització del col·lectiu homosexual i la mort de molts activistes, provocaria una greu crisi en un moment en què es desconeixia tot sobre aquesta malaltia. Just en aquest moment decisiu, l'any 1984, en un tren vaig saber, per primer cop, de l'existència del FAGC. Aquell any s'estava duent a terme la campanya anti-OTAN. Jo estava en un col·lectiu anti-OTAN de l'Hospitalet i la Comissió de Catalunya va convocar un viatge en tren per anar a Madrid a una manifestació contra l'OTAN. Cada col·lectiu ocupava un vagó. En el vagó de la Comissió anti-OTAN em vaig assabentar que hi havia un vagó de la gent del FAGC. Llavors els vaig anar a veure, els vaig conèixer i quan vaig tornar de Madrid un dia vaig passar-me pel local del FAGC. Això era el 1985 i es pot dir que fins ara no n'he sortit.

Així és que vaig arribar al FAGC des d'una altra lluita, l'antimilitarista. Ja havia vist informació sobre el FAGC alguna vegada al diari o a la televisió, i la seva era una lluita que m'interessava moltíssim. Més que l'antimilitarisme.

Quan vaig entrar a formar part del FAGC tenia 19 o 20 anys. En aquell moment el FAGC estava preparant la IV conferència —estem parlant de fa uns 22 anys— i tenia una estructura més gran. Es pot dir que era l'únic grup de lluita homosexual, perquè, tot i que existia el Lambda, aquest tenia altres funcions.

L'any 1986, el FAGC va convocar la seva IV conferència, en un context intern en el qual s'hi estaven incorporant nous mi-

litants, essencialment joves i que no havien participat en la gestació de l'organització. El seu discurs era més radical i transformador. Abans de l'arribada d'aquests, en el FAGC s'havia anat instal·lant una tendència conservadora i integracionista. La victòria aleshores recent del PSOE, per segona vegada, segurament hi va tenir molt a veure.

Aquella va ser una etapa molt marcada per l'arribada de la sida, amb tota una càrrega devastadora i estigmatitzadora pel que fa a la sexualitat i les relacions eroticoafectives.

Dins del FAGC la gent jove va crear el JAG, que serà el primer grup de joves i un catalitzador i impulsor de noves propostes i d'un imaginari menys pendent de la identitat i més transformador, revolucionari en termes ideològics.

La IV conferència del FAGC, contra tot pronòstic, va aprovar la línia defensada per un nou sector, el JAG i militants de l'esquerra emancipadora, independentista i de tall assembleari i antiautoritari. Enfront de la inesperada victòria de la ponència alternativa, la vella guàrdia del FAGC, capitanejada per Jordi Petit, va intentar desesperadament conservar el control sobre l'aparell de l'organització, i va proposar un secretariat en el qual hi convergissin les dues línies. La convivència de les dues tendències es va fer difícil perquè la reformista no va acceptar el seu caràcter minoritari. Els reformistes, amb Petit de capda-vanter, van dimitir i van forçar una assemblea general en la qual proposaren la dissolució del FAGC. En un primer moment l'assemblea va votar a favor de la possibilitat de dissolució del FAGC, punt que no estava en l'ordre del dia. La majoria estava a favor de posar a votació la possible dissolució del FAGC. Un cop votada la dissolució, la majoria va votar que no. És a dir, que el FAGC va continuar, i el seu nou detractor va perdre, ajudat de tota la seva artilleria «demo-cràtica», per segona vegada.

La situació que es va dibuixar a partir d'aquí va ser del tot trencadora. Petit, amb tot el que representava, va fracassar

en els intents de liquidar el FAGC i el sector revolucionari es va posar al capdavant, «amb totes les de la llei». Em sembla important subratllar aquests darrers fets perquè sempre s'ha intentat ocultar com va anar el procés. No va ser una escissió sinó una derrota durant la Conferència, la qual equivalia a un congrés.

Pel que fa al tema de la sida, en aquells moments vam començar a obrir vies per a un canvi de mentalitat al respecte, ja que aleshores estava vinculada exclusivament als homosexuals (bé, després s'ha vist que no era un virus que atacés els homosexuals, perquè era el virus de les tres H: homosexuals, homofílics i heroïnòmans. Per tant, no va ser fins més endavant que va quedar clar que el que hi havia eren pràctiques de risc, i no grups de risc).

Una altra línia que vam engegar va ser la que engloba el lema «Estima com vulguis», que va ser un lema bastant important, ja que d'al·guna manera va apropar la lluita del moviment gai a la societat, ja que era una consigna bastant acceptable per tothom. No hi surt la paraula gai ni lesbiana, però d'alguna manera trenca amb la mentalitat heterossexualista. Aquesta etapa arriba fins a 1990, moment en què es va desencadenar una lluita força contundent contra l'homofòbia. Una data històrica al respecte és l'any 1991, quan assassinen la transsexual Sònia al parc de la Ciutadella. El FAGC ja tenia una oficina antidiscriminatòria des del 1987, any en què la nova generació entrem al FAGC. Havíem fet diverses accions: una primera al 1987, el primer cas d'una parella de gais de Taradell, un poble al costat de Vic, que es volien casar. Es va crear tot un debat intern al FAGC perquè nosaltres estem en contra del matrimoni, però malgrat això vam optar per la defensa del seu dret a casar-se.

Tornant al 1991, l'assassinat de la transsexual Sònia sí que crea un punt d'inflexió en el sentit que ja no estem parlant d'una

homofòbia subtil sinó d'un assassinat. Uns *skins*, col·lectiu que en aquells moments tenia un indubtable perfil d'extrema dreta i nazi, assassinen una transsexual. Jo me n'assabento perquè ho llegeixo a *La Vanguardia*. Contacto amb el periodista, parlem amb el governador civil de Barcelona i li demanem que s'investigui el cas. Llavors s'estava començant a parlar dels Mossos d'Esquadra, fet que ens beneficia perquè aquests, esperonats per les ganes de guanyar punts, aconseguen que el jutge els deixi portar aquest cas.

A través de punxades telefòniques per un tema intern de la policia, relacionat amb el tràfic de drogues, descobreixen que un dels fills d'un policia està implicat en l'assassinat de la Sònia. Finalment, amb aquestes proves i tota la pressió que fem, es detenen els assassins de la Sònia.

Aquest és el primer cas en què el FAGC fa una campanya de dimensions considerables: hi impliquem SOS-Racisme, ho fem públic, recollim signatures, impliquem els ajuntaments i el judici de la Sònia acaba per ser el primer en el qual es visibilitza què és l'homofòbia i que no només és un problema del moviment gai, sinó que hi impliquem la resta de la societat.

El més important és que guanyem el judici. I a partir d'aquell moment també la credibilitat del FAGC i de la nostra línia guanya bastants punts, perquè ens estem enfrontant durant una setmana a cinc xavals que han assassinat una persona per la seva opció sexual. No són menudeses.

Aquests fets també suposen un revulsiu per al col·lectiu de transsexuals, que comença a organitzar-se, fet que donaria pas al Col·lectiu de Transsexuals de Catalunya.

Després s'inicia una nova etapa dins d'aquesta lluita contra l'homofòbia en què comencem a denunciar casos bastant flagrants. Hi ha el cas de RENFE, que tenia una circular en la qual feien fora dels vagons els homosexuals. Muntem una campanya en l'àmbit estatal.

També hi ha la campanya d'«insubmissió marika», perquè fins aquell moment semblava que el moviment antimilitarista només havia considerat altres motius per no anar a la mili. Nosaltres posem sobre la taula el tema de l'homosexualitat, perquè aleshores quan algú deia que era gai entrava directament dins del quadre mèdic. Nosaltres hi estàvem en contra, perquè acceptar-ho equivalia a reconèixer que ser homosexual era una malaltia. Dèiem que no anàvem a la mili perquè estàvem en contra dels valors heterosexistes.

Sitges 1996 marcaria una inflexió en la història del moviment GLT a Catalunya, que, com analitzarem en aquest llibre, va significar el primer pas en la construcció del «model únic gai», la pèrdua de la innocència del discurs integracionista. Al mateix temps que generaria un nou llenguatge així com un imaginari més alliberador per part de la resta de grups, com ara el FAGC o el CGB (Col·lectiu Gai de Barcelona), que vam saber donar una resposta política encertada davant d'una situació de crispació i d'atac a les llibertats més fonamentals, com és el dret al propi cos.

Una altra època començaria al 2000, la que fa referència a la campanya de «la pesseta rosa», en el moment que a Madrid es crea el referent de Chueca, fenomen heretat totalment d'Estats Units, un model d'identitat i al qual nosaltres sempre ens havíem oposat. En el FAGC sempre havíem apostat pel que diu una mica el nostre anagrama, perquè som gais (triangle rosa), però també de classe obrera (puny), estem en un lloc concret que és Catalunya (franges grogues i vermelles) i mirem de respondre a aquests tres aspectes. I no estem d'acord amb el model que s'està consolidant, que anomenem el «model únic gai», la imatge d'un xaval jove, guapo, amb un «cos Dano-ne», que es socialitza de deu de la nit a sis del matí, que fa doble vida... És també quan a Barcelona arriba el Gaixample. És a dir, la consolidació de la idea que per ser gai has de

ser guapo, has de pagar un peatge. Es va encetar la discussió sobre aquest tema.

En el 2005 s'inicià una altra etapa, la que estem vivint ara, que té com a punt àlgid el tema dels drets, que és el lema que vam agafar aquell any: *dels drets a les llibertats*. La qüestió era el col·lapse del tema dels drets. S'ha de reconèixer que és impressionant que un Estat com l'espanyol reconegui el dret al matrimoni gai i no se li ha de treure valor perquè en té el fet que, en l'actual context mundial, Zapatero hagi complert la seva promesa, tot i el debat i rebuig que això genera. Hem de pensar que és la primera vegada, en la història recent, que es fa una manifestació massiva a Madrid de gent que està en contra dels drets d'altres; és el primer cop que surt tanta gent al carrer no per reivindicar un dret, sinó per manifestar-se en contra dels drets d'altres. Però, a la vegada, nosaltres també fem públic que estem en contra de la institució del matrimoni, que per nosaltres no significa cap fita, i creiem que està bé que es reconegui el dret, però aquest no és el model pel qual hem lluitat, perquè la nostra lluita és per les llibertats. Això cal contextualitzar-ho a Catalunya, que té poc a veure amb l'esquema que s'aplica a Madrid: un esquema molt centralitzat. I nosaltres, des de Catalunya, fem servir l'any següent el lema «Lesbiana? encantada, és un plaer», és a dir, que tenim clar que comptem amb una lluita pròpia i que reconeixem la importància que té el matrimoni, però que no creiem que sigui el final de la lluita del moviment gai.

El tema de la militància gai el que té és que es toca amb les mans. En la militància gai la coherència cal demostrar-la dia a dia, en tot moment. Per exemple, si estàs amb els amics i et diuen «vés a prendre pel cul», has de recordar-los què significa i que no ets heterosexual. És a dir, en definitiva estàs en una línia en què et sents el segon. Però bé, el premi és trobar-te gent que algun dia t'ha sentit o ha parlat amb tu i que fruit de la teva història ha pogut aconseguir alliberar-se.

Pel que fa a les relacions amb altres col·lectius, havíem tingut molta relació amb el moviment okupa, i la continuem tenint. Per exemple, vam donar suport a la resistència de «Can Vies» contra el desallotjament. Però sobretot vam fer una història bastant maca al que era el CSOA Hamsa (Centre Social Okupat i Autogestionat HAMSA), que era una mica com la catedral del FAGC, on es podia tocar el que nosaltres volíem fer en contra de la pesseta rosa; oferíem un altre espai, un espai alliberat, on propiciàvem l'encontre entre persones adscrites a lluites diverses, però que lluitaven en contra de l'homofòbia i per l'alliberament gai: el FAGC no és un grup de gais, sinó que és un grup d'alliberament gai i per tant aquí hi té cabuda qualsevol persona que vulgui lluitar per aquest alliberament, independentment de la seva opció sexual. Històricament, al FAGC hi ha hagut molta gent que en la seva pràctica quotidiana no és gai ni lesbiana.

També tenim relacions puntuals amb la resta del moviment GTL, amb el moviment feminista, amb l'antimilitarista ja no perquè ara ja no és gaire actiu. I pel que fa als espais físics, ens interessen bastant els espais ocupats, perquè diem que alliberar espais és alliberar també cossos i ments. Actualment, però, la cosa està complicada, perquè Barcelona s'ha tornat una ciutat prohibitiva, sobretot amb les ordenances del civisme. El tema de l'okupació també ha patit una gran repressió, per la qual cosa s'ha tornat bastant complicat crear espais on es pugui viure l'alliberament gai i que la gent es relacioni, no hagi de portar doble vida, no hagi d'anar al model únic gai. De fet, busquem espais on la gent realment es pugui desenvolupar amb llibertat i això està realment difícil; una excepció a Barcelona seria La Bata de Boatine, un bar que sempre ha sostingut una línia trenadora amb la idea freda de l'ambient gai, que ha ofert un espai de barreja d'identitats sexuals i procedències urbanes, on la relació i l'intercanvi interpersonal és molt important. També

utilitzem espais públics, perquè també és una discussió que vam tenir i creiem que ja que els espais públics els paguem entre tots, tots hem de poder utilitzar-los. Així és que de tant en tant ens reunim en algun centre cívic o en locals que pertanyen a la Generalitat. També un cop a l'any celebrem una festa popular i gratuïta a la plaça Universitat, després de la manifestació per l'alliberament GTL. També busquem que aquests espais no estiguin institucionalitzats.

Per mi, la pitjor experiència va ser anar-me'n de casa amb 19 anys, l'any 1986, cosa gens fàcil. Vaig acceptar que havia de marxar del meu entorn, de l'institut, allunyar-me dels meus amics i fabricar-me una vida nova; havia de ser dur i coherent, tenir clar que era un tema innegociable. Després també em va tocar el paper d'estar constantment rebutjant l'homofòbia, que és un paper que pot comportar represàlies. I malgrat que en l'àmbit de la militància ens les hem vistes de tots els colors, el més desagradable que m'ha passat, sens dubte, va ser a Correus, on treballa. Allí vaig trobar-me que els mateixos companys de feina, amb el vistiplau del cap del districte, em fan una campanya de «*acoso y derribo*», des d'amenaçar-me de mort, a fer pintades i d'altres coses molt ofensives. Crec que va ser l'única vegada que van aconseguir tocar-me fort i desequilibrar-me. Vaig veure que era un tema bastant dur, perquè si això m'estava passant a mi, a Barcelona, sent qui era, una persona pública, tenint el FAGC com a recolzament i altaveu, què li podia passar al «marieta de l'oficina» de Correus de Villarrobleidos. Llavors vaig saber reaccionar, però vaig tenir una gran decepció en l'àmbit laboral-personal, per la reacció de companys i companyes de Correus, perquè van poder-se comptar amb els dits d'una mà els que van decidir de fer alguna cosa. Però, tot i així, vaig poder, juntament amb el FAGC i altres organitzacions, posar el tema sobre la taula. I va ser un tema que va treure el problema de l'homofòbia al carrer i que va poder il·lustrar que no acceptaríem cap mena d'homofòbia.

Va suposar exemplificar el que és l'homofòbia laboral. Hi vaig pagar un preu personal més alt.

El problema que tenim sobretot ara és la dificultat de transmetre tot el que han estat els guanyos, que la gent jove ho vegi.

Pel que fa a la situació actual, l'altre dia parlava amb un noi de 25 anys, proper a mi, i em deia que al seu entorn no hi havia homofòbia. I a mi em va impressionar perquè ho estava dient seriosament. És evident que hem viscut una evolució, que ens trobem en un moment exclusiu que no hi havia hagut mai a l'Estat espanyol. De l'homofòbia més dura a ser un dels cinc únics països del món que permeten el dret al matrimoni gai. Jo crec que això ha estat com construir un sostre on no hi havia ni fonaments, ni habitacions, ni façana ni res. Continuen sortint notícies que fan referència al fet que l'homofòbia ha augmentat, mostrant que a major visibilitat, no només és que hi hagi més agressions sinó també que la gent ara ha trobat l'eina per venir a denunciar-les. El fet de l'aprovació del matrimoni també ha servit perquè la gent jove pensi que les persones homosexuals són legals. I aquest fet en la pràctica no és cap bestiesa, és a dir, si els homosexuals es poden casar és que les seves relacions estan «permeses» i, per tant, els homosexuals són com els altres. Ara bé, això és una arma de doble fil, més que res perquè demà pot guanyar el PP les eleccions i tot el que hem vist ara, si realment no arrela en la manera de pensar de la gent, pot fer-se fonedís.

És fonamental que assolim el repte de la lluita per les llibertats per damunt d'entrar en debats sobre drets que moltes vegades volen imposar un determinat model social, uniformador i conservador. Això, però, no es contradiu amb la demanda d'equiparació dels drets que ens beneficien com a persones i que signifiquen la consecució d'una «igualtat» que mai ha estat efectiva.

Portada del Manifest del FAGC

Eduard Sànchez Pascuala i de Haro

El compromís amb el moviment

Quan vaig a fer xerrades i em demanen que em posicioni personalment i política, senzillament dic que sóc membre del FAGC i que fa més de 20 anys que treballo per l'alliberament gai¹. Però el que més em defineix és el meu treball a l'ombra. Un treball de formigueta que moltes vegades no es veu però sense el qual moltes coses no s'haurien aconseguit. També puc dir que tot el meu bagatge ideològic, polític i militant l'he desenvolupat en el FAGC. Mai he tingut una doble militància. Per mi el FAGC-JAG ha estat el lloc on he après a fer política i on he desenvolupat el sentit crític. També on he crescut com a persona. En aquests moments el considero com un fill. Potser perquè sóc un dels militants més antics que hi queden o per altres motius. Sento la necessitat que el treball que el FAGC ha fet i fa segueixi sent útil encara en el 2007.

Per definir la meua relació amb el col·lectiu GLT cal aclarir en quin marc fem servir aquestes sigles. Moltes vegades, quan es parla del col·lectiu GLT es fa referència a persones gais, lesbianes i transsexuals, sense cap més especificació, que ofereixen serveis a l'autodenominada «comunitat»². D'altres,

quan parlem del moviment GLT estem dient que són grups organitzats de gais, lesbianes i transsexuals amb uns objectius específics i una ideologia determinada. El FAGC, i m'hi incloc, estaria en el que anomenaria moviment per l'alliberament gai i lesbià. Això vol dir que em considero gai però que amb el fet de ser-ho no en tinc prou. Lluito perquè tota persona pugui alliberar el seu desig homosexual. Per això estic al FAGC. Faig una feina dirigida a un canvi social³, més enllà de l'opció sexual de cada persona concreta, de manera que qualsevol pugui gaudir el seu desig sense cap tipus de discriminació ni agressió pel fet de tenir una relació sexual homosexual en plena llibertat. Per una cosa tan senzilla com aquesta ja fa més de 20 anys que lluito. Em situo, d'aquesta manera, dins dels grups que treballen per l'alliberament gai des d'una perspectiva política i de canvi social (independentment de la identitat de la gent que hi està involucrada), en lloc de les associacions que en format d'ONG ofereixen serveis a la «comunitat gai».

Considero que l'opció sexual és, en el fons, una opció política⁴. Existeix tot un procés que va des de l'aparició del desig vers persones del mateix sexe, el qual pot materialitzar-se en la intimitat de casa o en l'anonimat d'una cambra fosca (*cuarto oscuro*) o una sauna, fins a la visibilització⁵ de l'orientació sexual com a gai o lesbiana. Els problemes comencen en el moment que assumeixes públicament que tens desigs i mantens pràctiques sexuals i afectives amb persones del teu mateix sexe. Els homes i les dones transsexuals⁶ viuen tota una altra problemàtica. La seva lluita és més una qüestió de rol que d'opció sexual. És diferent a la nostra, encara que moltes vegades coincidim en objectius i, per desgràcia, en els agents socials que ens discriminem.

Les diferències dins del moviment GLT són molt semblants a les que hi ha a la societat en general. Seguint la diferenciació d'en Jean Nicolas (*La cuestión homosexual*, 1982),

podem diferenciar-hi tres blocs: grups reformistes, grups radicals i grups revolucionaris.

Els grups reformistes no es plantegen cap canvi social. Ja els va bé viure en la societat actual tal i com està muntada. Aquests grups gairebé sempre el que busquen és que la societat equipari els drets dels GLT als dels heterosexuales. Les seves conquestes estan encaminades exclusivament a aconseguir els drets que manquen al conjunt GLT.

Els grups radicals fan servir el que s'ha intentat denominar «cultura gai» com a eina de lluita i intenten crear un espai alternatiu a l'heterosexualitat. Consideren que el fet de ser homosexual ja es per si mateix revolucionari al qüestionar el model heterosexista imperant.

Finalment, hi ha els grups revolucionaris, els quals, des d'una perspectiva ideològica de classe, anticapitalista, feminista, ecologista, antipatriarcal, antimilitarista, independentista..., realitzen una anàlisi crítica de la societat en què viuen i treballen per transformar-la.

Malgrat tot, aquests tres tipus de grups de vegades coincideixen en objectius o en tàctiques polítiques. I algunes vegades treballen plegats per aconseguir algun objectiu comú.

Actualment ha sorgit un quart tipus de grups dins el moviment GLT. En aquest bloc hi englobaria col·lectius que no tenen cap tipus d'ideologia i que a mi em resulten difícils de classificar. Són grups que fan activitats destinades al públic GLT sense més objectius que passar-s'ho bé i fer amics/gues. La majoria són joves que queden per sortir, anar al cinema o a sopar. No els critico, però em preocupa que no tinguin en compte la feina feta durant més de vint anys i encarin el futur del col·lectiu amb propòsits merament ociosos.

De tota manera, crec que la diversitat ha enfortit el moviment⁷, més enllà de les diferències. I això ha fet que sorgeixin col·lectius a poblacions on temps enrere era impensable.

Alhora, haig de reconèixer que la identitat sexual ha estat un tema definitori al llarg de la trajectòria del moviment GLT. Molts grups han vist en la identitat sexual una eina útil per als seus objectius. I l'han defensada com a estratègia política. En alguns moments ha estat així, i és positiu fer-la servir. Però no com una estratègia constant de lluita, sinó com a eina política i puntual davant de determinats casos de discriminacions o d'agressions. De fet, no crec en la identitat sexual. Molts i moltes de nosaltres, malgrat siguem gais, lesbianes o transsexuals, no tenim res en comú. Em sento més a prop d'alguns/es heterossexuals amb una ideologia semblant a la meua, o els mateixos gustos per les coses de la vida quotidiana: cinema, llibres, música, estudis, treball, etc., que de persones homosexuals amb les quals no comparteixo maneres d'encarar la vida per mi fonamentals. No obstant això, alguns grups del moviment GLT a Catalunya i a la resta de l'Estat fan servir la identitat sexual⁸ com una eina política per aconseguir els seus objectius.

El que sí que tinc clar és la diferència entre moviment gai i moviment per l'alliberament gai. Per una banda, podríem definir com a moviment gai tots aquells grups la tasca dels quals va dirigida a la «comunitat gai». El discurs d'aquests no deixa parlar cap tipus de canvi social. El que cerquem tan sols és l'equiparació de drets entre homosexuals i heterossexuals. Per altra banda, el moviment d'alliberament gai busca, a part del reconeixement social del fet homosexual, un canvi social, amb un discurs dirigit al conjunt de la societat. Un canvi d'estructures polítiques, econòmiques i socials. El discurs d'aquest moviment va encaminat a cercar noves formes de relació personals i socials. De què ens serveix viure plenament la nostra sexualitat si, per exemple, a la nostra veïna del 5è la mata a cops el seu marit; o si a prop de casa nostra tenim una central nuclear que ens amenaça constantment; o si es reprimeix des dels poders polítics qualsevol forma de dissidència social; o si la nostra identitat com a poble —com passa amb molts altres pobles a la

resta del món— no està garantida; o si els pobres som cada vegada més pobres i els rics cada vegada més rics; o si... Hi ha una infinitat de coses que cal canviar encara en aquesta societat perquè puguem viure plenament la nostra sexualitat en llibertat i igualtat.

I vist el panorama actual del moviment GLT a Catalunya, penso que el moviment d'alliberament gai i el FAGC van agafats de la mà. Per mi, són la mateixa cosa. Potser el FAGC no sigui l'únic grup que podríem definir com a tal, però sí que és el més antic i el de més importància donada la seva trajectòria.

Òbviament, si estic al FAGC és perquè penso que el seu discurs va encaminat a canviar la societat on ens ha tocat viure. Que ho aconseguim o no és un altre tema. No m'agrada el món on visc. L'homofòbia⁹ segueix latent i amagada, i de tant en tant surt a la llum. I cada vegada més; a major visibilitat major és l'homofòbia social. Jo també penso que un altre món és possible i treball i lluito perquè així sigui. I ho faig des del FAGC posant-hi el meu granet de sorra des de la militància quotidiana per l'alliberament gai.

El meu paper per aconseguir els drets i les llibertats de gais, lesbianes i transsexuals està definit dins el moviment d'alliberament gai. I consisteix a treballar i treballar. Participo en les campanyes, faig xerrades, realitzo accions, participo activament en les reunions, expresso la meua opinió a favor o en contra, proporciono a la gent més jove, o a qui fa menys temps que hi és, la informació necessària perquè tingui una opinió veraç, ja que la informació ho és tot. Però també treball en tasques que no es veuen, que no donen fruits immediats, en feines més feixugues. Algú podria pensar que sóc una part important dins el FAGC. Sí, ho sóc. Ja que fa més de 20 anys que hi treball. Però no m'enganyo i sóc conscient que no hi ha ningú imprescindible en aquest món. I abans que jo, pel

FAGC han passat molts d'altres que, com jo, han fet la feina que creien necessària.

Com a militant, la meua lluita política s'adreça al conjunt de la societat. Quan algú ve a treballar al FAGC, no li demanem amb qui se'n va al llit. No li demanem la filiació sexual. Perquè penso que la lluita per l'alliberament gai ha d'anar dirigida al conjunt de la societat i que qualsevol persona pot fer aquesta tasca, independentment de la seva opció sexual. De fet, al FAGC hem tingut més d'una persona que es definia heterosexual treballant amb nosaltres. I la seva feina ha estat tan bona com la de qualsevol altre. Però el que tinc clar és que tot el que faig ho faig per a mi. Si un no treballa per a si mateix ningú ho farà millor. Crec que tothom té el dret i el deure de viure la seva sexualitat plenament en llibertat i igualtat. Doncs bé, per fer que una cosa tan senzilla com aquesta sigui real ja fa més de 30 anys que hi dediquem molts esforços.

Els grups de gais i lesbianes, o com a mínim els de gais, que són els que jo més conec, són grups on les relacions personals estan moltes vegades per damunt dels objectius polítics. Molta gent s'adreça a aquests grups com a manera de conèixer gent igual que ella. L'homofòbia¹⁰ social i familiar és un punt molt important perquè la gent s'a-junti. I per tant, l'objectiu de molta gent, a més a més de la militància, és el de trobar-se entre iguals. Com ja he dit abans, jo només he militat al FAGC. I pel FAGC ha passat un munt de gent diferent. La majoria, però, amb un nivell de consciència social elevat. Gran part és gent que sap on s'adreça. Ja sigui perquè coneix la trajectòria del FAGC o perquè li agrada el que fem i com ho fem.

Penso que el FAGC és un dels pocs grups que ha mantingut el seu esperit crític, combatiu i militant des dels orígens fins a l'actualitat. I que malgrat que la societat ha canviat, ha seguit fent el mateix discurs. Hem de canviar aquesta societat¹¹ per a poder viure en llibertat la nostra sexualitat. No hem

de deixar-nos agredir ni discriminar per cap raó ni per cap agent social.

Al FAGC hem estat pioners en moltes coses que ara es veuen amb més normalitat. Hem tractat temes candents mentre d'altres no s'han atrevit ni a pronunciar-s'hi. Hem teoritzat i discutit fins a esgotar-nos les neurones. Hem dut a terme accions que han posat en qüestió la hipocresia social. Hem realitzat xerrades a indrets on d'altres ni tan sols s'han atrevit a anar. Hem denunciat l'homofòbia allà on ha calgut sense pors ni contemplacions. I fins i tot hem portat a la presó els assassins de la transsexual Sònia.

La paraula homofòbia¹² deriva de la paraula homosexual, que és una paraula composta formada per dues, una de grega i una de llatina. Vol dir: «del mateix sexe». I per extensió es fa servir per identificar les persones que estimen d'altres persones del seu mateix sexe. Per tant, la paraula homofòbia vol dir: «fòbia a aquells/elles que estimen persones del seu mateix sexe». I realment, tal i com és la societat actualment, per mi és una molt bona definició.

Penso que una de les maneres, encara que no l'única, de treballar el tema de l'homofòbia és la denúncia judicial i la denúncia pública¹³. Ens agradi o no vivim en una societat que té per base les lleis, i penso que ens n'hem de valer per lluitar contra l'homofòbia i obligar els nostres poders polítics a fer lleis que la penalitzin. Cal fer servir sempre la denúncia judicial.

Per altra banda, cal que s'esborrin les idees reaccionàries d'una vegada per totes i també cal crear una consciència social crítica. Tot això es pot treballar des de la militància activa, ja sigui individualment o en grups organitzats. Qualsevol camí és bo. Però és més fàcil fer-ho si comptes amb un recolzament col·lectiu al darrera que des d'un treball solitari de Quixot.

Actualment no hi ha gaires persones disposades a passar el seu temps lliure fent un treball ideològic, d'anàlisi política

de la situació en què vivim. L'esperit crític dels anys 70 i dels anys 80 en el moviment gai ja ha passat. Ara la gent el que vol és divertir-se, viure la seva sexualitat o trobar parella. Però moltes vegades s'oblida que a major visibilitat més gran és l'homofòbia.

El sistema de creació d'un barri gai, on la gent se sent lliure, és una enganyifa possible només en una ciutat gran com Barcelona. Fora del centre de la ciutat, en els barris o en els pobles, l'homosexualitat segueix sent una assignatura pendent. Malgrat la proliferació de grups GLT a Catalunya, l'homofòbia és cada dia més subtil i se segueix denunciant poc. Queda molta feina per fer. És curiós que en una societat on tot s'estudia i s'analitza no hi hagi estudis seriosos sobre l'homofòbia.

Les diferències de classe, d'etnicitat o intergeneracionals no es viuen igual; són un problema dins de la comunitat GLT. La gent està molt barrejada. La sexualitat és la part de nosaltres que ens afecta les vintiquatre hores del dia i no entén de diferències de classe o d'etnicitat. És més, el desig sexual està molt barrejat entre aquests dos termes. La majoria de persones GLT, quan se'n van al llit amb algú no pensen si aquesta persona té diners o no. I per altra banda hi ha interrelació entre persones de diferents ètnies.

El que sí que penso és que hi ha una gran desigualtat, des d'un punt de vista polític, en la diferència de gènere¹⁴. Aquesta diferència hi és entre els gais i les lesbianes i entre gais/lesbianes i les persones transsexuals. Els gais, com que som homes, no hem de fer res per a mantenir el nostre estatus. Tan sols hem d'amagar la nostra opció sexual i passem inadvertits. És quan no ho fem que patim discriminacions. Per altra banda, les dones ho tenen més difícil, elles també poden amagar la seva sexualitat. Per desgràcia, la sexualitat de les dones segueix sent una altra assignatura pendent, però no passen inadvertides ja que són dones. Les lesbianes tenen una doble

discriminació com a dones i com a lesbianes¹⁵. I pel que fa a les persones transsexuals crec que la discriminació és prou evident. Una persona que canvia de gènere sexual es veu abocada a la discriminació constant. Crec que les dones transsexuals ho tenen pitjor —si es pot dir així— que els homes transsexuals. Socialment, són homes que han rebutjat el seu estatus per a convertir-se en dones, que han menyspreat la seva posició dominant i per tant la discriminació que pateixen és enorme. Pel que fa a les dones que es converteixen en homes hi tenen més a guanyar. Han passat a formar part de l'estament dominant, malgrat que si fan públic el seu gènere biològic també poden ser víctimes de la discriminació.

És obvi que hi ha una jerarquitització de la discriminació. Un home homosexual pot passar desapercebut si no diu que ho és. Una dona lesbiana també pot passar desapercebuda com a lesbiana, però no com a dona. I una persona transsexual no pot passar desapercebuda, tret que hagi completat el procés de transsexualització i la seva aparença no deixi cap reflex d'aquest procés transsexualitzador. I que hagi pogut legalitzar la seva nova situació quant a la documentació, etc.

El tema de les diferències de classe¹⁶ és difícil i hi ha molt a parlar al respecte. Crec que es tracta sobretot d'un tema de cultura i de coneixement. Moltes vegades m'he trobat que persones de classe alta o burgesa, pel fet de tenir el poder econòmic i major accés cultural, es poden permetre fer la vista grossa davant de certa llibertat sexual i sembla que ho tinguin més assumit. La doble vida és una pràctica més habitual entre les classes altes. Hi ha més hipocresia. En segons quins cercles culturals o artístics queda fins i tot bé que hi hagi algun homosexual. Pel que fa a la classe mitjana o la classe treballadora, l'homosexualitat està més amagada. Recordem que moltes vegades, i no fa gaires anys, en els discursos dels

diferents dirigents dels partits d'esquerres l'homosexualitat era un vici burgès.

El FAGC, en els inicis, ja feia un discurs crític davant d'aquest posicionament ideològic de l'esquerra. La majoria dels seus militants venien de partits d'esquerres o eren persones socialment compromeses. No és gratuït que el FAGC sigui hereu del Maig del 68.

Per sort, tot això ha anat canviant i ara gairebé tots els partits d'esquerra ja tenen una sectorial GLT. Però el discurs que ha fet la classe dominant durant segles, juntament amb la ingerència de l'Església catòlica¹⁷, que diu que s'han de tenir fills per a produir i perquè el sistema capitalista pugui seguir endavant, ha fet molt de mal.

Molts dels lemes del FAGC han creat escola, com es diu popularment. Crec que un dels millors i dels més sonats i coneguts va ser el lema: «Estima com vulguis». Crec que va ser molt encertat, sobretot per l'època en la qual es va difondre. Feia pocs anys que sortíem de la dictadura. I la gent veia com totes les seves il·lusions es podien fer realitat. Tot estava per fer, per descobrir i per crear. Crec que aquest lema englobava moltes més coses que les tres paraules que el formaven. Per mi va ser un lema molt ben pensat. I que donava molt de joc.

Un altre lema que a mi m'ha agradat sempre molt és el de «Deixem-nos d'hòsties». També pel doble sentit que té. Per una banda és un lema clar adreçat a la institució que jo més odio i que ens ha fet tant de mal. I per l'altra, per dir prou a tanta ideologia reaccionària que l'Església catòlica aboca a la societat.

I per últim, destacaria el del 30è aniversari del FAGC: «30 anys donant pel cul». Aquest lema està ple de significats. Tots els anys de lluita constant contra tot tipus d'homofòbia; la reivindicació d'una pràctica sexual socialment tabú; i la posada en evidència que també sabem com fer mal i no callem davant dels atacs.

Penso que durant aquests últims vint anys les coses han canviat. Però només per fora. De cara a la galeria hi ha ciutats, barris i pobles en la geografia catalana que són famosos perquè les persones GLT poden passejar-hi visiblement la seva opció sexual. Però el que no s'explica és que com més visibilitat hi ha, més gran és l'homofòbia.

Per altra banda, una gran part del moviment GLT ara tindria poca feina fer, ja que la seva màxima reivindicació ha estat l'equiparació de drets entre homosexuals i heterossexuals. Ara sembla que, amb la consecució del matrimoni com a dret primordial en la seva lluita, hauran de refer el seu discurs¹⁸ vers altres camins.

Pel que fa al moviment d'alliberament GLT crec que el que cal és seguir com fins ara. Ser crítics amb allò que el poder ens dóna i fer un seguiment de l'homofòbia social perquè encara n'hi ha molta. El que penso de debò és que els drets sense llibertats no són drets. I per aconseguir-ho hem de fer un gir de cent vuitanta graus en les estructures socials actuals.

En primer lloc, he de dir que estic en contra del matrimoni com a institució. Em sembla que hem estat suficientment intel·ligents per crear noves formes de relació. De fet, dins el col·lectiu GLT ja existeixen aquestes noves formes des de fa molt de temps i són molt diverses. La discriminació i l'opressió han fet que en creem de noves. Però és un dret que se'ns ha negat des de sempre. Per tant, és un dret que hem de tenir per, després, poder rebutjar-lo o no.

En el cas de Vic el FAGC va ser el primer a demanar l'equiparació total entre homos i heteros referent a aquest tema. El problema el tenen aquells grups que van fer bandera del matrimoni com a reivindicació gairebé exclusiva del seu discurs durant molt de temps i ara es troben que no tenen cap més discurs. Suposo que d'ara en endavant demanaran la integració total en una societat desigualitària o es transfor-

maran en fundacions de no se sap què. Es podran casar, adoptar fills, comprar un pis, tenir una segona residència, etc., etc., etc. Seguiran demanant que se'ls accepti dins el model heterosexual dominant¹⁹.

El nostre discurs va més enllà. Defensarem aquelles persones que es vulguin casar sempre i quan no poder-ho fer sigui fruit d'una discriminació. Per tant, no farem bandera del matrimoni però sí que el defensarem com a forma de lluita contra les discriminacions que es puguin donar.

Malgrat tot, el fet és que fins ara no hi ha hagut encara prou casos en l'àmbit de tot l'Estat com per dir què és el que el col·lectiu GLT vol en primer terme.

Penso que el moviment GLT hauria de seguir en la lluita contra les discriminacions i les agressions que seguim patint. La major visibilitat fa que l'homofòbia no s'aturi, per tant hem de seguir treballant per canviar aquesta situació o, com a mínim, seguir donant-li una resposta. També seria bo poder dotar-nos d'una eina que ens ajudés a fer un seguiment real de l'homofòbia a Catalunya. Que es pogués estudiar el fenomen per poder donar-hi solucions.

Una altra cosa que em preocupa és que el treball pel canvi de pensament en la societat referent a l'homosexualitat no s'acaba mai. Els joves segueixen tenint gairebé les mateixes pors i opinions que anys enrere. I el que és pitjor, ara no es volen comprometre en qüestions més ideològiques. Això vol dir que en cada canvi generacional la feina feta s'ha de recomençar i no es pot abaixar la guàrdia. De fet, el perfil de l'agressor cada vegada és més jove.

Pel que fa a la relació del moviment amb les institucions²⁰, sóc partidari de fomentar-la. Em sembla que la transgressió del moviment GLT ha de passar per una interlocució crítica amb aquestes que, sense hipotecar ni minimitzar el nostre discurs, els plantegi les nostres opinions i els exigeixi un posicionament.

Les institucions, al donar suport al moviment GLT, intenten normalitzar-lo. Ja hi ha d'altres moviments socials on ho han aconseguit. El moviment GLT és un dels més antics, a casa nostra i a la resta de l'Estat, i per sort, encara no han pogut normalitzar-lo tot. Es pot dir que només una part d'aquest moviment ha estat assimilat o que treballen per aconseguir-ho. Penso que almenys una part del moviment GLT ha de tenir un discurs crític envers les institucions, sobretot el moviment per l'alliberament GLT. Hem de fer un seguiment constant de les polítiques que desenvolupen amb els vots i els diners de la societat, de la qual, evidentment, formem part. Polítiques que, a més a més, moltes vegades juguen amb les nostres vides (àmbit de la salut, agressions homòfobes, precarietat laboral, etc.).

Des del meu punt de vista, cal que el moviment GLT s'interrelacioni també amb altres moviments socials. Si volem treballar per canviar aquesta societat desigualitària ho hem de fer en connivència amb altres moviments socials transformadors²¹; i a l'inrevés, els altres moviments han de fer seu el nostre discurs. Soles no podrem fer-ho. Hem de treballar plegats per a poder aconseguir-ho. De fet ja ho fem. Amb el moviment feminista, que és el moviment més proper i amb qui compartim objectius i els mateixos enemics ideològics. Quan només existia el FAGC i la Coordinadora Feminista fèiem moltes activitats conjuntament i fins i tot, durant alguns anys, quan no hi havia cap més grup, organitzàvem junts el 28 de Juny.

Durant molts anys hem treballat amb el moviment okupa pel significat que té guanyar espais de llibertat. Amb el moviment obrer, ja que molts de nosaltres treballem i no estem aïllats dels problemes socials i laborals que moltes vegades es converteixen en discriminacions per al col·lectiu GLT. Amb el moviment antiracista, ja que nosaltres també som víctimes, moltes vegades, de la violència social, com els passa a les per-

sones immigrades. Amb el moviment independentista, ja que formem part d'un poble oprimat i per tant ens afecta directament. I a més a més, amb tots aquells moviments socials, polítics i ideològics que busquen una transformació cap a una societat més justa i igualitària.

La diversificació del col·lectiu GLT és positiva. L'engrandeix en el seu conjunt i moltes vegades fa que puguem veure més enllà de les nostres necessitats o plantejaments. El que també comporta és que de vegades ens enfrontem en qüestions de caire més ideològic, però la discussió i el debat serveixen per enriquir el nostre discurs.

L'acció política que té en compte alhora la unitat, l'efectivitat d'acció i la diversitat del moviment ja té nom i cognoms. Es diu Comissió Unitària 28 de Juny, aplega més d'una trentena de grups d'arreu de Catalunya i serveix per a organitzar, conjuntament, el 28 de Juny, Diada Internacional per l'Alliberament Gai, Lesbià i Transsexual, per fer visible el fet homosexual i transsexual arreu del país, i per donar una resposta conjunta davant d'una situació de discriminació real, allà on esdevingui, i així poder-hi arribar.

Notes

1. Per a més informació sobre l'alliberament gai (sorgiment, significats...), vegeu l'article de A. Sears (2005): «Queer Anti-Capitalism: What's Left of Lesbian and Gay Liberation? ». *Science and Society*, 69, 92-112.
2. L'article «Comunidad gay y espacio en España» (Fernández, 2007) qüestiona l'existència de comunitats gai però també defineix les seves característiques així com les seves aptituds.
3. Per veure algun exemple sobre canvi social, consulteu M. Kaplan (2001): «Constructing Queer Communities: Marriage, Sex, Death, and Other Fantasies». *Constellations*, 8, 57-77.
4. Consulteu *La sexualidad como problema político* (Platero, 2004), per a un qüestionament de la sexualitat com a cossos travessats per la política.
5. Per a un qüestionament de la visibilitat sexual, consulteu K. Namaste (1994): «The Politics of Inside/Out: Queer Theory, Post-structuralism, and a Sociological Approach to Sexuality». *Sociological Theory*, 12, 220-231.
6. Per a més informació sobre la transsexualitat, consulteu «Mi cuerpo no es mío. Transsexualidad masculina y presiones sociales de sexo» (Grupo de Trabajo Queer, 2005).
7. Vegeu *Collective Identities and Social Movements* (Polleta i Jasper, 2001) per entendre els nous moviments socials.
8. Més informació sobre la identitat sexual a *Identidad Sexual y performatividad* (Córdoba, 2003).
9. Per a un major coneixement de l'homofòbia, consulteu «Homofòbia, ¿por qué hablar de ello?» (Grupo de Trabajo Queer, 2005).
10. Les repercussions de l'homofòbia familiar les podem trobar a S. Burgess (2005): «Did the Supreme Court come out in Bush v. Gore? Queer Theory on the Performance of the Politics of Shame». *Journal of Feminist Cultural Studies*, 16, 126-146.
11. Per veure exemples sobre canvis socials consulteu «Desde los márgenes. Prácticas y representaciones de los grupos queer en el Estado español» (Grupo de Trabajo Queer, 2005).
12. Una de les definicions de l'homofòbia i les seves conseqüències la podem trobar a J. A. Granados (2002): «Orden sexual y alteridad: la homofobia masculina en el espejo». *Nueva Antropología*, 61, 79-97.

13. Algunes de les mesures preses contra l'homofòbia les trobem a «Homofobia, ¿por qué hablar de ello?» (Grupo de Trabajo Queer, 2005).
14. Entre els autors que estudien les qüestions de gènere així com les seves desigualtats destaquem S. Hines (2006), R. J. Hunt (1992) i V. Pitts (2000).
15. Discriminacions a altres col·lectius es poden trobar a Flannigan, A. (1993). «“Black Gay Male” Discourse: Reading Race and Sexuality between the Lines». *Journal of the History of Sexuality*, 3 (3), 468-49
16. Alguns exemples d'estereotips quant a classe social dels gais els podem trobar en l'article de D. Barrett (2005).
17. Per a més informació sobre les característiques de l'Església catòlica i les seves conseqüències, consulteu D. Boyarin i E. Castelli (2001): «Introduction: Foucault's "The History of Sexuality": The Fourth Volume, or, a Field Left Fallow for Others to Till». *Journal of the History of Sexuality*, 10 (3/4), 357-374
18. Entre alguns dels estudiosos del poder del discurs destaquem a D. Córdoba (2003).
19. Com a exemple d'alguns estudis que estudien les conseqüències del casament entre persones del mateix gènere així com la repercussió en els seus fills, vegeu J. Stacey i T. Biblarz (2001), i també T. Bollstorff (2006).
20. Per a més informació sobre el poder de les institucions consulteu S. Emiliozzi i G. Flaster (1998): *Introducción al concepto de poder en Michel Foucault*. Cátedra García Raggio, Editorial Eudeba.
21. Alguns dels moviments portats a terme per grups activistes els trobem a «Desde los márgenes. Prácticas y representaciones de los grupos queer en el Estado español» (Grupo de Trabajo Queer, 2005).

Bea Espejo

L'assassinat de la transsexual Sònia

Es pot dir que la transsexualitat no existia, des del punt de vista polític, excepte com a objecte de repressió¹. No era només que l'Administració es preocupava poc o gens del tracte vexatori que la societat donava als i a les transsexuals, sinó que era part activa d'aquest tracte.

L'obligatorietat de dur documents contraris al sexe social dels transsexuals, la manca d'atenció sanitària, els problemes que es derivaven de la marginació i la persecució més o menys ocasional de les forces de l'ordre ens convertien als i a les transsexuals en persones clandestines, gairebé unes fora de la llei². N'hi ha prou amb dir que la primera vegada que en política es va sentir a parlar de transsexuals va ser arran d'una pregunta del senador Rogelio Borrás als seus companys polítics: «Què passa amb aquesta gent?», en referència a l'escàndol que suposava que diverses transsexuals víctimes de batudes, després de ser tancades en presons d'homes intentessin suïcidar-se calant foc a les cel·les, fet lamentable que va posar en relleu de manera mediàtica que la democràcia no semblava haver arribat encara a alguns sectors socials.

És indiscutible que hi ha hagut un progrés en el tractament a transsexuals per part de la societat. Els pares accepten cada cop millor els seus fills trans. Els mitjans han incorporat de manera més normalitzada la figura trans si ho comparem amb els anys en què només es podia parlar en mitjans minoritaris i en franges horàries concretes sobre aquest tema considerat tabú.

També la política s'ha impregnat de la labor que modestament hem dut a terme. Està a punt d'aprovar-se una llei de gènere, es parla de la cobertura sanitària i escandalitza el maltractament a transsexuals quan aquest és evident. No m'entendré sobre si les mesures que el sistema polític va incorporant s'apliquen de manera òptima, però considero que aquestes mesures presenten moltes carences i poden acabar per generar problemes.

No hi ha dubte, malgrat tot, que les coses van canviant a millor, malgrat les llacunes i les discriminacions que continuen aplicant-se, en especial a les persones més vulnerables o marginades³. I és que el nostre sistema segueix tenint aquestes incoherències, acostuma a estar més desprotegit qui més protecció necessita.

El 1992 diverses transsexuals vam decidir que era necessària la reivindicació dels drets transsexuals des de la veu de les persones implicades, que érem les que ho vivíem en primera persona. Al marge de moviments socials, les reivindicacions per la dignitat sobre la vivència del gènere transsexual topaven amb d'altres qüestions com els interessos creats de terceres persones: la classe mèdica, els mitjans de comunicació, els jutges i un etcètera de persones que tenien una influència determinada i directa en la vida de les i dels trans, i sovint no de manera especialment afavoridora.

I per no parlar dels prejudicis de la societat⁴, emparats en la desprotecció que ocasionava el mal tracte i l'omissió sobre el dret transsexual per part del sistema polític.

La situació es traduïa en un panorama poc afalagador: sentències judicials favorables tan sols en cas que el o la transsexual optés per l'alteració dels seus genitals amb cirurgies qüestionables. No reconeixement per a la resta de trans no operades/operats i tot el que aquest fet comporta⁵. Tractament vexatori en temes com la discriminació laboral. Centres penitenciaris de sexe oposat al gènere transsexual. Problemes d'accés als estudis. Prostitució no escollida com a mitjà de subsistència. Tracte estigmatitzador vers les treballadores del sexe. I un llarg etcètera de situacions que posaven en relleu el paper amb què la societat ens obligava a participar; un paper molt inferior de condicions.

Malgrat ser conscients de la nostra situació, les i els transsexuals a Catalunya no ens havíem decidit des de la Transició (amb anterioritat es va crear un grup anomenat La Ploma, però va durar poc) a crear una dinàmica reivindicativa com a grup. Potser estàvem massa ocupades en les nostres lluites i en els nostres projectes personals. Tanmateix, hi va haver dos fets que van coincidir en el temps: l'assassinat de la transsexual Sònia per part d'uns neonazis i la persecució de l'Ajuntament de Barcelona a les treballadores sexuals del Camp Nou amb motiu de les Olimpíades del 1992. Fets que, tot i ser de caire diferent, posaven en relleu com afectava o com podria afectar la xacra dels prejudicis a les nostres vides. Discriminacions subtils, brutals, que bevien de la mateixa font, la d'una societat equivocada pel que fa al respecte dels drets sexuals de l'individu i, per tant, de la seva dignitat i integritat físiques⁶.

Com acostuma a passar, uns fets greus poden generar una dinàmica oposada que contraresti els desgavells d'un sistema. A-questa era, com a mínim, la nostra intenció, i ara per ara segueix sent-ho encara de manera més o menys modesta, donada la influència molt relativa que tenim en relació amb la resta de la societat.

La notícia de l'assassinat de la transsexual Sònia em va arribar tamisada pel tractament mediàtic habitual: «transvestit assassinat per joves neonazis». Diguem que aleshores, molt més que no pas ara, no només existia maltractament de fet, sinó que a més la terminologia que es feia servir era confusa i no reconeixia l'existència transsexual com a tal. Mesos més tard vaig assabentar-me que el «transvestit» en qüestió no era una altra persona que la Sònia, una persona coneguda en l'ambient transsexual, que inclús va adquirir un protagonisme relatiu en algun mitjà de comunicació durant els anys de la Transició.

Diguem que una notícia d'aquest tipus va provocar, en general, no tan sols un sentiment de solidaritat i afectació, sinó també d'inseguretat en bona part dels trans de l'ambient, com imagino que va ocórrer amb d'altres col·lectius conscients de ser punt de mira d'un sector de joves amb una ideologia i una praxis fins aleshores pràcticament desconegudes.

Cal recordar que la nit de l'assassinat de la Sònia aquests mateixos joves també van agredir la Doris, una altra transsexual, i van deixar cec un indigent.

A posteriori vaig assabentar-me que el FAGC s'havia fet càrrec de l'acció popular en el cas Sònia, unes amigues i jo vam unir-nos a la causa alhora que prenem la decisió de fer oficial l'associació que anomenaríem Col·lectiu de Transsexuals de Catalunya. Vaig presenciar el judici del cas Sònia juntament amb d'altres persones que pertanyien a diversos sectors socials o militants d'altres causes. No puc deixar de dir que em va impressionar el sumari, el desenvolupament del judici i detalls com l'orgull que semblaven exhibir els assassins de la Sònia o el proteccionisme que els dedicaven els seus familiars, d'aspecte «decent», mentre ens clavaven mirades de menyspreu als que estàvem de part de la Sònia⁷. En aquells moments em van semblar terriblement inquietants i gairebé surrealistes, què els havíem fet la gent com nosaltres a aquelles persones?

Políticament, la nostra intenció era marcar un abans i un després. Em resulta difícil ser objectiva al respecte per la meua particular participació en aquest fet històric. Només puc dir que va marcar un punt d'inflexió pel que fa a la qüestió transsexual, almenys així és com jo ho sento. És impossible saber fins a quin punt unes circumstàncies concretes deriven a posteriori en canvis de situacions favorables. En qualsevol cas, l'important a destacar en positiu, des del meu punt de vista, va ser, per una banda, la implicació sense complexos d'un grup com el FAGC, que va fer de «locomotora» en aquest cas, el posterior respecte mediàtic cap a la Sònia, la cobertura i el recolzament d'altres moviments socials en principi no vinculats directament i el punt d'arrencada de la nostra causa transsexual vinculada als drets sexuals i de gènere.

A grans trets, pel que fa a la situació actual del Col·lectiu Transsexual respecte a temes com l'orientació sexual i el tractament de gènere⁸ es pot dir ben alt que hem avançat, és indiscutible. Tant per les lleis que ens posen en possibilitat d'igualtat legal amb la resta de ciutadans, com per l'augment de consciència i respecte general en qualsevol àmbit. El matrimoni i l'adopció, així com la llei que ens concedeix la possibilitat de canviar el gènere en els documents, són avenços que possibiliten llibertat a l'hora de decidir i major respecte com a conseqüència d'aquesta legitimació social.

El problema que hi veig és que les discriminacions, siguin quines siguin, no es presenten mai soles, sovint interactuen amb altres discriminacions⁹. No és el mateix, per exemple, un gai polític que un gai estudiant o immigrant o amb una opció de gènere diferent, com per exemple «la ploma». Tampoc es tracta de la mateixa manera una transsexual diva de l'espectacle com Dana Internacional, o una directiva de Telefònica, que una trans prostituta del carrer. També es continuen creant in-

interpretacions prejudiciades en positiu o negatiu respecte a la imatge que les persones implicades mostrem.

I per no parlar de la gran xacra per excel·lència que és el classisme i com aquest ens afecta. Aparentment d'aquesta qüestió no se'n parla a penes, es fa com si no existís, quan és una cosa que impregna tota la societat i molt més encara les decisions polítiques, sovint terriblement desproporcionades; per exemple, la manca de recursos per polítiques socials justes mentre se sobreprotegeix el gran comerç. Aparentment pot semblar que no hi té res a veure, però és només una aparença, no hem d'oblidar el lloc que ocupa a la societat tota persona discriminada i nosaltres —gais, lesbianes, homes i dones trans— no ens trobem encara en igualtat de condicions. Els moviments socials hem d'aprendre a detectar on ens fa mal un cop hem aconseguit aquells objectius que a curt termini consideràvem necessaris.

Per exemple, avui en dia l'Ordenança Cívica és molt més vexatòria que la persecució durant les Olimpíades.

En ambdós casos, tant en les Olimpíades com en l'Ordenança Cívica, es practica una persecució que es basa en prejudicis morals sobre segons quines actituds o sectors socials. La dinàmica és similar a la cacera de bruixes, però a diferència de les Olimpíades, que van incórrer en pràctica oficiosa i puntual, aquest cop es pretén convertir-la en oficial, cosa molt greu des del meu punt de vista, ja que es persegueixen qüestions que tenen a veure amb les llibertats, i la llibertat en el nostre sistema suposadament està en el pol oposat al delictu. En aquest cas, l'Ajuntament és qui delinqueix i tant de bo els tribunals ens donin la raó a les persones que hem recorregut la normativa municipal.

En aquest punt no es pot culpar la ciutadania de la irresponsabilitat de qui els governa. Encara que sovint ocorren fets puntuals que semblen anar-hi agafats de la mà. Poc abans de les Olimpíades van assassinar la Sònia, van agredir la Do-

ris i van deixar cec un captaire. Els qui ho van fer eren neonazis que volien «netejar» els carrers.

Poc després de l'aprovació de la Normativa van assassinar una captaire en un caixer. Els assassins eren joves aparentment «normals» que consideraven que la vida d'una indigent no val gaire. Posteriorment una prostituta va aparèixer assassinada a Montjuïc.

I més tard veïns de la Ronda de Sant Antoni van protestar contra les prostitutes, inclús amb mètodes violents com el llançament d'ous i cubells d'aigua.

No sembla que l'Administració afavoreixi un tractament igualitari a segons quins sectors sinó més aviat al revés, la normativa almenys ho deixa clar. Per tant no és difícil pensar que un mal govern pot acabar per propiciar tensió i enfrontaments ciutadans i al final perden els de sempre: els més febles.

El CTC en concret és una associació en la corda fluixa pel que fa a organització i infraestructura. En realitat sempre ha estat així. Som minoria dins de les minories. El que passa és que les nostres causes acostumen a tenir una gran càrrega social. Per això i per la importància de les coses que reivindicuem es pot dir que «pintem alguna cosa».

M'agradaria que hi hagués una major implicació del món gai en temes de transsexuals i de lesbianes. Per molt que sembli que les nostres relacions són equitatives, en realitat no és així¹⁰. Trans femenines, trans masculins i lesbianes semblen existir a l'ambient gai gairebé com la nota pictòrica. Demanaria, a qui es presti a escoltar, una major obertura de mires i una menor endogàmia. També que no es passin per alt causes aparentment alienes sotmeses a discriminació: prostitució, immigració, violència de gènere (i no em refereixo només a la domèstica!, per favor!...), estereotips discriminats dins del col·lectiu, i un llarg etcètera de temes interessantíssims que se surten de les típi-

ques inquietuds com puguin ser el comerç rosa, la moda, i els actes ludicofestius.

Actualment estem en contacte amb moviments socials com SOS-Racisme, moviments veïnals, i causes d'una altra índole al marge dels cercles en què ens movíem. L'Ordenança Cívica ha generat aquesta connexió amb altres sectors aparentment aliens als quals també els preocupen les llibertats.

No considero molt importants les sigles de determinat grup ni la seva continuïtat com a tal, en canvi sí que em preocupa que les causes que inquieten el nostre grup no quedin desateses quan decidim «penjar els hàbits». Les persones que estem en el CTC tard o d'hora ens cansarem de la militància. Si hi ha o no continuïtat en aquesta formació francament és una incògnita.

L'important, al final, és la capacitat de crear consciència sobre les lluites contra les mil formes d'injustícies que encara hi ha. La consciència és el primer punt de partida i espero i m'agradaria que no es perdés o es diluís rere normalitzacions aparents.

Notes

1. En l'apartat *l'articulació de lleis repressives* («Los discursos de una moral excluyente y su transcendencia jurídico-legal». En R. Llamas: *Teoría torcida. Prejuicios y discursos en torno a la «homosexualidad»*, 1998) s'analitzen els casos de les legislacions alemanya, anglesa, nord-americana, francesa i espanyola. Algunes d'aquestes lleis sobreviuen al llarg del temps convivint amb règims polítics de caire ideològic molt divers.
2. Per veure exemples sobre com el document nacional d'identificació (DNI), la cirurgia genital i els serveis públics generen exclusions i provoquen una transgressió de gènere, consulteu *Eleje del mal es heterosexual. Figuraciones, movimientos y prácticas feministas queer* (Grupo de Trabajo Queer, 2005).
3. Una resposta revolucionària, per als qui es sentin exclosos de l'heterocentrisme per les seves opcions o pràctiques sexuals i per als qui tinguin interès de saber per on discorre el pensament subversiu

i radical de les anomenades «minories anòmales», la podeu trobar a *Manifiesto contra-sexual. Prácticas subversivas de identidad sexual* (Preciado, 2006).

4. Per a més informació sobre el rebuig a grups homosexuals, vegeu *Homografías* (Vidarte i Llamas, 1999). També, per obtenir més informació de com els efectes del gènere així com els seus intents de subversió i qüestionament poden acabar en tragèdies, vegeu «El género en llamas» (Butler, 2002).
5. Per veure un exemple de la repercussió que té el canvi de sexe en el Registre Civil, consulteu Z. Kindelán, M. Odio i G. Rivera (2004): «El transsexualismo: un nuevo reto de las normas del Registro del Estado Civil», *Santiago*, 105, 30-40. Extret el 28 de desembre de 2007 de <http://ojs.uo.edu.cu/index.php/stgo/article/viewFile/14504302/842>
6. *El pensamiento heterosexual y otros ensayos* (Wittig, 2006) manifesta que els drets sexuals es troben travessats per la heterosexualitat com a règim polític hegemònic (i no com a simple opció sexual) i pel sistema sexe-gènere com a sistema de construcció de cossos.
7. Per veure algun exemple de com el col·lectiu queer, en aquest cas concret els homosexuals, són tractats com a bestioles estranyes en complicitats d'éssers humans, consulteu *Extravíos* (Llamas i Vidarte, 2001).
8. Per a més informació sobre l'orientació sexual i la transsexualitat, així com el tractament del gènere a persones intersexes, vegeu «Mi cuerpo no es mío. Transsexualidad masculina y presiones sociales de sexo» (Grupo de Trabajo Queer, 2005).
9. Sobre la relació de les diferents opressions, com la raça, el sexe, la classe i la identitat sexual, vegeu «Desde los márgenes. Prácticas y representaciones de los grupos queer en el Estado español» (Grupo de Trabajo Queer, 2005).
10. Per veure com actuen altres grups podem consultar «*El Contexto sociopolítico del surgimiento de la Teoría Queer. De la crisis del SIDA a Foucault*» (Córdoba, Sáez i Vidarte, 2005).

Cartell del «Carnaval Antifeixista» de 1993

Carles Guillot i Marc Franch

Okupant la norma

A mitjans dels anys 90 ens vàrem anar coneixent gent que proveníem de diferents lluites. Alguns érem universitaris en aquell moment, i a la universitat, les protestes en contra de la privatització i l'elitització de la universitat pública van fer que coneguéssim d'altres persones que feien activisme polític en solidaritat amb els pobles de Centreamèrica (Guatemala, El Salvador, Nicaragua, Cuba) o dins del moviment antimilitarista al barri de Sants. Vàrem començar a fer coses plegades, entre d'altres, l'organització de les festes alternatives del barri o la participació en campanyes polítiques de la ciutat (campanya contra l'FMI i el Banc Mundial, 12 d'octubre, etc.), amb l'ànim d'incidir en les zones més properes: els barris de Sants i d'Hostafrancs. Així fou com finalment vàrem decidir okupar un espai on poder trobar-nos, xerrar i fer política.

Enteníem (i seguim entenent) l'okupació d'espais abandonats com una forma d'acció directa contra l'especulació urbanística, però també com un intent de reapropiació del temps de les nostres vides i d'experimentar en tots els aspectes, tant en les possibilitats d'intervenció política sobre el territori com

en el replantejament de la manera de viure que ens imposa el model treball-consum. D'aquesta manera vàrem veure que ens calia fer un qüestionament de totes aquelles coses que havíem après a l'escola, al carrer o a casa a través de l'educació rebuda i de la cultura que ens envolta. Fèiem un munt de reunions on es xerrava sobre rols, sobre feminisme, sobre autoritarisme, sobre sexualitat, tots eixos transversals en la nostra lluita per a canviar les coses, i volíem començar per intentar canviar-nos a nosaltres mateixes. Aquesta necessitat de qüestionar el sistema per mirar de trobar els elements comuns que ens unien en les nostres pràctiques va fer que haguéssim de despendre totes aquelles «veritats» que la societat transmet.

Em sembla que aquesta predisposició personal i col·lectiva va fer que el contacte amb la gent del moviment GLT fos molt fàcil i fluid. Per la tendència anticapitalista i combativa de les nostres pràctiques d'intervenció política a la ciutat i al barri, aquest contacte es va fer a través dels components del FAGC i del JAG, ja que en aquells moments ells eren els únics que coneixíem que feien una aposta clara per una manera d'entendre l'alliberament homosexual com quelcom imprescindible per a canviar el model de societat i no només per a aconseguir una «normalitat democràtica» de l'homosexualitat. És a dir, no era només qüestió d'aconseguir un conjunt de drets jurídics, sinó de transformar la societat patriarcal. Afortunadament, aquest contacte no va ser només des de l'activisme, sinó que de seguida es varen crear llaços afectius. A això hi va ajudar, sens dubte, el fet de viure plegats experiències molt dures. Una de les primeres que recordo va ser la manifestació de Sitges l'any 1996, de la qual parlaré més endavant.

El primer contacte amb grups que treballaven específicament el tema de l'alliberament sexual i la lluita contra l'homofòbia es donà a la Garnatxa. El FAGC hi muntava tallers i xerrades sobre aquests temes i, a més, estaven participant de l'okupació de la Garnatxa. El fet que fossin persones que com-

partien un projecte polític amb nosaltres, l'okupació, ja va ser un al·licient perquè ens apropéssim al seu activisme. Quan es va okupar l'Hamsa, aquesta afinitat va continuar de manera recíproca. El FAGC, d'alguna manera, des del principi va considerar l'Hamsa un espai propi, i van començar a obrir una *cafeta* diària i a dinamitzar-la.

Durant els primers anys diferents col·lectius, sempre els mateixos, obrien cada dia un d'ells la cafeta. En aquell moment el FAGC no tenia bones relacions amb els altres grups d'alliberament gai i lèsbic, perquè eren col·lectius força institucionalitzats, i la gent del FAGC preferia aliances amb persones que practicaven la lluita directa, com els okupes. Penso que és en bona part per això que es va produir aquest acostament amb el FAGC i amb el JAG. Després aquests contactes van ampliar-se. A través de l'Eugeni i de la gent del FAGC més implicada, un cop es tornà a unir la Coordinadora Gai i Lesbiana, quan es van reprendre les manifestacions del 28 de Juny de manera unitària, el FAGC va arrossegar tot aquest altre sector a conèixer els espais on ells estaven fent coses. Encara que aquests contactes acostumaven a ser puntuals, per exemple, per celebrar la festa del 28 de Juny del 1998, malgrat tot eren importants, perquè van propiciar encontres amb persones que, per iniciativa pròpia, no haurien passat mai per una casa okupada.

I alhora, aquests encontres van fer que, durant un llarg període, el tema de l'alliberament sexual, per exemple, anés fent-se un forat en la nostra quotidianitat, tant en la dels CSOA com, en general, en l'àmbit de la Barcelona antagonista. Els nostres discursos, les nostres relacions de tot tipus, els nostres espais de treball polític i de festa, es van anar amarant del discurs antipatriarcal, i vam anar comprenent, des de la vivència acompanyada de reflexió, la importància de la transversalitat d'aquestes lluites amb totes les altres.

Amb el FAGC en concret, com va passar amb altres col·lectius, es va donar una relació molt profitosa, perquè els contactes entre la gent de l'Hamsa i elles no es limitaven a resoldre meres qüestions tècniques, sinó que es va anar forjant una relació política i personal. Sabíem que podíem comptar amb ells, i ells amb nosaltres. Nosaltres hem incorporat al nostre part del seu discurs i viceversa. I això, a fi de comptes, és el verdaderament important de les relacions entre col·lectius.

Em sembla que amb el FAGC hem coincidit des del començament en aquesta concepció de la política com la suma de moltes sensibilitats, en la voluntat d'amalgamar lluites diverses que no són altra cosa que diferents respostes a una realitat, encarades des de posicionaments heterogenis. I per a nosaltres va resultar molt enriquidor que hi hagués persones que ens fessin pensar en l'heterosexisme. Aspecte nefast de la societat i de la nostra realitat més immediata que, fins que els col·lectius feministes i els d'alliberament homosexual no van arribar a l'Hamsa, no havíem treballat, amb tota la càrrega de judeocristianisme no expulsat que això implicava.

Penso que el fet de tenir moltes companyes actives en el moviment feminista també ho va propiciar. A l'Hamsa es reunia un grup de dones, Les Tenses, i algunes de les seves components participaven molt activament també en les assemblees del centre social, la qual cosa va provocar que les discussions sobre gènere i sobre les bases de la societat patriarcal ens fossin molt properes i les visquéssim amb molta quotidianitat; i vam intentar plasmar-les en totes les nostres activitats (polítiques i lúdiques), a vegades de manera encertada, d'altres errònia. Això va comportar que l'alliberament sexual, i per tant l'homosexualitat, es visqués de manera força natural dins el nostre grup. Crec que, malauradament, dintre de l'anomenat moviment okupa no va ser així a tot arreu, ja que l'alliberament sexual no ha format part, de manera més o menys oberta i tan-

gencial, de tots els grups que han anat okupant espais per a fer-ne un ús social i col·lectiu.

I jo crec que ho va permetre, a més, el potencial tan bo que té que durant un període de temps molta gent de sensibilitats diferents sobre diversos temes comparteixin un espai. Persones que tenen en comú les ganes de transformar la pròpia vida, les relacions, de «menjar-se l'olla» respecte totes aquestes coses i provar-ne de noves. I enmig d'aquesta ebullició ens vam trobar tota la gent que compartíem la necessitat de transformació. I sempre he pensat que el FAGC és un col·lectiu el funcionament del qual va molt en aquesta línia i, per tant, de manera natural havia d'estar-hi. I ja no només la gent del FAGC sinó també totes aquelles persones per a les qui l'opció sexual fos un tema present. S'ha de tenir en compte que la sexualitat és una cosa que tenim molt bloquejada per la nostra educació catòlica. Les festes del FAGC, a més, van fer que gent que potser no s'hagués apropiat mai a l'Hamsa hi anés, i no només puntualment a una festa, sinó que l'ha anat sentint un espai propi, fora del circuit que existeix, exclusivament en l'àmbit gai-lèsbic, com l'Eixample.

Un dels moments que més recordo pel que fa a la interrelació amb el FAGC va ser, com comentava abans, el que va passar a Sitges. La resposta del consistori de Sitges a una agressió homòfoba duta a terme al poble va ser l'inici d'una campanya per a fitxar totes aquelles persones amb comportaments homosexuals o lèsbics per tal de fer-ne un cens. Des del FAGC es va organitzar una manifestació de rebuig contra aquesta nova retallada de drets a la dignitat humana.

Vàrem anar plegats en tren a la manifestació que es va convocar en contra de l'agressió i de les mesures preses per l'Ajuntament, i en baixar del tren ens va sorprendre la quantitat de policia i de Guàrdia Civil que hi havia. Però molt més ens va sobtar veure que tota aquella policia estava allà per a

«protegir-nos». La manifestació va començar envoltada per la gent del poble: pares, mares i canalla, que no va parar d'insultar-nos i d'escopir-nos durant tot el recorregut. La consigna per part dels companys i les companyes del FAGC/JAG era clara: no caiguem en les provocacions i acabem la manifestació. Recordo que en un moment algunes de les persones que estaven envoltant la manifestació varen començar a llençar ous contra nosaltres. Alguns ens vam dirigir cap al lloc d'on provenien els ous, però des de l'organització de la mani se'ns va demanar de no fer res. Totes teníem aquella barreja de sentiments d'odi, de ràbia i d'impotència, mentre desfilàvem davant dels policies, amb la gent del poble furibunda en contra nostre (no deixa de ser curiós, per dir-ho d'alguna manera, que un poble amb tan de prestigi per al turisme homosexual i on els diners dels maricons omplen tantes butxaques, no ens vulgui veure passejar agafats de la mà pels carrers del poble o besant-nos a les platges). La gent del poble ens escopia i ens escridassava mentre els deien als fills que duïen als braços que nosaltres érem malalts¹, uns viciosos i d'altres subtiletes per l'estil. Finalment la manifestació es va acabar i vàrem tornar cap a Barcelona.

El viatge a Barcelona va ser dels més silenciosos que recordo, cadascuna capficada en la seva ràbia. Vàrem decidir convocar una trobada a l'Hamsa per a comprovar que totes havíem arribat bé i per a compartir i mirar de mitigar el mal cos que aquella experiència ens havia deixat. Però al retrobar-nos tots a l'Hamsa, no sé si pel fet de sentir que ja érem a casa, a resguard dels feixistes i homòfobs² que habiten Sitges, o perquè teníem necessitat de desfogar-nos del mal gust de boca que ens havia quedat, algú va treure unes cerveses, algú va posar música, i es va produir una mena de catarsi col·lectiva. Vàrem improvisar una de les millors vetllades que he passat mai a la *cafeta* del centre social.

A mesura que nosaltres anàvem creixent, físicament i po-

lítica, anàvem prenent més consciència de la lluita del moviment GLT, s'anava estrenyent la relació amb aquest.

Recordo que a les manifestacions del 28 de Juny hi va haver moments de tensió, perquè nosaltres, la gent de l'Hamsa, i persones d'altres centres socials, rebutjàvem tota aquesta parafernàlia mercantilista de saunes i de *baretos* que havien muntat les carrosses. I va anar de poc que no arribem a les mans, perquè, tot i que estàvem allà per denunciar la discriminació homòfoba i reclamar l'alliberament homosexual, no estem gens d'acord amb tot el sector gai, lèsbic i transsexual que instrumentalitza el tema per a treure'n calés.

Perquè el 28 de Juny, com jo l'entenc, pot ser una festa, però reivindicativa, en absolut una excusa per a fer propaganda de determinats locals d'oci d'ambient.

Després hi ha tot un altre sector que es conforma amb aconseguir alguns drets i cert grau de reconeixement, com el matrimoni homosexual, els grups institucionalitzats, amb els quals tampoc estem d'acord. I després hi ha tot l'altre sector més combatiu, que està o ha estat fotent canya al model de treball-consum, a tot el que engloba la societat occidental, la democratització i la normalització de les coses. Dic: «ha estat!». Perquè jo crec que un dels perills que té ara aquest sector —i aquí hi podeu llegir una crítica al FAGC— pel que fa al sentit de la seva militància, és que s'estan encallant en la política existencial, en el sentit de política assistencial i antirepressiva, o antiagressions. De dedicar-se a anar per la via legal de les denúncies d'agressions. Per exemple, quan es van produir els fets de Sitges hi va haver una agressió i es va fer una manifestació de protesta; ara hi ha una agressió i es fa una roda de premsa i un judici. No sé si és per manca de força, per manca de capacitat de convocatòria, per un canvi estratègic, una manca de recursos. El perill que això comporta és el d'entrar en el joc amb les institucions de manera constant.

Abans, tal com jo ho veig, les línies del FAGC, amb temes com els de la visibilitat *marika*, per exemple, tenien com a objectiu prioritari: la voluntat de creació de discurs, sumat al fet que a Barcelona es vivia un moment de necessitat d'això, de crear un discurs propi, d'espais alternatius i antagònics amb el sistema en general; i aquesta gent s'hi veia reflectida també dins d'aquesta amalgama. En canvi actualment tinc la sensació que les pràctiques del FAGC són de tipus més aviat existencial. Ara bé, penso que això cal emmarcar-ho en el context que toca. I és que quan el FAGC aposta per acostar-se als centres socials i al carrer d'una manera determinada és perquè hi ha un rerefons social que ho propicia. Els mateixos centres socials també han perdut força, han anat desapareixent, potser passa que ja no existeix tant aquest espai de trobada entre tothom que permet i propicia que tot això sorgeixi. Sincerament, ara se'm fa difícil imaginar una situació de confluència de lluites com la d'aleshores perquè ara tot està en contra, entre d'altres coses perquè hi ha menys espais on fer-ho. I davant d'això resulta més comprensible aquest gir cap a una línia més institucionalitzada. Però em resulta inevitable la comparació amb les campanyes d'abans, per exemple, el cartell dels trenta anys del FAGC («30 anys donant pel cul»). Em sembla força significatiu que en aquell moment s'optés per un lema tan transgressor i potent, que posés tant el dit a la nafra de l'ordre establert. Em sembla que llavors es va optar per l'estratègia de la irreverència. I aquest exemple em sembla prou significatiu a l'hora de definir com es feien les coses en aquell moment, des del moviment gai-lèsbic-transsexual, des de l'okupació i des de tots els moviments alternatius. M'agrada aquell cartell i no deixa de sorprendre'm que persones que durant molt de temps han estat defensant un vocabulari que no fos denigrant per a ells, ja que el que es diu i com es diu és un engranatge que transmet l'inconscient col·lectiu, decideixin en un moment donat apropiant-se d'aquest vocabulari ofen-

siu com dient: «tu no pots ensenyar el dit anular per insultar algú o utilitzar l'expressió “abaixar-se els pantalons” com a sinònim de deixar-se humiliar, però nosaltres sí que ho podem fer». I això fa pensar que nosaltres tenim «prohibides» certes expressions perquè en el nostre subconscient encara ens falta treballar-nos-les de veritat. Un altre lema que m'agradava molt era «Estima com vulguis», perquè sembla una obvietat, una cosa evident, però que si ens la parem a pensar veiem que no l'apliquem. Un altre tema que destacaria és el de la política del moviment gai, lèsbic i transsexual, i les seves accions. Per exemple, el judici del Sergi, amb el tema de la «insubmissió marika». La irreverència que es respirava per part de les persones que hi vam participar en arribar als jutjats. Com es va fer evident que és possible la subversió, donar la volta a les coses i reflectir l'absurd de com funciona tot. Explicar d'una manera divertida què és la justícia de veritat. Parlar de la insubmissió a l'exèrcit i alhora de l'opció homosexual. Fer palesos els referents del patriarcat més ranci amb una festa reivindicativa davant dels jutjats i riure'ns-en a la seva cara.

Ara bé, també he de dir que actualment hi trobo aspectes negatius. Penso que si el moviment encara el futur limitant-se a vetllar perquè es respectin els drets constitucionals s'està fent desaparèixer a si mateix com a moviment de lluita per a la transformació social. Si l'objectiu és tenir els mateixos drets que una parella heterosexual, s'aboquen al fracàs. Allò que aconseguixin amb governs més «progressistes» ho perdran quan governin les dretes més reaccionàries. Jo, com a integrant d'un moviment transformador que aposta pels canvis d'arrel, penso que com més a prop s'està de les institucions, que defensen i representen el model democràtic, més lluny estan de ser un moviment social. I això no vol dir que estigui en contra del dret a l'adopció per part de parelles homosexuals. Però si encara hi ha el perill que et trenquin la cara qualsevol

dia pel carrer pel fet de ser homosexual, no veig l'adopció com una lluita primordial. Em sembla que l'alliberament sexual no serà possible sense un canvi previ de mentalitat pel que fa a tot un seguit d'aspectes que dins del nostre sistema democràtic actual no són possibles. Ja que, per exemple, la resposta a les agressions a persones homosexuals és la creació d'un barri aïllat amb bars i discoteques exclusives per a aquestes persones. I així, l'únic que es pretén es treure profit econòmic d'una situació de discriminació. No es dona un canvi de mentalitat que aboleixi discriminacions.

El FAGC ha estat un molt bon referent, amb la seva capacitat no només d'actitud pública de denúncia, de judici, de veure les coses, sinó també de lluita de base. El problema és que si no et situes primer a aquest nivell de base, estàs perdent un dels teus objectius principals: aconseguir que a determinats espais socials s'estigui parlant, s'estigui qüestionant, s'estigui reflexionant de tot això. Jo crec que el FAGC durant molt de temps sí que ha apostat per això, i ho feien sent un col·lectiu petit pel que fa al nombre de militants. Però per a ells era important que es fessin aquests tallers, que es fessin aquestes trobades, que es fessin aquests debats. Perquè es tractava d'unir la lluita homosexual amb les lluites de base.

I ara, dit una mica en brut, em sembla que han passat de ser un col·lectiu de base a convertir-se en un agent social. Em sembla que ara estan fent només denúncia social. I em sembla que la proximitat o l'aposta per tal que això sigui diferent és que s'ha de trencar amb allò establert, si no és impossible. Es pot buscar un espai propi a cops de colze dins del sistema, buscar un gueto identitari i ja està. Però el FAGC no només ha apostat per un gueto identitari. Sinó que sempre ha apostat per la barreja, per la contaminació de discursos, de maneres de fer.

Em sembla que encara els queda molta lluita a fer, i aquesta lluita l'han de situar dins de la resta del moviment gai-lèsbic i transsexual. Crec que no estan sols, també hi ha hagut, pen-

sem per exemple en les dones de Mambo, un grup de dones que treballaven i vivien la quotidianitat amb el tema antipatriarcal i de l'eix sexual com un eix transversal directe. Vénen de l'àmbit dels grups de lesbianes, dels grups de dones que estan dins de les okupacions. Estan allà i d'alguna manera la seva idea és seguir tenint presència al carrer. I és amb aquestes persones amb què s'hauria d'aliar i treballar el FAGC, més que no pas amb tot l'altre sector més en la línia de la institucionalització i la instrumentalització.

I pel que fa a com es pot construir una opció política que tingui en compte alhora la unitat, l'efectivitat d'acció i la diversitat del moviment, estic pensant en Praga. Allí hi va haver unitat perquè tothom sabia el que hi anava a fer, a la cimera antiglobalització de Praga. Hi havia uns objectius clars, cosa que permet la unitat. Efectivitat d'acció i diversitat de moviment, perquè es fa efectiva l'acció en el moment en què ningú posa pals a les rodes a ningú de com s'ha d'actuar.

Amb la interrelació dels diferents col·lectius l'ideal seria que fòssim capaços de crear una xarxa prou àmplia i prou sòlida perquè els col·lectius de base antagonistes tinguéssim els nostres canals de comunicació, d'actuació, de solidarització amb les lluites dels altres. Ai-xò ja ens costa entre els col·lectius més afins, i també amb la resta de moviments alternatius.

Per acabar, el problema em sembla que és que ara no hi ha grans lluites socials. Hi ha les assemblees de barri, els centres socials i les cases okupades, la gent que està en contra de la MAT i en defensa del territori, la gent que està contra el TAV, la penya que està contra la tortura. Però és molt difícil articular aquestes lluites, perquè no som prou crucials. Conseqüència: cadascú troba o crea el seu espai i no troba les maneres de mantenir o enfortir la xarxa de lluites col·lectives. D'aquesta manera la xarxa se'n ressenteix, i sembla que cadascú vagi a la seva. Penso que aquest és el moment actual i que a partir

d'aquí, i amb el bagatge que duem a l'esquena, hem de traçar les línies de la lluita d'ara en endavant.

Notes

1. Una definició de la homosexualitat com a malaltia i trastorn la trobem a *Teoría Queer y psicoanálisis* (Sáez, 2004).
2. Explicacions sobre l'homofòbia les podem consultar a «Homofòbia, ¿por qué hablar de ello?» (Grupo de Trabajo Queer, 2005).

Marta Estella

Lesbiana?

Encantada, és un plaer

Els darrers deu anys he articulat el meu discurs i acció polítics a partir, principalment, del Grup de Lesbianes Feministes. Em defineixo com a feminista i com a lesbiana des de molt temps abans, però va ser fa deu anys quan vaig prendre consciència de la importància que tenia per a mi poder participar en un espai que prenguéssim com a base aquestes dues condicions. S'estaven preparant les jornades per commemorar els 20 anys de les primeres Jornades Catalanes de la Dona, per al maig del 2006, i el Grup de Lesbianes Feministes va fer la proposta de presentar-hi unes comunicacions fetes conjuntament entre els diferents grups de lesbianes de Catalunya. Durant tot el curs 2005-06, dones dels diferents grups vam compartir molts tes, cafès i cerveses, preparant les nostres intervencions a les Jornades. Jo aleshores estava en una associació mixta de gais i lesbianes, i de seguida em va seduir aquella manera de veure i viure el treball polític, sobretot el fet de sentir i creure que el procés en si mateix era més important que el que acabéssim produint per a les Jornades, acostumada com estava a treballar en un entorn en què sobretot es valoraven els resultats i els lide-

ratges personals. Aquest procés va crear uns lligams personals i d'acció política molt forts entre les dones que hi vam participar, i un espai compartit que es va mantenir uns anys més enllà de les Jornades, però que amb el temps es va anar diluint. Per mi és un dels elements més destacables de la història del moviment lèsbic a Catalunya, tot i que la història «oficial» del moviment GLT a Catalunya, feta a partir d'herois i dates clau, com la història que apreníem a escola, l'hagi ignorat del tot. Personalment, va ser un procés que em va fer qüestionar com em situava amb relació al moviment i el treball que hi havia fet fins aleshores, i després de les Jornades vaig plantejar a les companyes del Grup de Lesbianes Feministes que volia començar a participar en el Grup.

Al Grup de Lesbianes Feministes he pogut compartir amb les dones que hi han estat durant aquests deu anys moltes estones de debat i d'acció, que han estat importants en la configuració del meu pensament, sobretot la cerca d'un espai propi dins el feminisme¹, allunyat del feminisme de la igualtat liberal i de l'essencialisme dels plantejaments a l'entorn del feminisme de la diferència. També han estat importants fets que han tingut lloc a Barcelona els darrers anys, com la contestació dels moviments socials a l'anunciada reunió del Banc Mundial a Barcelona el 2001, i que finalment es va suspendre, i al Fòrum de les Cultures 2004, la celebració a Barcelona del Fòrum Social de la Mediterrània i el procés de participació de molts grups de dones en els fòrums socials europeus, o l'organització del primer May Day. Aquests fets m'han portat, juntament amb altres companyes, a establir una connexió entre el meu posicionament feminista lèsbic i el meu posicionament anticapitalista, a plantejar-me com el patriarcat i el capitalisme ens produeixen com a subjectes², pel que fa a les relacions socials, afectives i sexuals, al treball «productiu» i al treball de cura, a l'oci, a l'espai que ocupem a la ciutat, etc.; com la precarietat³s'instal·la en les nostres vides com a dones i com a lesbianes, etc.

La qüestió nacional també ha tingut un lloc en aquests espais de debat i d'acció. Amb algunes companyes del Grup hem coincidit a compartir un posicionament independentista, sobiranista, i a intentar vincular-lo a la resta del nostre discurs. De la mateixa manera que com a dona i lesbiana em situo en una posició d'insubordinació respecte del patriarcat; com a treballadora, respecte del capitalisme; com a catalana, respecte de l'Estat espanyol. Aquest espai de pensament compartit, el fet de poder-me reconèixer en «les altres», ha estat molt important per a mi, sobretot per la seva excepcionalitat. Sovint, en els moviments socials, també en el moviment GLT, cal gestionar desacords, distàncies i estranyeses: l'estranyesa que sento, per exemple, quan en una trobada de lesbianes es posa en qüestió el feminisme, així, en la seva globalitat; o en una reunió de grups GLT es planteja que la mani del 28 de Juny a Barcelona no hauria de coincidir en el dia amb la de Madrid, o es qüestiona que es dediqui el 28 de Juny a les lesbianes amb l'argument que això exclou els gais.

A més del Grup de Lesbianes Feministes, per mi un espai polític important és la Comissió Unitària 28 de Juny, «la Unitària»; i ho és cada cop més, a mesura que el model hegemònic del 28 de Juny que es va configurant arreu és el model d'exhibició festivoconsumista d'una masculinitat falsament transgressora, cogestionat pel capital rosa i els sectors més conciliadors del moviment GLT, que els darrers 28 de Juny ocupa planes de diaris i minuts a les televisions, i que passa així a formar part de l'imaginari col·lectiu. En aquest context, la Unitària aporta la radicalitat de la política de base assembleària; del treball militant no professionalitzat; de la reivindicació no complaent amb el poder polític ni amb el capital rosa; de l'enfortiment de la presència a tot el territori, amb manifestacions a Reus o Girona, per exemple, i actes a diversos indrets de Catalunya; de la independència econòmica de l'empresariat

gai; de la festa popular al carrer, en la qual darrere els taulells del bar trobes els companys i companyes dels grups... I també, i això és especialment important per mi, la radicalitat de qüestionar l'hegemonia gai dins el moviment i fer possible que, per exemple, durant dos anys la imatge gràfica (cartells, octavetes, etc.) dels actes estigui protagonitzada per lesbianes, que les lesbianes tinguem una presència destacada als camions de la mani, que un any totes les DJ siguin dones, etc. Com em deia fa poc una companya de Ca la Dona: «a les manis del 28 de Juny a Barcelona m'hi sento bé com a dona, però no podria dir el mateix d'altres llocs». Val a dir que aquesta presència lèsbica ha estat motiu de discussió en algunes reunions de la Unitària, i és que els grups que en formem part compartim un ideari comú i una forma de treballar, però mantenim perfils propis, prou diferenciats en alguns casos. Crec que això ens porta sovint, als grups i les persones que en formem part, a qüestionar-nos plantejaments que ens semblaven clars i a reelaborar el nostre discurs. Com a feminista, podria posar exemples com la campanya de «Menors de què?» o el lema de «30 anys donant pel cul», del FAGC.

La manera de treballar de la Unitària crec que ha contribuït a enfortir els vincles entre les persones que hi participem. En la mesura que no puc entendre la meva vida sense la meva lluita política, ni la meva lluita sense la meva vida, la relació entre aquests dos àmbits té per a mi un valor fonamental. Potser un dels esdeveniments que han posat més en evidència aquesta relació entre la meva vida i la meva militància ha estat el naixement de la Jana, la meva filla. Recordo les visites de companys i companyes de la Unitària que ens van venir a veure a l'hospital, on, amb la porta ben oberta perquè era l'agost i feia molta calor, acabàvem parlant de les discriminacions que pateixen els transsexuals masculins⁴, de com havia anat de bé el 28 de Juny, de la pancarta per a l'11 de setembre, etc. (Crec que aquells dies vam fer molta «pedagogia social».) Recordo tam-

bé amb emoció la festa de naixement de la Jana, en la qual es van aplegar família, amics i amigues, i el «bo i millor» del moviment GLT. I la concentració que vam fer davant del Departament de Justícia per reclamar que els fills i filles de parelles de lesbianes nascuts per tècniques de reproducció assistida poguessin ser inscrits directament al registre civil com a fills de totes dues mares, convocada una mica a corre-cuita i sense gaires mitjans. Baixàvem amb la Montse per Pau Claris amb la Jana al cabàs i vam veure quatre furgones dels Mossos aturades a la Gran Via. «Deu ser per la concentració», vam dir-nos fent broma, una broma que va fer-se realitat quan vam veure el desplegament policial a la porta de la conselleria. En aquell moment vam agrair enormement l'escalf de totes les persones que ens van acompanyar darrere la pancarta: de la Unitària, del moviment feminista i d'altres històries.

Amb la Jana, la meva activitat política ha fet un gir important. En primer lloc, per la dedicació. Una criatura que depèn per a tot (i tot vol dir tot!) de les seves dues mares m'ha convertit en una persona impuntual (qui ho havia de dir), que arriba a les reunions quan ja han començat, o que de vegades ni hi arriba, que es perd unes quantes manifestacions, o que triga mesos a escriure aquestes ratlles. Però, sobretot, per a mi ha ressignificat el discurs sobre la centralitat de la cura com a element imprescindible per a la transformació social⁵. La Jana va néixer l'estiu del 2005, quan encara no feia dos mesos que el Congrés dels Diputats espanyol havia aprovat la modificació legal per permetre el matrimoni entre persones del mateix sexe. El «matrimoni gai» s'ha presentat com la reivindicació per excel·lència del moviment, i s'ha afirmat del dret i del revés que, amb el dret al matrimoni s'acabaven totes les discriminacions legals⁶. Paral·lelament a l'eufòria generalitzada per haver assolit aquesta fita legal, la Montse i jo, i de retruc la Jana, ens enfrontàvem a la discriminació de no poder-nos inscriure directa-

ment totes dues com a mares al registre civil, amb les conseqüències pràctiques que se'n deriven: no poder compartir el permís de maternitat, dependre de la voluntat de la Universitat per aconseguir una reducció de jornada, estar en una situació de precarietat jurídica total la setmana que la Montse va estar impartint un curs a Mèxic..., haver de posar una demanda judicial per aconseguir un dret que a un home li hauria representat una simple signatura, i tot el desgast personal que la situació comporta.

I és que és inqüestionable que el dret al matrimoni representa la fi d'una discriminació, però també ho és que, des d'una perspectiva patriarcal i assimilacionista, s'ha prioritzat el dret al matrimoni en detriment de, per exemple, els drets de filiació i de protecció dels menors, una qüestió encara no resolta al desembre del 2006, per a les parelles de lesbianes que decideixen tenir un fill mitjançant tècniques de reproducció assistida*.

El matrimoni posa fi a una discriminació, sí, però també ens integra a l'heteronormativitat⁷, ja que la relació matrimonial es presenta com l'única que està legitimada legalment i socialment, i les altres relacions de cura, afecte i sexuals que lesbianes i gais hem anat construint amb els anys queden dins

* Mentre que en les parelles heterosexuals que opten per tenir un fill mitjançant tècniques de reproducció assistida, l'infant és inscrit directament al registre civil com a fill de la dona i de l'home, en el cas de les parelles de lesbianes se l'inscriu com a fill només de la mare biològica. L'altra mare ha de presentar una demanda d'adopció, que triga uns mesos a resoldre's, durant els quals no hi ha cap vincle jurídic amb l'infant (permís de maternitat i similars, herència en cas de mort, etc.). Fa pocs dies s'ha aprovat que les parelles de lesbianes casades puguin inscriure el fill directament al registre. Ideològicament s'ha fet un pas enre en fixar com a requisit el matrimoni, ja que ja fa molts anys que s'havien desterrat les discriminacions entre fills matrimonials i no matrimonials. D'altra banda, en el conjunt de l'Estat espanyol (no així a Catalunya) una parella d'homes o de dones s'ha de cassar per a poder adoptar conjuntament un infant, un requisit que no es demana a les parelles heterosexuals.

l'espai del que no té nom, el que no es pot reconèixer i per tant no es pot dir. S'han destacat molt els drets que comporta el matrimoni (pensions, herències, seguretat social, dret a la nacionalitat per a la parella, etc.), però no s'ha qüestionat que aquests drets siguin binomials, pel fet de tenir parella. El plantejament que ens hem fet al Grup de Lesbianes Feministes és^{**}: per què plantejar-se com a reivindicació indiscutible el dret al matrimoni entre persones del mateix sexe? Per què no, en canvi, capgirar l'enfocament i reivindicar l'abolició del matrimoni com a institució legitimada per l'estat i, paral·lelament, reivindicar també drets socials universals per a les persones en condició de tals —independentment de si es té parella o no, si s'està casat o no—, uns drets que incloguin les relacions de cura, afectives i de dependència —que són les que socialment hauríem de protegir—, més que no una relació entre dues persones adultes i, en principi, autònomes?

Estic segura que el fet que aquest plantejament sorgís en un grup de lesbianes feministes té molt a veure amb la tradició del pensament feminista de crítica del matrimoni com a espai d'explotació i normativització de les dones⁸. El fet que es plantejés l'extensió del matrimoni a les parelles del mateix sexe no l'hem entès com una transgressió de la institució matrimonial, sinó com una assimilació de les relacions de lesbianes i gais al model heteronormatiu dominant. Així, fa uns mesos llegíem al diari que, en un procés de divorci, un gai reclamava una pensió al seu futur ex marit perquè havia contribuït al sosteniment familiar fent les tasques de mestressa de casa.

Crec que, en el moment en què ens trobem, és important que el moviment lèsbic i gai ens plantejem quins són els nostres reptes de futur i com els hem d'encarar, ja que les recents

^{**} S'exposa en el document *Més enllà del matrimoni*, fet públic pel Grup de Lesbianes Feministes, l'any 2002, i que es pot consultar al nostre web <www.lesbifem.org>.

reformes legals —el reconeixement del matrimoni i de l'adopció d'infants per a parelles del mateix sexe— poden portar una certa desmobilització de lesbianes i gais, i també intents de desactivació del moviment per part dels sectors més reformistes i de les institucions. Quins penso que són aquests reptes? Per mi, principalment, els següents, que reproduïxo, amb algun petit canvi, d'un article que vaig escriure a l'abril del 2005 per a la revista *Infogai*:

1. La vinculació del moviment gai i lèsbic amb els altres moviments socials que lluiten contra el capitalisme i el patriarcat, amb la finalitat que l'alliberament lèsbic i gai formi part de l'agenda política dels processos de transformació social, i que gais i lesbianes puguem aportar la nostra pràctica i el nostre discurs en aquests processos, alhora que puguem incorporar altres discursos en el nostre.
2. El reforçament de la importància del model d'organització assembleari, basat en la participació, en els processos més que no els resultats, etc., davant d'altres models que es comencen a albirar, com poden ser les fundacions, que estan més orientades a la gestió que no a la participació, i on el que importa són els serveis prestats, els resultats, i no els processos.
3. La difusió del moviment lèsbic i gai per tots els Països Catalans, més enllà de Barcelona, València i Palma. És important que les lesbianes i els gais que viuen en zones rurals o en ciutats petites puguin organitzar-se en el seu àmbit local i que puguem treballar en xarxa des de tots els punts del territori.
4. El treball en relació amb les lesbianes i els gais migrants i els gais i les lesbianes catalans i catalanes de primera generació, actualment molt invisibles dins el moviment malgrat l'increment de la migració els darrers anys.

5. La relació amb les institucions. Per primer cop comença a haver-hi polítiques per a gais i lesbianes a Catalunya, i això ens obliga a plantejar-nos quin paper volem tenir en el terreny institucional. No podem ignorar aquest àmbit, però hem de saber mantenir clarament la independència del moviment gai i lèsbic i la capacitat de qüestionar les institucions, com també hem de tenir cura que les institucions i els òrgans de participació institucional no intentin suplantar-lo ni el desactivin.
6. La qüestió de gènere⁹. És fonamental que les reivindicacions del moviment gai i lèsbic tinguin en compte les diferents realitats que vivim lesbianes i gais, i que les unes no quedin subordinades a les altres, o que la realitat dels gais es consideri universal i la de les lesbianes específica d'aquest col·lectiu. Tenim un bon exemple d'això en la reivindicació de l'adopció per a parelles del mateix sexe, que exclou les parelles de lesbianes que decideixen tenir una criatura mitjançant l'embaràs d'una d'elles. El que és universal, vàlid per a tothom, no és la reivindicació de l'adopció, sinó de la filiació compartida, que inclou la filiació per adopció i la filiació per part.

Notes

1. Per a més informació sobre les diferents versions polítiques del feminisme, consulteu *Feminist Theorize the Political* (Butler i Scott, 1992).
2. Com a exemple de la influència que el sistema heteronormatiu exerceix sobre els cossos, consulteu *Manifiesto contra-sexual. Prácticas subversivas de identidad sexual* (Preciado, 2002).
3. En el llibre *A la deriva por los circuitos de la precariedad femenina* (Precarias a la deriva, 2004) podem trobar diferents situacions de precarietat.
4. La discriminació que pateixen els transsexuals masculins és explicada en detall a «Mi cuerpo no es mío. Transsexualidad masculina y presiones sociales de sexo» (Grupo de Trabajo Queer, 2005).
5. Consulteu el manual *Manifiesto contra-sexual. Prácticas subversivas de identidad sexual* (Preciado, 2002) com a exemple de la transformació social que hauria de patir el tractament del sexe.
6. Per a un qüestionament del matrimoni homosexual, consultar «Polinomios. Dignidad, claudicación y matrimonios de conveniencia» (Llamas i Vidarte, 1999).
7. Una crítica al matrimoni com a institució que normalitza els cossos la trobem a «Reflexiones desde la negritud y el lesbianismo» (Grupo de Trabajo Queer, 2005).
8. Un exemple del paper de la dona en el matrimoni el trobem a *Otras inapropiables. Feminismos desde las fronteras* (Hooks, Brah, Sandoval, Anzaldúa i altres, 2004).
9. Per a més informació sobre la qüestió de gènere, consulteu *El género en disputa: el feminismo y la subversión de la identidad* (Butler, 2007).

Pedro Carmona

La COFLHEE (1985-1995) i l'alliberament gay a l'Estat espanyol

El meu apropament a la Coordinadora de Frentes de Liberación del Estado Español (COFLHEE) va tenir lloc quan vaig entrar a formar part del Colectivo Gay de Madrid (COGAM), un dels grups que la conformaven¹. Jo encara no ho sabia, però en aquell moment —mitjans dels anys 80— aquesta coordinadora estava a punt d'iniciar allò que, probablement, seria l'etapa més eficaç i il·lusionant en la seva lluita contra l'homofòbia i per l'alliberament sexual. Després dels seus èxits a finals dels anys 70 pel que fa a la derogació de la «Ley de Peligrosidad Social» i d'altres mesures homofòbiques heretades directament del franquisme, la COFLHEE dels anys 80 i 90, continuadora d'aquell primer moviment gai² però renovada parcialment amb un canvi generacional, agafava una nova embranzida amb la intervenció social en tots els estrats, des dels més immediats, com el carrer i les aliances amb d'altres moviments socials, fins als més generals, com els mitjans de comunicació i les institucions.

En aquest darrer aspecte, convé destacar que la COFLHEE no negociava sinó que, en el millor sentit de la paraula, exigia:

se situava en l'escenari públic com a únic moviment representatiu dels gais de l'Estat —no n'hi havia cap altre— i per tant, com a únic interlocutor vàlid davant la societat. Les seves propostes polítiques, sovint recolzades per profundes anàlisis que ningú més tenia interès a realitzar, així com per una intensa activitat política —campanyes, manifestacions, visibilitat pública...— van aconseguir transformar aquella societat encara ancorada en nombrosos aspectes en els valors de la dictadura, sobretot pel que fa a la moral, el gènere i les opcions sexuals. La seva arma fonamental era que tenia raó: no comptava amb apadrinaments polítics ni gaudia de preferències mediàtiques.

La independència i la trajectòria de la COFLHEE li concedien una autoritat i una credibilitat que, encara en aquella etapa tan difícil per a l'homosexualitat, van ser-li de gran utilitat per a ser escoltada i —de vegades a contracor— obeïda pels agents socials. La COFLHEE no buscava pactes: buscava la transformació d'una societat injusta i repressiva. No demanava les coses per favor ni ofería contrapartides —ni exclusives a la premsa ni vots a determinats partits polítics. Aquesta estratègia va ser enormement favorable; podem adonar-nos de l'abast que va tenir la COFLHEE no només a l'enumerar els objectius que es van aconseguir sinó, sobretot, al tenir en compte l'escassetat de mitjans humans i la pràctica inexistència de mitjans econòmics i materials amb què aquella lluita va ser duta a terme. Moltes de les llibertats de què gais —i d'altres persones— gaudim avui en dia són atribuïbles objectivament als guanys de la militància gai d'aquells anys, a pesar de la resistència per part de nombrosos portaveus i cronistes del moviment LGTB actual a reconèixer-ho. En la pràctica totalitat de la bibliografia publicada actualment sobre la història del moviment gai a l'Estat, es glossa el naixement del moviment gai en els anys 70 i posteriorment es dona un salt enorme en el temps fins a finals dels anys 90 per a destacar l'aparició d'un nou model de moviment LGTB més moderat (i encara

avui majoritari), i s'obvien aquells anys de lluita. En aquesta narració incompleta i parcial se silencia una de les etapes fonamentals de la nostra trajectòria col·lectiva com a gais i, per què no dir-ho, es mostra cert desagraïment a la tasca de tants activistes sobre el treball dels quals es van edificar més endavant tants negocis roses i tants despatxos públics ocupats avui pels qui en aquells anys difícils no van posar-hi el coll.

Per entendre la vàlua del moviment gai en un període que, de manera aproximada i flexible emmarco entre els anys 1985 i 1995, cal que ens aturem, encara que sigui mínimament, en el context social i associatiu d'aleshores, cosa que faré a la primera part d'aquest text. També caldria, en un segon moment, descriure la composició i el funcionament intern de la COFLHEE; un model que pot ser útil per a diverses coordinadores actuals, sempre i quan estiguin interessades a promoure el seu grau de denúncia interna. Per últim, abordaré algunes de les campanyes amb més èxit de la COFLHEE: una enumeració per força incompleta atès el volum d'activitat d'aquesta coordinadora, la narració exhaustiva de la qual requeriria de molt més espai del que disposo.

Context

Per als qui no van viure aquella època —i per als qui no la recordin— als anys 80 els partits polítics amb representació parlamentària no esmentaven l'homosexualitat. Les institucions públiques no prestaven la més mínima atenció al col·lectiu de gais (ni al de lesbianes ni al de transsexuals). Els serveis socials no oferien cap ajut a les persones amb sexualitats no normatives. Els sindicats no incloïen els drets dels treballadors i les treballadores d'opcions sexuals minoritàries, víctimes usuals d'acomiadaments irregulars quan es descobria que no eren he-

terosexuals. Les discriminacions i les agressions físiques eren freqüents. La policia protagonitzava casos d'homofòbia oberta, des de l'esfera més institucional —es negaven a destruir les dades i les empremtes dactilars dels homosexuals detinguts durant el franquisme— a la més immediata —batudes i detencions irregulars. Les aules universitàries eren escenari de misatges fortament homofòbics —i val més no preguntar-se pel que ocorria en les aules de primària i secundària. Els mitjans de comunicació eren explícitament homofòbics: cap mitjà, fos de la ideologia que fos, advocava amb claredat pels drets de gais o de lesbianes³. Les al·lusions més freqüents a l'homosexualitat a la televisió eren els acudits vexatoris sobre marietes d'Esteso i Pajares. La majoria de l'opinió pública participava en els discursos de refús basats en la desinformació i els clixés ridiculitzadors. L'Església Catòlica tenia encara més influència que avui dia. L'insult *maricón* estava a l'ordre del dia, tant al carrer com en els articles de periodistes de renom, avui encara en actiu.

No existien més empreses gais que els bars, les discoteques i les saunes d'ambient, la majoria tancades amb portes de metall gruixudes, rere les quals, després de trucar al timbre, es podia accedir a locals foscos d'aspecte clandestí. El barri de Chueca, aleshores punt d'encontre habitual d'usuaris d'heroïna i de venda de drogues, era encara una de les zones més barates i pitjor il·luminades del centre de Madrid, amb les vivendes sense restaurar i amb preus de lloguer accessibles a estudiants i treballadors. El barri ja albergava un bon nombre de locals d'ambient gai, però la visibilitat de l'homosexualitat als seus carrers era discreta a les nits i pràcticament nul·la de dia. Els locals d'ambient no solien col·laborar amb el moviment gai —tot i que en direcció contrària sí que hi va haver alguns actes de solidaritat per part d'associacions gais en protesta per les batudes policials o el tancament de locals d'ambient— i no existien més diaris o revistes gais que algunes publicacions

pornogràfiques, l'única alternativa a les quals eren els fancins o butlletins del moviment gai, de difusió difícil. Les manifestacions del 28 de Juny, Dia de l'Alliberament Gai i Lèsbic, congregaven a Madrid durant els anys 80, en el millor dels casos, unes 500 persones.

Poques aliances podien dur-se a terme en aquelles circumstàncies. Allò que podríem anomenar esquerra extraparlamentària havia desenvolupat discursos de solidaritat amb les llibertats sexuals però, en ocasions, els seus components —especialment els homes— mantenien actituds indiferents, si no obertament homofòbiques, sense dur a la pràctica la teoria alliberadora defensada en els seus manifestos reivindicatius; però seria injust no dir que en moltes altres ocasions certs partits polítics i associacions d'extrema esquerra i alguns moviments socials van mostrar un autèntic desig de suport i de col·laboració, sobretot per part de les dones activistes. Alguns intel·lectuals, escriptors i diverses associacions sexològiques també mostren la seva solidaritat, però en canals molt limitats i de poca repercussió. Els únics espais apreciables on hi havia tolerància amb l'homosexualitat (cosa que no sempre significava compromís real amb la lluita per les nostres llibertats i drets) eren els àmbits propers a l'oci nocturn i a les arts, especialment en les grans ciutats: la *movida* va jugar amb l'androgenisme i la indefinició sexual de forma alliberadora en la moda o en l'expressió artística, si bé gairebé mai les va traduir en reivindicacions formalment polítiques o socials.

El context al qual em refereixo no era ja, afortunadament, l'àmbit completament hostil de la dictadura que van haver de patir tants gais i lesbianes de les generacions precedents. Però si ho comparem amb la situació actual, convé assenyalar que l'homofòbia de l'Estat espanyol era contundent i estava enormement arrelada a la societat. En aquell context tan agressiu, la majoria dels activistes gais —i de les lesbianes— que avui

encapçalen els grups LGTB més coneguts preferien (excepcions a banda) no participar en el moviment gai o en el lèsbic; no se'ls pot retreure tal opció, ja que sortir de l'armari era llavors un acte que requeria molta més valentia que actualment i les conseqüències del qual podien ser la pèrdua del lloc de treball, l'expulsió de la llar familiar o rebre una pallissa a la via pública. Ser activista gai suposava una elecció que comportava un cost personal i que no estava exempta de riscos.

No era estrany que els escassos activistes gais que hi havia aleshores —potser menys de 50 en tot l'Estat— formessin part al mateix temps de moviments socials, partits polítics, sindicats i associacions d'esquerra extraparlamentària a la pràctica totalitat dels casos. Només des del convenciment personal i la defensa d'un alliberament antirepressiu —ja fos comunista, anarquista, nacionalista, sindical, ecologista, antimilitarista, o, per descomptat, feminista— podia obtenir-se el valor d'estendre aquells principis de lluita cap a la llibertat sexual i dur a terme una militància activa i visible contra l'homofòbia. En canvi, en gairebé tota la mal anomenada comunitat gai, la resposta majoritària era la invisibilitat i la por. No en va «La teva por és la seva força» i «Trenca la norma» van ser dos dels lemes de les campanyes més conegudes de la COFLHEE en aquells anys.

Composició i funcionament de la COFLHEE

La COFLHEE, composta com hem vist per grups amb afinitat ideològica revolucionària però alhora diversa i plural, era una de les poques coordinadores estatals que van néixer a finals dels anys 70 —per no dir l'única— que va sobreviure a escissions o dissolucions. Moltes d'altres (antimilitaristes, ecologistes, feministes) havien desaparegut durant els anys anteriors, en general a causa de les tensions que existien entre

les diverses «famílies» de l'esquerra extraparlamentària. En la meua opinió, es pot explicar la persistència de la COFLHEE com el resultat de la solidaritat absoluta i la comprensió mútua que hi havia entre les persones i els grups que la integraven. Al cap i a la fi, totes les persones que en formàvem part érem conscients que en els nostres partits, associacions i moviments socials no deixàvem de ser una minoria sexual, i les nostres inquietuds i prioritats no sempre eren compartides del tot, més enllà de declaracions de principis més teòriques que pràctiques. Per altra banda, l'ambient gai desideologitzat i secretista tampoc acostumava a ser un àmbit on ens sentís-sim integrats. Per tot plegat, els activistes de les associacions que formaven la COFLHEE trobàvem en les nostres reunions periòdiques un llenguatge i uns valors comuns, un espai alliberat i format per iguals que no solíem trobar en cap altre context. Cosa que sens dubte revertia en la cohesió i la perdurabilitat de la coordinadora, més enllà de la nostra doble militància en d'altres moviments socials no sempre coincidents entre si o de la nostra procedència de territoris diversos.

La implantació territorial dels grups de la COFLHEE era extensa i abastava des de grans ciutats a petits municipis. En els moments de major representativitat territorial, la coordinadora reunia grups de 25 ciutats diferents amb seu a Madrid, Catalunya, País Valencià, Euskalherria, Galícia, Andalusia, Múrcia, Canàries i Castella-Lleó. La COFLHEE va ser, en aquest sentit, un espai polític que, paral·lelament a una lluita il·lusionant i intensa per l'alliberament gai, va servir de mecanisme per a una interacció continuada i un coneixement mutu dels pobles de l'Estat espanyol. Pocs espais similars (si és que n'hi va ha-ver algun altre) van congrega durant més d'una dècada moviments de base de territoris diversos, si tenim en compte el caire nacionalista que la majoria d'aquells militants gais teníem amb una pràctica política en pro de la coordinació

d'esforços en l'àmbit estatal. La política lingüística i territorial de la COFLHEE era clarament plurinacional. Les reunions internes se celebraven en castellà per una qüestió estrictament pràctica, però tot el material editat per la coordinadora es difonia en les quatre llengües oficials de l'Estat (en ocasions també en asturià, a pesar que no comptàvem amb cap grup a Astúries).

Les reunions de la COFLHEE acostumaven a ser trimestrals, i les dates de reunió coincidien gairebé sempre amb ponts i festius perllongats per tal de permetre el viatge (en autobús, cotxe o tren) dels participants des de diversos punts de la península fins a la ciutat on se celebrava l'encontre; i per tal de disposar, a més, de temps suficient per a l'assemblea i les activitats programades. Cada edició de les reunions de la COFLHEE se celebrava de manera rotativa en una ciutat diferent que fos seu d'algun dels grups que conformaven la coordinadora: cada un d'aquells grups assumia per torns l'organització de la reunió quan es feia en la seva ciutat i mantenia la secretaria general de la coordinadora fins la propera reunió. Aquest model itinerant i horitzontal garantia una estructura democràtica i igualitària entre els diversos grups. No pot ocultar-se que determinats grups, donada la seva experiència i grandària, solien tenir un pes específic major i acostumaven a ser més propositius que la resta: les associacions de Barcelona, Bilbo i Madrid (i posteriorment d'altres, com les d'Iruñea) sovint destacaven en aquest sentit, però l'estructura descentralitzada i assembleària era respectada escrupolosament.

En aquest sentit, podríem qualificar la COFLHEE d'assembleària: era, de fet, una assemblea de grups i d'associacions allunyada del centralisme i els aparells interns. Cada grup podia proposar idees, difondre estudis, o reproduir cartells, protestes o campanyes que havien reeixit en alguna ciutat i que eren susceptibles d'estendre's al conjunt de l'Estat. La coordinadora com a tal podia decidir si determinades propos-

tes s'aprovaven en el conjunt de l'Estat, cosa que succeïa en la pràctica totalitat de les ocasions. Era freqüent l'intercanvi de publicacions i d'informació entre les diverses associacions, la convocatòria en tot l'Estat de manifestacions coordinades de suport a mobilitzacions locals contra alguna discriminació específica i, fins i tot, sempre que era possible, l'ajut econòmic a les associacions amb menys mitjans. És important tenir en compte que la figura de l'activista professional tan comuna avui en dia no existia en aquells anys: érem activistes sense sou, i sovint els costos de desplaçaments o de les activitats convocades sortien de les nostres butxaques particulars. La COFLHEE no comptava amb cap pressupost centralitzat i la majoria dels grups que la componien eren clarament precaris en mitjans materials i econòmics. Durant les reunions que la COFLHEE celebrava en les diverses ciutats, la gent s'allotjava en domicilis particulars i els locals per les reunions o activitats solien ser cedits, no es llogaven mai. La majoria dels grups de la COFLHEE no rebien subvencions, o perquè s'optava per mantenir una independència davant dels poders públics, o per la falta d'atenció que les institucions prestaven a gais, lesbianes i transsexuals en aquella època. En els pocs casos en què algun grup de la COFLHEE optava per demanar subvencions, obtenia quantitats irrisòries.

Convé destacar que la COFLHEE va tenir una funció activa en l'enfortiment del moviment gai i en l'aparició de nous grups en tot l'Estat: tan bon punt sabíem de persones que havien pres la iniciativa de formar una associació gai o gai-lèsbica en alguna ciutat, la xarxa de grups de la COFLHEE hi acudia de manera espontània per apuntalar la seva conformació i la seva arrencada, sobretot si aquestes persones vivien en un municipi petit. Se'ls cedien documents, estudis, cartells, contactes; se'ls informava de la trajectòria més recent i de la perspectiva històrica del moviment gai a l'Estat; se'ls propor-

cionava material per a la venda a fi de contribuir al seu auto-finançament; tan bon punt era possible, celebràvem una reunió estatal en aquella ciutat, reunió que organitzava el grup de nova implantació per tal de recolzar la repercussió pública d'aquest.

Si bé cada reunió de la COFLHEE era completament diferent, podem descriure un esquema que, de manera flexible, es repetia en gairebé totes les trobades: l'eix central de les reunions el constituïen els dos o tres dies intensius d'assemblea durant els quals s'avaluaven les accions que s'havien dut a terme el trimestre anterior per la coordinadora (i pels grups que la conformaven de manera independent) i es planificava, es debatia i es decidien les accions del trimestre posterior. Les intervencions abordaven des dels aspectes més pràctics i estratègics a les anàlisis més elaborades sobre aspectes socials i polítics. Aquelles assemblees solien tancar-se amb la difusió d'un comunicat de premsa (que gairebé sempre comptava amb gran difusió mediàtica) i amb l'elecció de la ciutat i la data de la propera reunió, decisions que acostumaven a prendre's en funció de les necessitats objectives de caràcter local d'algun dels grups integrants de la coordinadora: celebració de jornades, necessitat de resposta cap a algun tipus d'agressió o de discriminació, recolzament a grups de creació recent...

Així mateix, s'aprofitava l'afluència d'activistes de tot l'Estat a les assemblees, de dos o tres dies de durada, per dur a terme alguna acció directa, manifestació o besada a la ciutat on hi havia la reunió (amb gran repercussió, com és obvi, en les ciutats petites), i de vegades també algun acte públic com ara xerrades o conferències. En ocasions, si la reunió se celebrava durant algun pont més llarg, es realitzaven jornades obertes que s'allargaven durant uns dies⁴. Les reunions de la COFLHEE acostumaven a incloure també activitats d'oci, com festes —la majoria públiques en bars o locals que no eren gais, cosa que aleshores suposava un enorme revulsiu social.

Aquelles activitats d'oci servien tant de mecanisme de finançament per al grup organitzador com d'acció d'alliberament d'espais i de proposta de models d'oci gai diferents a l'ambient. No puc deixar de fer-me ressò dels entranyables i de vegades polèmics premis de la COFLHEE —per a consum intern dels integrants de la coordinadora—, ni de l'obra de teatre ocasional i espontània amb què suplíem de vegades la manca d'actuacions d'artistes que amenitzessin aquelles festes (no sempre hi havia mitjans per contractar espectacles).

En l'aspecte més vivencial, aquesta narració seria incompleta si no fes al·lusió a tantes relacions afectives (amoroses, sexuals, amistoses) que les reunions de la COFLHEE van fer possibles, o si no fes esment de tantes passejades espontànies en grup, per ciutats grans o petites, durant les quals mostràvem (amb la seguretat que ens donava ser tantes persones) una visibilitat valenta i gens estereotipada que escandalitzava els vianants benpensants —ja fos a Madrid, a Girona, a Donòstia, a Còrdova o a Compostel·la— d'aquella societat obtusa i homofòbica.

Campanyes i accions

Quan vaig començar a formar part de la COFLHEE, la coordinadora acabava de presentar a les institucions una proposta de llei antidiscriminatòria, de caràcter no negociable, que incloïa totes les reformes legals que hem anat veient des d'aleshores a l'Estat (i d'altres que encara estan pendents). Al repassar el text d'aquella proposta transformadora que el moviment gai va realitzar el 1984 (i que les institucions van preferir no escoltar en aquell moment) em resulta commovedor que molts d'aquells guanys s'hagin aconseguit tants anys després i el que això implica: que a principis dels anys 80 hi va haver un moviment social amb una visió de futur i una ambició de

llibertats tals com per a avançar-se dues dècades als canvis que haurien d'arribar. La indiferència dels poders públics davant d'aquesta proposta pot atribuir-se, des d'una perspectiva històrica, al fet que efectivament ens havíem avançat massa a la nostra època al proposar canvis que la societat encara no estava preparada per a encaixar, però que des d'aquell moment ja exigíem de manera clara i pública: al nostre parer, aquelles fites eren necessàries de forma immediata. Teníem raó: quan més endavant s'han anat acomplint, ja era massa tard per a tants gais i tantes lesbianes víctimes de dues dècades d'homofòbia. L'exhaustiu cos de reformes legals, educatives, sanitàries, policials, militars, mediàtiques i socials que llavors exigíem, van ser des d'aquell moment una taula reivindicativa i una agenda pública que quedaven pendents d'assumir. Aquella proposta de llei antidiscriminatòria va suposar la primera iniciativa i la contribució inicial —algun dia es reconeixerà com a tal— per als canvis venidors que avui ja són present o passat.

En aquest mateix sentit, cal veure amb perspectiva històrica la reivindicació del matrimoni. Ja a l'any 86, a través del recolzament del FAGC a una parella de gais de Vic que exigia el dret a casar-se, la COFLHEE va impulsar, amb reserves⁵, la primera campanya pel dret al matrimoni gai a l'Estat. Deu anys després d'aquelles mobilitzacions encara observàvem alguns grups gais reformistes d'aparició posterior que seguien acceptant rebaixes en els nostres drets (i s'emmotllaven a la llei de parelles de fet, de segona classe) i titllaven la COFLHEE de maximalista, radical o fins i tot d'asocial per exigir el matrimoni i no cap altre succedani. Molts d'aquests grups reformistes van apressar-se, una dècada després, a escurar el crèdit de l'aprovació de la llei del matrimoni entre persones del mateix sexe de l'any 2005.

Les prioritats de la COFLHEE, tanmateix, no estaven centrades en les reformes legals o institucionals, sinó, a diferència de la tendència majoritària del moviment LGTB actual, al car-

rer, en la societat, la reivindicació pública, l'alliberament d'espais i la influència en l'opinió pública; en la lluita contra l'exclusió, en la conquesta de llibertats. En suma: en la transformació social i en una pràctica transgressora, en lloc de perseguir una adaptació de l'homosexualitat als valors patriarcals de la societat o la domesticació dels gais per a convertir-los en consumidors obedients a les lleis del mercat.

En aquest sentit, un eix fonamental de la nostra tasca era l'Observatori de l'Homofòbia, l'atenció a víctimes d'agressions o discriminacions i la denúncia pública d'aquestes (ja fossin assassinats, pallisses, insults, detencions il·legals, acomiadaments improcedents o expulsions de locals públics). També era continuat el treball d'observatori dels mitjans de comunicació i de denúncia de les nombroses opinions vexatòries expressades en la premsa (ja fos una execrable Pilar Urbano que comparava els gais amb les sabatilles o un masclista Marín Prieto titllant de maricons els seus enemics polítics). O la reacció a la cacera de bruixes homofòbica que es va desfermar amb el tristament famós Cas Arny a Sevilla (1995). O fins i tot la denúncia contra professors universitaris o llibres de text que difonien idees homofòbiques a les aules o contra cançons que promovien les agressions contra gais (com va ser la repulsa i les accions legals empreses per EHGAM i d'altres grups de la COFLHEE contra el grup Molotov i el seu «Matarile al maricón»).

Entre els casos d'agressions físiques va tenir una rellevància especial la denúncia del brutal assassinat de la transsexual Sonia a Barcelona, que va ser proposada pel FAGC a la COFLHEE, i de les sàdiques tortures que algunes bandes de carrer van perpetrar contra els gais que freqüentaven el parc del Retiro de Madrid, impulsada per La Radical Gai. En ambdós casos els grups de la COFLHEE es van personar com a acusació particular en els judicis contra els agressors.

De la mateixa manera, va ser l'agressió a un militant gai a Iruñea el que ens va dur a coordinar una campanya, liderada pel grup d'EHGAM en aquella ciutat, que es va traduir en la primera resolució contra l'homofòbia per part d'un parlament autonòmic, el de Navarra.

La detenció policial de dos nois gais a Sitges, la retenció de gais en una rebotiga per part d'uns coneguts grans magatzems, l'expulsió amb violència de dues lesbianes d'un bar a Madrid, i molts altres casos van ocupar la nostra tasca de denúncia contra les discriminacions. Va ser, sens dubte, la denúncia d'un d'aquests casos, proposat a la COFLHEE pel FAGC, el que va tenir una major repercussió política i mediàtica: el de l'homofòbic «Codi d'incidències» de la RENFE, de l'any 1992, pel qual, de manera confidencial, s'ordenava als guàrdies de seguretat de la companyia pública de ferrocarrils expulsar de les instal·lacions a gais i lesbianes (juntament amb d'altres perills públics com captaires o objectors de consciència). La denúncia de la COFLHEE i d'altres moviments socials, amb el consegüent impacte mediàtic, va forçar la compareixença de Mercè Sala, directora de la RENFE, davant del Parlament a Madrid, així com l'extensió a les parelles de gais i de lesbianes usuàries de la RENFE dels preus especials de què fins llavors gaudien les parelles heterosexuales. Aquests triomfs van obtenir-se, en part, per la reeixida campanya de denúncia, duta a terme per una xarxa de grups gais, lèsbics, feministes, antimilitaristes i d'una altra índole que va ocupar per unes hores, a l'uníson i amb lemes comuns, les estacions centrals de la RENFE a dotze ciutats diferents de l'Estat, i que es van manifestar a l'interior de les seves instal·lacions. Alguns anys després (1994), a proposta de La Radical Gai, es van realitzar de manera coordinada manifestacions similars en els aeroports de diverses ciutats de l'Estat com a protesta per la negació a un treballador gai d'Iberia dels beneficis de parella dels quals gaudien les parelles heterose-

xuals d'altres treballadors i treballadores (encara que no estiguessin casades).

Una altra de les campanyes de més èxit de la COFLHEE va ser la campanya d'apostasia «Esborra't!» (1993), proposada pel grup d'EHGAM a Bilbo, com a resposta al nou catecisme de l'Església Catòlica, el qual considerava pecat l'homosexualitat, i que va tenir una gran repercussió en els mitjans de comunicació. La campanya també es feia ressò de la posició de l'Església contra els drets de les dones, contra l'ús de preservatius i anticonceptius, i contra la llibertat sexual en general, mentre que el Vaticà justificava la guerra i la pena de mort o obstaculitzava el treball dels teòlegs de l'alliberament en el Tercer Món. La campanya, que va recollir gairebé 20.000 sol·licituds d'apostasia en tot l'Estat en sis mesos (desateses per l'Església) i que va obligar el Secretari d'Afers Religiosos del Ministeri de l'Interior a prendre-hi partit, va aglutinar diverses associacions de caire heterogeni i va constituir la primera ocasió en què el moviment per l'alliberament homosexual liderava una mobilització a la qual van sumar-s'hi altres tipus de moviments socials: que aquests secundessin la proposta d'activistes gais, pels motius referits en paràgrafs anteriors, era un fet fins llavors impensable, absolutament trencador.

A proposta de La Radical Gai, que va introduir en el moviment gai de l'Estat espanyol les propostes de la xarxa internacional contra la sida Act Up, la COFLHEE va desenvolupar un discurs fortament reivindicatiu respecte a la pandèmia, el qual contrastava amb l'enfocament assistencial d'altres associacions i que a fi de comptes va influir enormement en la posició que molts altres moviments socials mantenien pel que fa a la crisi de la sida (i que en nombroses ocasions es traduïen en indiferència o en desinformació). L'1 de desembre es va incorporar al calendari del moviment gai al costat d'altres dates importants, com l'1 de Maig o el 8 de Març, i, a Madrid, van pro-

tagonitzar-se accions de protesta davant del Ministerio de Sanidad o a la Puerta del Sol davant la discriminació, el discurs de la por, l'obstaculització en la prevenció per part de l'Església i la dreta, i la desatenció institucional.

Per descomptat, amb tots aquests eixos, la COFLHEE era convocant, juntament amb el moviment de lesbianes, de les manifestacions del 28 de Juny, Dia de l'Alliberament de Gais, Lesbianes i Transsexuals (aleshores es parlava d'orgull gai). A tal efecte, editava un cartell anual en totes les llengües oficials de l'Estat, amb un lema comú i una coordinació entre les mobilitzacions de les diverses ciutats on hi havia moviment gai. La noció de manifestació unitària a Madrid no existia, en coherència amb la seva filosofia descentralitzadora. Si bé avui en dia ens pot semblar excessivament reduït el nombre de persones que es congregaven de forma visible en aquelles manifestacions, convé que recordem el context social d'homòfobia imperant per tal de situar-les en el seu moment històric i de considerar-les un èxit. Els continguts de les reivindicacions i els lemes que es cridaven en aquestes, per altra banda, solien referir-se a la necessitat de canviar el món i de fer-lo més just: no deslluïem gens nivell reivindicatiu de les desfilades desideologitzades de caire comercial que se celebren avui en dia en algunes ciutats i que, si bé són multitudinàries, transmeten ben pocs missatges de transformació social. Moltes d'aquelles manifestacions acabaven amb besades públiques que recollien amb molt de gust els fotògrafs de la premsa. A manera d'anècdota, en una d'aquelles manifestacions celebrades a Madrid a principis dels anys 90, La Radical Gai va utilitzar per primera vegada a l'Estat la bandera de l'arc de Sant Martí, símbol actual del moviment gai, a la qual durant diversos mesos la premsa al·ludia com a la bandera multicolor de La Radical Gai.

Les aliances amb altres moviments socials van dur els grups de la COFLHEE a prendre partit per l'internacionalis-

me (en oposició als actes de l'any 92 i que establia vincles amb el moviment gai d'altres latituds, en especial amb el d'Amèrica Llatina), el nacionalisme, la lluita sindical (que posava l'accent en els drets laborals de gais i lesbianes, constantment oblidats aleshores pels sindicats majoritaris), el col·lectiu okupa, l'ecologisme i l'antimilitarisme: a la COFLHEE hi militàvem nombrosos objectors i insubmisos; la coordinadora com a tal va fer una crida a la insubmissió a l'exèrcit i va subratllar l'homofòbia de la institució militar. Aquest aspecte va ser exposat per part de diversos insubmisos davant el jutge per tal de justificar la seva negativa a realitzar el servei militar i el servei social substitutori, cosa que va propiciar la formació d'un moviment d'insubmissió gai, d'especial incidència a Nafarroa, així com també a Madrid i a Barcelona.

Nous temps (a mode de tancament)

Aquestes i moltes altres campanyes de la COFLHEE —explicar-les totes seria inacabable— van contribuir a fer de la societat un espai cada vegada més habitable per a lesbianes, transsexuals i gais de l'Estat (malgrat que continua quedant molt per fer). A principis dels anys 90 diversos periodistes van començar a publicar articles a la premsa manifestament favorables a la causa gai i lèsbica. Els partits polítics amb representació parlamentària també van començar a incloure en els programes electorals les reivindicacions del moviment gai: Herri Batasuna en va ser pionera, seguida d'Izquierda Unida pocs anys després⁶. Diverses resolucions judicials en casos impulsats per la COFLHEE van crear jurisprudència a favor dels drets de gais i de lesbianes (com ara el cas de l'agressió verbal que va patir l'editor d'aquest llibre a Barcelona). Van iniciar-se les primeres i tímides modificacions legals (com la «Ley de Arrendamientos Urbanos»). Els sindicats finalment van man-

tenir les reivindicacions laborals de gais i lesbianes en les taules de negociació amb la patronal (fins aleshores aquest era el primer punt que abandonaven en la negociació). Bona part de l'opinió pública va començar a expressar posicions favorables a les persones amb pràctiques homosexuals. Les manifestacions del 28 de Juny a Madrid, Barcelona o Bilbo van deixar d'aglutinar centenars de persones per passar a congregar-ne milers. En els quioscos s'hi podia trobar un model nou de premsa gai (el *Mensual*, precedent de moltes altres revistes de notícies i d'oci que van publicar-se més endavant). A Madrid, Chueca va començar a gestar-se com a barri gai. Eren temps de canvi per a gais i lesbianes. També ho eren per al moviment gai i, òbviament, per a la COFLHEE.

Hi va haver un fet que va suposar —com a mínim en tres sentits— l'escenificació del canvi: la primera recepció al moviment gai i lèsbic per part de la ministra d'Afers Socials Matilde Fernández, a mitjans dels anys 90. En primer lloc, perquè obria unes vies d'interlocució amb el moviment gai i lèsbic a les quals les institucions s'havien negat fins aquell moment. En segon lloc, perquè va permetre a alguns predir el tracte de favor dels poders públics cap a un nou model de moviment gai d'implantació recent i amb posicions més dòcils i clientelars. En un primer moment, el Ministeri va intentar vedar l'assistència de la COFLHEE, malgrat la seva dilatada trajectòria i la seva indiscutible major implantació territorial, i tot i l'existència del precedent que alguns dels grups de la COFLHEE, com EHGA, havien sol·licitat amb anterioritat que els rebés la ministra poc després de la seva presa de possessió —petició que va ser denegada per motius d'agenda—; però la protesta enèrgica de la COFLHEE (de la qual també se'n va beneficiar la Coordinadora de Feministes Lesbianes) va obligar el Ministeri a modificar les seves pretensions. En tercer lloc, les posicions de les diferents coordinadores gais o lèsbiques —quatre, en total— que van coincidir en aquella reunió

van posar en evidència concepcions distintes en el si del moviment gai. La reunió va tractar, fonamentalment, el tema de la regularització de les parelles del mateix sexe: pel que fa això, a la COFLHEE ens vam adonar que, per una banda, el dret al matrimoni —aspecte prioritari per part del reformisme gai i les institucions—, ocultava necessitats més peremptòries que els poders públics preferien no abordar i el nou moviment gai renunciava a exigir; per altra banda, aquest nou moviment renunciava a aquest dret i s'acollia a la proposta institucional de regulació de les unions gais o lesbianes amb un succedani que s'anomenava parelles de fet, com ja hem vist. Malgrat els desencontres, la COFLHEE va mantenir una mena de col·laboració amb aquest nou moviment gai, alhora que sostenia una posició crítica davant d'algunes de les seves propostes: així va comprovar-se en la participació de la nostra coordinadora, al costat de la resta d'associacions de gais, lesbianes i transsexuals, a la gran manifestació unitària de Madrid a mitjans dels anys 90 i a la reunió de totes les tendències del moviment GLTB que pocs mesos després va celebrar-se a Sevilla auspiciada pel grup independent Somos. Més enllà de l'apertura d'aquests canals de col·laboració, la COFLHEE mantenia la seva activitat autònoma.

Per acabar, i malgrat no siguin objecte d'aquest text els documents, estudis i teories desenvolupats per la COFLHEE durant els anys 80 i 90, cal assenyalar que hi va haver una producció col·lectiva i continuada en forma de debats i d'anàlisis que ocupaven les reunions, les jornades i les publicacions de la coordinadora. Aquesta producció intel·lectual col·lectiva abordava temes com la filosofia del moviment gai, els canvis socials, la participació social, les llibertats, les sexualitats, el patriarcat, el feminisme, el militarisme, la crisi de la sida, les masculinitats, la minoria d'edat, les normes afectives i sexuals, la sexualitat com a opció i la identitat sexual. Aquest darrer

tema va ser objecte de controvèrsia en el si de la coordinadora i va suposar una de les raons fonamentals del debilitament i la divisió interna de la COFLHEE, fins que finalment, més de vint anys després de la fundació, la crisi va desembocar en el seu desvertebrament⁸. Però els èxits assolits per la COFLHEE han quedat per sempre a la nostra societat, malgrat el silenci que envolta avui en dia les cròniques històriques o les referències a aquells anys de militància valenta, il·lusionant i alliberradora.

Istambul, agost 2006

Notes

1. Malgrat que mantenen les mateixes sigles, poca relació existeix entre aquell COGAM de mitjans dels anys 80 i el COGAM actual: n'hi ha prou amb llegir aquest text per adonar-se de les diferències radicals entre dues concepcions ben diferents d'un model de moviment gai. Anys després, quan la COGAM va abandonar la COFLHEE —mitjançant un sistema de votació que contravenia allò disposat en els seus estatuts— una tercera part dels components del col·lectiu esmentat el vam abandonar: tres de nosaltres vam iniciar La Radical Gai, que va demanar el seu ingrés immediat a la COFLHEE. Per tant, la meua participació en la coordinadora es va mantenir al llarg dels anys a través de la militància a diversos grups gais que en formaven successivament part.
2. No em resulta excloent parlar de moviment gai i no incloure lesbianes o transsexuals en les meves al·lusions. En aquells moments no existia un moviment de transsexuals pròpiament dit. Per la seva banda, el moviment de lesbianes preferia ubicar-se en el si del moviment feminista. Existia una fluida col·laboració mútua entre elles i nosaltres, però com dos moviments clarament diferenciats. A la COFLHEE hi havia alguns (pocs) grups mixtos gai-lèsbics molt minoritaris, sobretot a les ciutats petites, i el més habitual era que tan bon punt aquests grups s'enfortien, dones lesbianes i homes gais acordessin seguir la lluita per separat.
3. Li dolgui a qui li dolgui, va ser el diari abertzale *Egin* l'únic mitjà de comunicació que va revertir aquesta tendència durant aquells anys. Aquest fet és objectiu i es pot consultar a les hemeroteques.
4. Recordo, entre d'altres, «Menors de què?», impulsada per Joves per l'Alliberament Gai a Barcelona contra les lleis de majoria d'edat i «Gais contra el 92», organitzada per La Radical Gai a Madrid.
5. Com a grups revolucionaris, les associacions que integraven la COFLHEE s'oposaven al matrimoni com a institució o no el consideraven una mesura preferent davant problemes molt més greus. Però al mateix temps, van valorar que l'error de casar-se era un dret universal del qual els gais i les lesbianes n'estaven privats (i que algunes parelles del mateix sexe començaven a demandar). Això consti-

tuïa una discriminació contra la qual vam decidir lluitar, a pesar de la nostra posició ideològica al respecte.

6. Només quan el moviment gai reformista va constituir la plataforma clientelista Vota Rosa, d'altres partits van sumar-se a aquesta tendència.
7. Tampoc els factors externs van ajudar al manteniment de la COFLHEE: al llarg dels anys 90, el nou moviment gai reformista, al principi marginal i de poc pes específic, va fer-se amb la centralitat i el protagonisme social (que encara avui ocupa) a causa de la preferència que van concedir-li les institucions (incloses les subvencions provinents dels fons públics d'aquestes), els mitjans de comunicació majoritaris i els partits polítics per als quals aquestes noves associacions demanaven el vot. Per això, aquest nou moviment, malgrat la seva reduïda implantació territorial i la seva experiència escassa, va comptar amb una posició d'avantatge que es va traduir en el desplaçament de la COFLHEE cap als marges de l'atenció pública, ja avançada la dècada dels anys 90: un procés interessant que tal vegada mereixi un estudi.

Moments personals que han fet història

Aquest apartat presenta esdeveniments en relació amb el moviment GLT. Més que una exposició nua dels fets, es volen ressaltar les experiències al voltant d'alguns dels moments de la història del moviment GLT a Catalunya. La categorització que s'ofereix al final de cada narració ha estat escollida per la mateixa autora del relat.

L'exili (1998)

Tothom sap que perquè un col·lectiu s'autoreconegui i s'organitzi necessita abans que res un mínim de massa crítica, a part d'unes condicions més o menys favorables que impulsin la necessitat d'aquesta organització. El cas de l'autoanomenada comunitat GLT no n'és una excepció.

La idiosincràsia de les comarques gironines, que compten amb una població repartida entre pobles i nuclis urbans petits, suposa una perpetuació en la invisibilitat dels gais i de les lesbianes, els quals es veuen constantment en la dis-

juntiva d'escollir entre una doble vida permanent o l'èxode a Barcelona.

Girona, tan lluny i tan a prop de Barcelona, compta amb una societat molt conservadora, la qual es caracteritza per entendre que la hipocresia i l'aparença són virtuts que permeten la bona convivència i acceptació social. A la societat gironina se li pot aplicar el lema de l'exèrcit dels EUA durant el mandat del president Clinton: «No ho preguntis, no ho diguis», ja que la conducta social de les seves gentes s'hi adiu perfectament.

Així com a finals de la dècada dels anys 70 i principis de la dels anys 80 Barcelona va fer passes encomiables vers la visibilitat GLT, Girona va mantenir la seva boira grisa sobre les comunitats dissidents.

Gais i lesbianes gironines continuen obligades a mantenir una doble vida definida per una absoluta invisibilitat i per les excursions sovintejades a Barcelona, ciutat que els proporciona un anonimat que, unit a l'existència de locals de lleure específics per a aquest col·lectiu, fan de vàlvula de descompressió.

Barcelona serà, doncs, la fita de peregrinació regular o el lloc d'emigració permanent per les comunitats GLT, asfixiades per l'ambient opressiu de Girona.

No va ser fins 13 anys després de l'inici del FAGC a Barcelona que es va constituir el FAGC Girona.

L'any 1988 Girona encara es mantenia força impermeable al canvi de situació de les comunitats GLT, que els anys de lluita del moviment gai, la desaparició de la dictadura i l'anomenada transició van produir a ciutats com Barcelona.

Fou aquell any quan, a partir de la iniciativa d'un banyolí militant del FAGC, es dugué a terme un primer acte durant el mes de febrer a La Fontana d'Or, amb una assistència de persones força notable. D'aquest acte en va sorgir un primer grup que, entorn al FAGC, van iniciar el moviment GLT a Girona.

Algunes de les característiques d'aquest primer grup donen pistes sobre la situació a Girona:

– Dins d'aquest grup sempre han estat majoritàries les persones que no eren autòctones de Girona. L'explicació d'aquest fet la trobem en la pressió familiar i de l'entorn més proper, ja que el fet de ser d'una altra ciutat, encara que faci molt de temps que algú resideixi en un lloc, garanteix una menor pressió de l'entorn cap a aquesta persona.

– Una altra característica és la forta participació de dones en l'organització. Aquest tema ja va ser polèmic des del primer acte. Si bé des del FAGC es defensava la necessitat d'una organització autònoma de lesbianes al marge de gais, convenciment força influenciat pels debats de Barcelona, la realitat gironina va fer palesa la necessitat d'unir forces per part dels col·lectius «dissidents» (exigida per les mateixes dones), si més no en aquells primers temps.

– La participació de persones autoidentificades com a heterossexuals també va ser una constant en l'existència del FAGC Girona.

Pau Gàlvez, activista gai

Comunitat politicosexual (1990)

Del moviment GLT recordo especialment la meua primera festa de l'orgull gai a París el 1990, a la qual vaig anar sol. La veritat és que em va impressionar. Encara era a l'armari i hi havia certa alegria contagiosa a la mani que em va ajudar a fer el pas. Quan el vaig descobrir també em va impressionar el Dia de l'Orgull Gai a Barcelona, perquè no hi havia ni patrocinadors ni públic. Em va semblar una festa més espontània que la de París o les d'altres indrets, més pel que fa a la comunitat que no pas al moviment com a tal. Hi ha una cosa

molt especial per mi que és, no sé com dir-ho, la mescla d'okupes, alternatius, transsexuals, dubbers, gent de les festes tecno, militants, marikes, lesbianes, bisexuals, etc., a Barcelona (en la meua vida parisina mai havia vist tanta mescla). Va ser molt especial per mi trobar gent tan diversa junta, i va ser l'únic cop a la vida que vaig adonar-me de manera clara que havia trobat la meua *comunitat politicosexual*, per dir-ho d'alguna manera. Bé, potser no sóc la persona més indicada per parlar-ne. La veritat és que, a banda d'algunes manifestacions, la meua única experiència en la lluita militant és anar de festa.

J. P., músic

Eh tu, mira! (1993)

L'any 1993 vaig arribar a Barcelona per estudiar una carrera universitària. Per mi, venir a viure a Barcelona suposava un alliberament total. He de dir que, fins al moment, havia passat tota la meua adolescència a Andorra, un país massa petit i conservador per expressar la meua sexualitat lliurement, sense represàlies de cap mena. S'entén aleshores que, per mi, la ciutat més gai d'Europa suposés un canvi radical en la meua vida.

Pel que fa a aquest canvi, no puc passar per alt una figura molt important, la d'en Pau, un company de classe a Andorra i bon amic, lluitador, interessat pel comunisme, la filosofia, vinculat a Maulets (perquè és valencià), en fi, un tipus d'esquerres del qual, com podreu imaginar, estava enamorat.

En Pau va ser un dels pocs companys de classe que també va venir a estudiar a Barcelona i amb qui sortíem de festa els caps de setmana pel barri de Gràcia, a beure una ampolla de vi de bodega per emborratxar-nos per pocs diners.

Va ser en una d'aquestes nits de borratxera barata quan per primera vegada vaig sentir a parlar del JAG i del FAGC. En

una conversa a la plaça del Diamant, en Pau, que ja intuïa que jo sentia per ell alguna cosa més enllà d'una mera amistat entre companys, em va comentar que havia assistit, a la Universitat central, a la presentació d'un grup de joves gais i que el que més l'havia sorprès és que eren gent força normal.

En aquella conversa, vaig sentir que en Pau m'estava servant en safata de plata l'oportunitat de sincerar-me amb ell i alliberar els meus sentiments. M'oferia la possibilitat de despullar-me sentimentalment sense avergonyir-me i amb una actitud que em donava confiança, per tal que no em sentís jutjat. Era la primera vegada que verbalitzava el fet de ser gai, i tot i les llàgrimes, ara penso que gràcies al fet que algú estava disposat a escoltar-me, no va ser tan difícil.

Arran d'aquesta conversa i acompanyat pel meu bon amic, vaig assistir a dos actes als quals el FAGC donava suport. El primer era un acte de Maulets en suport a l'alliberament de la Núria Cadenas. Allà, el contacte amb la gent del FAGC va ser mínim, me'ls mirava de lluny amb certa vergonya i sorpresa. Tot i així em vaig sentir molt satisfet d'haver fet el pas perquè ja s'havia trencat el gel.

El segon acte al qual vam assistir era un acte de suport a Rigoberta Menchú (Solidaritat amb Guatemala). Allà ja vaig entrar en contacte amb nois del grup jove del FAGC, els Joves per l'Alliberament Gai o JAG. Hi vaig conèixer el Jaume, el Josep Maria, el Sergi García, el Santi, la Nunila, el Juanjo... i també alguna gent del FAGC: el Patrici, l'Eugeni, l'Eduard, el Jordi Samsó, el Gabriel...

Aviat vaig començar a anar a les reunions del grup jove, ja sense el Pau, el qual ja havia fet prou per mi. I em vaig engrescar a col·laborar al fanzine *Eh tu, mira!* Més tard vaig estar enganxant cartells, vaig pintar pancartes, vaig participar a programes de ràdio com el «Dinamita per l'armari», el «Que no faci què?» i a algun acte del JAG o del FAGC...

I pràcticament sense adonar-me'n, havia passat de ser un homosexual reprimat a ser un *marika* alliberat. Com diria la nostra amiga i companya de lluita Nunila en un dels seus contes, vaig deixar de ser una eruga per ser una papallona!

Des d'aleshores les hem passat de tots colors, moltes campanyes, actes, accions, programes de ràdio, revistes, cartells, enganxades de cartells, pancartes, *manis*, festes, *polvos*, reunions, assemblees... i seguim al peu del canó, treballant per tal que altres persones també puguin viure i explicar una experiència semblant a la meua!

Mak, militant del FAGC

Sitges (1996)

Pel que fa al moviment GLT, la primera reflexió que em ve al cap són els fets de Sitges i la resposta del moviment (valenta i decidida), així com el fet de constatar que l'homofòbia residia i resideix encara en la societat, encara que hi hagués qui (CGL) es tapés els ulls al respecte. Però si faig una mica de memòria, la contribució crítica que el FAGC va dur a terme durant la primera meitat dels anys 90 sobre la «pesseta rosa» em sembla un dels encerts més contundents en el si del moviment, mentre que alguns grups s'apuntaven al *stablishment* dels drets adquirits i de les subvencions golafres.

J. M. Moragriega

«Matarile al maricón» (1998)

Una de les experiències que recordo amb més intensitat de l'època en què vaig ser militant actiu del FAGC és la que vaig viure el 23 d'octubre del 1998. Aquella nit actuava a la sala

Zeleste de Barcelona el grup mexicà Molotov, grup que estava gaudint d'un gran èxit gràcies a una cançó, «*Matarile al maricón*», de descarat i insultant contingut homòfob. Uns quants membres del FAGC ens vam plantar a la porta de la discoteca per intentar denunciar d'alguna manera els atacs que aquest grup estava efectuant contra el col·lectiu homosexual. Portàvem pancartes, cridàvem lemes (consignes) i repartíem *flyers* en els quals convidàvem als assistents al concert a reflexionar sobre el contingut de les cançons que amb tanta alegria es disposaven a escoltar i a corejar. El que em va impactar va ser el fet que, tot i que molts dels nois i noies ens van dir que no s'havien parat a pensar en la gravetat del missatge que contenia la cançó i que, ara que ho feien, no estaven d'acord amb el que s'hi deia, cap d'ells va estar disposat a renunciar a assistir al concert. Va ser aleshores quan vaig ser conscient de la necessitat que encara hi havia de lluitar contra l'homofòbia, especialment dins el col·lectiu dels més joves, que són, al cap i a la fi, els qui demà conformaran i dirigiran les actituds i les actuacions a la nostra societat.

Pere Costa, traductor

Racisme també és homofòbia (1999)

Recordo una campanya que vam fer contra el racisme i l'homofòbia. Va ser molt emocionant, ja que era la primera vegada que un grup gai organitzava una campanya conjunta contra l'homofòbia i el racisme. «Racisme també és homofòbia», aquest era el lema. L'organitzava el JAG (Joves per l'Alliberament Gai). La vam portar —innocentment— a SOS-Racisme de Barcelona, per si volien fer-la conjuntament amb nosaltres. Mai ens van respondre. El que sí que va passar és que poc temps després va aparèixer una campanya institucional, superluxosa,

amb un lema sobre la «tolerància» i amb d'altres grups gais i organitzacions més conservadores que nosaltres, afins al PSOE. Cosa que no era d'estranyar en aquella època, ja que la política del PSOE era absorbir els moviments socials ja com s'ha vist amb els anys... Bé, aquest no és el tema. Recordo que a casa nostra —la compartia amb un company del FAGC— teníem un cartell de SOS-Racisme de França al qual es veien dos nois amb les cares molt juntes, com si estiguessin fent-se un petó. Un noi blanc i un noi negre. La veritat és que era un cartell preciós. A més a més era com un llençol de gran i el teníem a la paret del menjador, presidint tota l'habitació. Vam aconseguir que un fotògraf fes unes fotos i ens les passés en diapositives per a poder fer nosaltres un cartell per a la nostra campanya. En aquella època, al JAG les coses es feien amb la tècnica manual de «retallar i enganxar», cosa que de vegades produïa errors com el que us explicaré. Resulta que les lletres anaven totes a la banda esquerra del cartell, deixant lliure la imatge, ja que era prou aclaridora. El vam portar a la impremta perquè ens fessin els fotolits i editessin els cartells. Al final del cartell anunciàvem la FESTA. Ningú no se'n va adonar, però el primer dia d'encartellada —a més a més de fer-ho tot: el disseny, etc., també els encartellàvem nosaltres mateixos— algú es va adonar que a la paraula FESTA li havia caigut la lletra «F», per la qual cosa convidàvem a la gent a una «ESTA» que ningú no sabia què volia dir. Anàvem encartellant Barcelona convidant per tot arreu a la gent a una «ESTA»... Per acabar us diré que va ser una de les millors festes que hi ha hagut mai. No la podré oblidar.

Eduard

Festes del FAGC (2000-2006)

Els actes que més recordo i en els quals més he participat han sigut les festes del FAGC, sobretot fent torns en el bar. Tot i

que en les festes la gent està més per fer gresca i xerinxola, són espais alliberats d'actituds homòfobes i en les quals homos, heteros, bisexuals, trans i lesbianes comparteixen la vetllada sense mals rotllos. I pel que fa a mi, el fet d'haver participat en aquests esdeveniments m'ha permès conèixer gent molt especial i m'ha donat la possibilitat de demostrar el meu rebuig a l'homofòbia en qualsevol acte, acció, mani o festa. Així com d'ajudar a combatre-la.

Felip, DJ Perras al Salón

Un lloc per al cor al món (2001)

Ja farà més de cinc anys que un dia a la terrasseta del Mendi-zábal tot i prenent un cafetó amb el Miquel i altres amics vam xerrar de l'existència del FAGC, del perquè de la seva lluita... La tinc molt present aquella conversa que ha estat l'única que vaig necessitar per saber que si el FAGC em demanava col·laboració la tindria de manera incondicional. Vam xerrar sobre la història del FAGC, des dels seus inicis després de la dictadura. Em van explicar l'evolució del FAGC i les diferents persones i postures que hi havien militat al llarg de la història, i del que actualment defensen les persones que hi treballen. Em va semblar que la postura actual era la més radical sense concessions i hi vaig estar totalment d'acord. En essència era una lluita per la llibertat, que es concentrava en un col·lectiu molt necessitat d'aquesta arreu del món. Recordo que només no vaig estar del tot d'acord amb el fet que el FAGC defensés Catalunya com a nació, i de fet no va ser aquesta vessant la que m'apropà a les idees del FAGC, però no em va importar, ja que compartíem massa coses per donar-li més importància a aquest fet. Vam parlar de la situació dels homosexuals, dels travestis i de les lesbianes en l'actualitat, molt conscients de la gran dife-

rència amb d'altres països on fins i tot existeix la pena de mort pel fet de ser homosexual, però amb una lluita malauradament encara plena de sentit també al nostre país. De les morts de les travestis a mans de feixistes arreu del món... i recordo que no feia gaire que havia començat el 2001 i que la xifra de dones mortes a mans d'homes era esfereïdora, i aquests fets varen ocupar també el motiu de la nostra conversa. Va ser una conversa alligadora i que va acostar més les nostres postures. Jo vivia a cases okupades des de feia anys i em vaig sentir més identificada amb la lluita que el FAGC desenvolupava que amb la pròpia lluita que estava duent a terme el moviment okupa; em va semblar molt noble i sincera i necessària i sobretot ben duta a terme. A partir d'aquí hem seguit junts, hem treballat i compartit moltes petites i grans coses... Hem estat solidaris els uns amb els altres en una lluita constant per fer un món millor, per fer un món més lliure, fidels a les nostres reivindicacions. El FAGC, un lloc per al cor al món.

Guille, forjadora

Dels pacs a França al matrimoni a l'Estat espanyol (2005)

Pel que fa a això dels grans moments, dels actes que recordo del moviment LGBT hi ha una cosa que em va cridar l'atenció en el seu moment, i és la similitud en la reacció dels moviments conservadors, els reaccionaris, enfront de la Llei de *Pacs* (parelles de fet) a França el 1999 i la dels matrimonis homosexuals a Espanya el 2005. Allò que em va impressionar, al marge del fet que algú estigui a favor o en contra d'aquestes lleis, va ser que van esgrimir arguments exactament iguals tant a França com a Espanya per seguir dient, a principis del segle XXI, que donar drets als homosexuals representa un perill per a la societat. La violència extrema dels arguments emprats per ells permeten que ens adonem de l'existència encara molt forta i

radical dels antigai. Aquests moments de tensió política serveixen per a constatar que cal seguir lluitant més enllà de les lleis, en el terreny de la pedagogia i de l'educació, contra els prejudicis desenvolupats amb proselitisme per uns grups conservadors molt ben organitzats, recolzats per nombrosos *experts* (ja siguin metges, psicòlegs, filòsofs, teòlegs). Aquest fet mostra que els temes destacats pel moviment LGBT es fan ressò dels debats socials de fons, pels quals caldrà seguir lluitant i educant les persones (especialment el jovent, per impedir que no reproduixin el discurs conservador omnipresent). És evident que s'han donat millores en la condició dels homosexuals en els darrers 20-30 anys, però ningú ens garanteix que aquestes millores perdurin sempre; si la lluita no continua, la marxa enrere és més que probable, siguin quines siguin les lleis que actualment semblen protegir els/les LGBT. Les lleis són reformables, però la manera de pensar de persones ben educades, sensibilitzades gràcies al treball acurat dels/de les militants, ja costa molt més de canviar.

Markus Paris, comunicador social i activista antisida

28 de Juny (2005)

Doncs per mi un dels moments més especials que he viscut amb molt d'entusiasme al moviment GLT va ser la participació en els actes del 28 de Juny de l'any 2005 sota el lema de «Lesbiana? Encantada, és un plaer». El fet d'estar participant solidàriament en la producció d'un espot publicitari de la comissió unitària, en el muntatge de la festa que s'organitzà a la plaça Universitat —com a punt inicial de la manifestació i final de festa—, en les rodes de premsa, a més del gran èxit que va tenir la manifestació (es va llegir el manifest fins a tres vegades, perquè 50.000 persones ho poguessin sentir!!!), van fer

que per mi fos una edició molt especial en què la solidaritat, la lluita i la festa congeniaven amb els colors i els ritmes festius que van acompanyar tota la diada del 28 de Juny. Penso que en uns moments en què la dreta més rànica i reaccionària carregava amb un sense fi d'infàmies, insults i coaccions en contra de les llibertats dels ciutadans de tot l'Estat, i molt concretament contra el moviment GLT, la millor resposta que els podíem donar va ser aquesta: una diada històricament multitudinària a favor de les llibertats, a la qual gais, lesbianes, transsexuals, bisexuals, heterosexuales, etc., vam sortir al carrer per lluitar conjuntament en defensa de les nostres llibertats. Per altra banda, també m'agradaria fer una breu menció d'un llibre relacionat amb la literatura gai, *La ciudad de los cazadores tímidos* de Tom Spanbauer, el qual em va impressionar amb molta força, per la seva sensibilitat transgressora capaç de remoure't les entranyes, entre un sense fi d'emocions que recorren els carrers de Nova York dels 80, on el monstre de la sida va arrasar sense pietat milers de persones. El record d'aquest llibre em fa sentir viu i viure els moments de la vida amb intensitat.

Parta, maquinista teatral

A tombs amb la B (2007)

Al FAGC em vam explicar una nit que, per a la propera reunió de la Comissió Unitària del 28 de Juny, hi havia intenció de plantejar la inclusió de la lletra B de bisexual en les sigles que aglutinen els actes convocats aquest dia. És a dir, un canvi de GLT a GLBT. Malgrat que com a exdones estem en la llista de col·lectius que conformen aquesta comissió, seré honesta: tan sols havia assistit abans a una d'aquestes reunions. Però era inevitable que tard o d'hora arribés un dia que es debatés la refotuda bisexualitat, des de la qual tantes vegades

s'han entestat a comprendre'm i amb la qual mai m'he sentit identificada.

Per aquella època, unes redactores del programa de TV3 *Entre línees* m'havien localitzat per tal que participés en un reportatge sobre persones bisexuals. Vaig pensar: cony, sí que s'ha posat de moda el tema! Va ser tota una sorpresa que elles em diguessin que havien sol·licitat a la Comissió el permís per assistir a la propera reunió, perquè un dels altres entrevistats volia defensar allí la inclusió de la B en nom del col·lectiu universitari Sin Vergüenza.

Va enervar-me bastant el fet que un debat intern, assembleari i polític, es convertís en carnassa de la *telerealtat*. Però finalment la Comissió va decidir accedir a l'entrada de les càmeres. No hi comptava gens, amb l'espectacle típic campanya electoral d'Hillary Clinton amb què ens vam trobar en arribar al col·lectiu, seu d'aquella reunió, la Maro, l'Eugeni i jo, aquell dissabte 24 de febrer de 2007. Hi havia unes dotze persones guarnides amb samarretes blaves amb la insígnia «*bi happens*» al voltant de la taula on es debatria B sí, B no. Taaan emocionant! La Laia i la Mariona, les noies de la tele, ven ser per descomptat respectuoses, i el reportatge, al meu parer, va quedar bé. Vaig sentir que havien entès allò que els volia transmetre i que ho havien sabut reflectir. I no és tan fàcil d'explicar i comprendre una vida al marge de la bipolaritat de gènere omnipresent.

Ma mare em va comentar, irònica: «Per això et vaig pagar la carrera de periodisme? Perquè ara surtis explicant a la televisió catalana a tothom amb qui folles?»

Ara detallaré per què no volíem ni sentir parlar de la B.

En primer lloc, em posen bastant nerviosa les paraules que comencen per bi. Dos sexes, dos gèneres: el determinisme dicotòmic que tan de mal ens ha fet a totes i tots, ja siguem *marikes*, *bolles*, *heteroinsubmises*, *trans* o *bioreproduccions* del

mateix conte tan limitat. Pel que fa a la definició estricta de la trajectòria del desig, jo no només em sento atreta per dones i per homes. En els darrers deu anys de la meua vida he follat i m'he enamorat d'infinites mutacions de gènere més.

Però el problema que trobo a la B no radica únicament en el fet que denoti «m'agraden els homes i les dones», sinó que, en acceptar-la, ens redueix a dir: «som homes o dones». I crec que, a aquestes al·çades de la partida —gràcies a l'activisme transgènere, feminista, lèsbic i gai dels últims quaranta anys— avui ja podem llevar l'àncora del gènere, ni que sigui de manera simbòlica.

Enunciar-nos com a exdones, per la Mònica —companya de despropòsits i traductora d'aquest llibre, visca l'endogàmia!— i per mi és una autoprovocació, un simulacre, una passa titubejant però decisiva des del feminisme, que fa tants anys que està comprenent i denunciant què cony significa que ens anomenin com a dones al néixer, precisament pel fet de tenir entre les cames una cosa que el metge va identificar com a cony.

Entenc el gènere com una violència, com la violència primigènia. Que ens segreguin com a homes o dones és un pas imprescindible per a la posterior articulació de la resta de violències que ens aniran socialitzant al llarg de la nostra existència. Sense la divisió patriarcal del treball no existiria el capitalisme. A veure a quin Estat li sortirien els comptes si la cura de les vides humanes no anés a càrrec de les dones sense cap cost econòmic. Sense el determinisme de gènere no seria possible l'heteronormativitat, ni l'homofòbia, i totes les qui apareixem en aquest llibre dedicaríem el nostre temps lliure a d'altres coses.

Sense aquest tall dolorós que pretén la divisió de la humanitat en dos, la maquinària mèdica no intervindria amb tota la seva mala bava en els cossos de nadons que diagnostiquen avui com a intersexuals. Qualsevol podria transitar d'un costat a

l'altre sense donar explicacions a ningú i sense passar per un calvari hospitalari i burocràtic. Els gèneres es multiplicarien fins a diluir-se...

Pot semblar una projecció utòpica però crec que tot plegat, pel que fa a allò que són les nostres vides, allò que és tot un entorn aquí a Barcelona, ja existeix. Com diu Judith Butler, mutacions de gènere, més enllà de l'estret llindar dona/home, «han existit des de fa molt de temps, però no han estat admeses entre els termes que governen la realitat». I, continuant amb la Butler, que fa uns mesos va estar a La Bata de Boatiné —el nostre antre de trobada i perversió, proclamat «abeurador *queer*» en cartells i *flyers* per la Miquela, la seva reina i senyora—, la tasca de la política internacional GLT «és ni més ni menys que refer la realitat, reconstruir allò humà i negociar els termes d'allò que es considera habitable i d'allò que no».

Per això crec —com vaig mantenir en aquella reunió— que la reivindicació de la bisexualitat és la negació d'aquest trençament de l'ordre bipolar que nosaltres mateixes estem provocant. És reduccionista, limitador, i contradiu la política desgeneradora tan avançada d'una comissió que fa servir termes de radicalitat sexual en aquests temps en què l'orgull es ven finalment embotellat en els comerços de Chueca i el Gaixample. Una comissió que no permet als empresaris de l'euro rosa promocionar-se a la manifestació del 28-J com si d'una desfilada es tractés, que parla d'opció i no d'orientació, d'alliberament i no d'orgull... Ai, em feia molta pena descafeïnar un discurs tan audaç amb la inclusió d'una B que trobo tan beneïta.

Bisexual és arcaic. Pertany a una època en la qual es parlava de transvestits, de dones que van néixer homes, d'homes atrapats en cossos de dona. La B es menja la T de transgènere que ve després. Per a mi no es tracta d'incorporar-la a Catalunya, sinó que són la resta de comunitats les qui s'haurien de replantejar quin sentit té mantenir-la.

Un altre dels arguments amb què vaig oposar-me a la inclusió de la B té a veure amb les identitats polítiques. Com a practicant de sexe amb tots els gèneres presents i futurs, considero que la meua lluita rau a defensar els meus desitjos, els quals des de la norma tracten de reprimir, no aquells que la norma m'aplaudeix. Com a polisexual, omnívora, gossa, només sóc reprimida quan em visualitzo com a *bollo*, no quan em visualitzo com a *hetero*. Per això em sento del tot inclosa en les sigles GLT. I la bisexualitat, massa vegades, és un armari intermediari on seguir amagant-se. De fet, a l'entorn del FAGC hi ha activistes heteros que no senten desafiada la seva identitat al portar una pancarta gai o lesbiana, que no necessiten puntualitzar «jo sóc hetero, no t'equivoquis» ni defensen el seu privilegi.

En aquell intens debat es va arribar a sentir que ja era hora de reivindicar l'heterosexualitat a la manifestació del 28-J. A l'Eduard del FAGC gairebé li ve un infart, vint-i-tants anys d'activisme per haver d'escollar una perla com aquesta. Hi ha certa tendència avui en dia a explicar les realitats d'homes i dones obviant la tirania patriarcal, a retratar gais i lesbianes sense tenir en compte l'homofòbia històrica que inevitablement travessa les seves vides —històrica perquè fa segles que ens nega i ens extermina, no perquè sigui aigua passada. Hi ha gent que sembla que sura en el líquid blau dels anuncis de compreses. Em tronxo amb el victimisme hetero, però el pitjor del cas és que n'hi ha que s'ho creuen de veritat. Sempre penso: carinyo, les bollos i els marikes no en tenim cap culpa, que tu no et mengis una rosca!

A més, és evident que molts gais passen una nit boja de tant en tant amb una dona, que moltes bollos tenen fantasies amb homes, que l'heterosexualitat pura és una fal·làcia. Si jo sóc bollo i m'enrotllo amb un trans masculí, passo a ser heterosexual o bi? La nostra complexitat no cap en l'estretor d'un mapa que posaria en un extrem bollos i marikes, en l'altre heteros i en un terme mig bisexuals. No es tracta de amb qui

cardem, és una qüestió d'opressió i aliances polítiques, d'identitats estratègiques.

En fi, davant de la pressió de les «*bi happy*» —que no dels seus arguments—, la comissió va acceptar la inclusió de la B. Em va semblar una decisió intel·ligent: només faltaria tenir una colla d'universitaris que ens acusaven de bifòbia amb la tele en directe...

Hi ha encara un tema a ressaltar: ni el grup bi ni jo hem tornat a cap reunió de la unitària. No tenim perdó, els tornem bojos —amb tota la feina que tenen!— perquè ens escoltin, i després desapareixem sense fotre ni brot. Aquest curs que comença hi acudiré en nom del FAGC. Malgrat haver perdut la partida, vam sortir radiants d'allà. Vam seure en una taula d'El Boliche del Raval per a compartir les nostres impressions acompanyades d'una pizza argentina i cervesa. Recordo aquella conversa al detall.

I concloc amb la gran Gioconda Belli —em surt el tampax només de recordar-la—: «Sóc una quixota que va aprendre en les batalles de la vida que, si bé les victòries poden ser un miratge, també poden ser-ho les derrotes».

Itziar Ziga, lloctinenta d'Exdones

Aprendre a mirar als ulls (2006)

Devien ser quarts de deu del vespre; hora de sopar, menjàvem sopa i verdura. Me'n recordo. De fons, es barrejaven el rosegat de l'avi i les notícies de TV3. Tenia dotze anys, a un poble petit en una vall del Montseny. Una dècada després he pogut fixar aquell record tan precís de sopa i verdura en un 5 d'octubre de 1996.

Les notícies: «La protesta gai de Sitges provoca incidents en un ambient crispat». De seguida vaig abaixar la mirada a la sopa: m'havia de semblar indiferent, demostrar que «allò» no

anava amb mi. Els fets de Sitges eren odi, odi en estat pur. L'avi va proferir algun comentari dels seus («mateu-los tots», o alguna cosa així). Recordo també els ulls de preocupació, incipient encara, de la mare. *Gai, homofòbia* eren paraules massa noves per a mi, acostumat a entomar un *marica!* des de l'altra banda de les voltes de la plaça. Els ulls els tenia a la sopa, però jo era a la notícia. No volia «allò» per mi; no ho podia entendre. Si us plau, no. No ho volia entendre. I només dotze anys... N'havien de passar molts encara.

Ho vaig buscar per Internet: carrer Verdi, 88, el FAGC. Era fàcil de trobar. Hi vaig entrar per primera vegada amb divuit anys. Recordaré sempre que hi havia un porró de clara sobre la taula per qui en volgués. Era gent diferent, lluny de l'estereotip gai dominant. Hi havia persones de tota mena, amb una implicació política ben palesa, que anava molt més enllà de l'alliberament gai. Em va sorprendre, i em va agradar. «Allò» era el que jo volia per a mi.

Propera parada, Sitges. Feia deu anys del sopar de sopa i verdura. En Joan i jo vam baixar del tren i ens vam dirigir al passeig, no recordàvem ben bé a quin espigó havíem d'anar, on es feia exactament l'acte de desgreuge.

Baixar del tren, a Sitges, amb 23 anys, és molt més fàcil si als divuit has pogut fugir del poble i en duus cinc vivint a Barcelona.

Ja al següent espigó els vam veure. L'acte tot just acabava de començar. S'havia aconseguit el suport del jovent de Sitges, que es va implicar en l'acte, i dels polítics de torn, que, òbviament, atents per fer-se la foto, no hi podien faltar. Tot va anar com havia d'anar, seguint el protocol, el manifest, l'aplaudiment final... Tot molt ben fet, ràpid i ben aconseguit. A mi, però, em va semblar poc emotiu, poc commovedor, tenint en compte el que havia suposat per als manifestants els fets de deu anys enrere. I també per a mi. Potser, ingènuament, esperava una cosa més sentida i no tan institucional. No ho sé.

Era molt curiós, també, que tothom tingués la convicció que aquell triangle rosa (d'un rosa sumptuós i concentrat) recent inaugurat no restaria intacte ni una nit, que el ratllarien o que hi hauria alguna pintada homofòbica. «Però aquest acte d'avui era necessari», em va puntualitzar l'Eugeni.

Sí, era necessari.

L'Eugeni del FAGC és dels qui el meu avi hauria anomenat un home llargarut i esprimatxat. Un nervi. És arriat, amb molta potència de veu, baladrer, colpidor, una persona molt expressiva, molt, de mans inquietes. Imprevisible. Té una mirada enèrgica, d'ulls vius, que diria que amaguen anys de llàgrimes retingudes. Parla sempre clar, sense embuts; de somriures escassos, però sincers; té la fesomia marcada, que perfila un caràcter dur, amb un punt d'inaccessibilitat que se supera al cap de dos minuts de conversa. Sí, és tossut, però proper i de tracte amable. Els qui hem pogut anar una mica més enllà, sabem que és un marica entranyable. Admiro la seva capacitat crítica, la dedicació i passió amb què fa les coses i, sobretot, la coherència. Intentar arribar a l'horitzó, sempre inabastable, serveix per caminar: és aquell text preciós de Galeano que li vaig descobrir a l'habitació, penjat davant del llit. Ell em va dir el dia del meu primer 28 de juny, durant la manifestació, que mirés als ulls de tota la gent que ens observava des de les voreres. Jo estava molt nerviós. Ell no abaixa mai la mirada.

Acabada la inauguració del triangle, la gent jove havia preparat un pisolabis i una exposició dels fets de deu anys enrere, premsa, fotografies, etc. Tots teníem prou gana. Alguns es burlaven de les cares fastigoses dels homòfobs que sortien a les fotos. S'hi podia captar tot l'odi encara. Era xocant. Dels qui érem allà, crec que només l'Eugeni, l'Eduard i uns pocs més havien participat a la manifestació de deu anys enrere. Es notava. La resta érem gent jove o gent que no hi havia anat.

Cares canviades, expressions més joves, cabells més abundants, gent diferent: les bromes de sempre. Les fotos dels diaris exposats van donar molt de si mentre la tarda avançava i la gent començava a marxar. Enraonàvem uns i altres, anècdotes, crítiques, rialles, ironies, ganes de lligar... el que passa en aquestes ocasions. Jo em vaig asseure en un racó, un cop tip d'olives i patates, cansadot i sense saber gaire què fer. Però de seguida vaig trobar una distracció interessant: passava desapercebut i podia observar discretament la gent. Uns es feien fotos, altres seguien menjant, alguns se n'anaven, altres explicaven batalles, tot amenitzat amb la coqueteria del moment.

El més interessant, però, era observar com la gent es mirava els quatre o cinc plafons de l'exposició. Alguns joves de Sitges comentaven els gestos retratats de la gent del balcó, un altre feia cara de dir «que dur que devia ser allò», d'altres simplement comparaven titulars. L'Eduard els explicava com va anar la manifestació, com els llançaven ous, com els insultaven, com van haver de ser escortats per la policia al final. Tenia una actitud pedagògica, des d'aquell racó notava les seves ganes de transmetre, l'afany de voler que aquells plafons servissin d'alguna cosa. Jo seguia callat, discret, observant.

Deu anys havien donat per molt. Per a Sitges, per a la societat, per a mi. Sense Barcelona jo no seria on sóc, n'estic segur. Potser hi perdem la ingenuïtat, potser ens hi fem cíncics, més durs, però necessitem relacionar-nos, necessitem *ser*. En Joan sempre m'ho diu: la ciutat ens crea i ens destrueix alhora. És veritat. I per això fa falta gent com la del FAGC, per evitar que continuï passant. Hem anat a parar a un món tediós, mediocre, d'un culte buit a la imatge i, sobretot, de gent apolítica, acrítica, no compromesa en res. Ens han segat l'herba a sota els peus. El FAGC és la gran excepció. La gent vol el racó més sordid del negre més fosc d'un *cuarto oscuro* i alhora el blanc més pur i immaculat del cel de la millor salvació. D'aquests, no

en va venir cap a l'acte de desgreuge. I les llibertats? I a Sitges, què hauria passat sense la manifestació de fa deu anys?

Pensava en aquests deu anys mentre la gent continuava allà, fent i desfent. Aleshores l'Eugeni es va acostar a l'exposició, aquest cop tot sol. Era com l'última passada abans de marxar. Li vaig resseguir els ulls des de lluny: es mirava les fotos, callat, concentrat, absent. Vaig veure com ho començava a recordar, com un fil de mirada connectava amb el Sitges de 1996, els insults, tothom en contra, els ous caient, les empenyes, les agressions, la por. Ho revivia. De sobte, ell no era allà sinó que estava aguantant la pancarta altra vegada, sense abaixar la mirada. «Ser gai no és cap delictes». Jo, de cop, també era a casa, menjant sopa i verdura.

Cada foto cobrava vida a la seva ment. L'Eugeni era lluny de la sala, com en un moment d'aquests en què es veu tota la teva vida passar en tres segons. Se li va dibuixar un rostre trist, però amb la complaença de l'acte acabat de celebrar. Era un record molt amarg que calia curar amb la dignitat d'aquell dia. En la seva mirada vaig trobar tota l'emotivitat que m'havia faltat a l'espigó, davant del triangle.

Gairebé em poso a plorar. Però em vaig acabar la sopa i la verdura i vaig reduir el meu gest a un moviment de celles i un tancament de llavis, en senyal de complicitat, de comprensió. Aquella expressió em va incorporar a l'escena: l'Eugeni em va veure, i va deduir que l'havia estat observant. Com mig delatat, amb cara de xai degollat, sabedor del que acabaven d'evocar els seus ulls, em va fer un somriure desencaixat, com per sortir del pas, per fugir de la intimitat que era reviuire tot allò. Ho entenc.

Es va acostar a mi, prenent altre cop el control de la situació, tal com li agrada, em va posar la mà a l'espatlla i em va dir: «nena, queden moltes coses per fer encara...». I després d'una mirada perduda i una última oliva: «Anem?».

Moments personals que han fet història

Vam sortir a fora. Feia un vespre clar, de colors avivats i perfils precisos. Sitges semblava afinar-se. Es respirava una humitat perfumada de mar. Vam marxar a peu cap a l'estació, amb l'horitzó al fons, altra vegada.

Marc Garriga, activista gai

Campanyes

Menors de què?

Una de les campanyes més importants va ser la campanya «Menors de què?», on ens vam plantejar la qüestió de la minoria d'edat i l'ho-mosexualitat. Amb motiu d'aquesta campanya vam organitzar unes jornades de tres dies a la Casa Elizalde de Barcelona. Van venir grups de la resta de l'Estat. També hi van assistir persones de Portugal i de França. Una anècdota curiosa va ser una carta publicada al diari *ABC* on un senyor es queixava que l'Ajuntament hagués subvencionat el cartell d'un grup tan radical i amb un tema tabú com el de la «minoria d'edat i la sexualitat». Cal dir que el cartell era un dibuix d'un menor amb una mirada de nen entremaliat, amb dues arracades a les orelles i un triangle rosa a la mà dreta.

La importància d'aquestes jornades va ser cabdal per al moviment, ja que era la primera vegada que es feia públic el tema. Què passa amb els/les menors d'edat i la seva sexualitat?

Insubmissió marika

Una altra campanya important pel moviment d'alliberament gai va ser la primera campanya d'insubmissió que es realitzava fora del moviment antimili.

Com que molts dels militants del FAGC i del JAG eren insubmisos o tenien una doble militància al Mili-KK o al MOC (Moviment d'Objecció de Consciència) —cal recordar que el primer insubmís empresonat del moviment antimili que hi va haver a Catalunya va ser un membre del FAGC—, es va dur a terme la campanya d'«Insubmissió marika». Davant d'un aspecte tan important com la mili obligatòria que segrestava els joves, van sentir la necessitat de fer una campanya pròpia. No és que el moviment antimili no acceptés els postulats del moviment d'alliberament gai, era una simple qüestió de sumar esforços i deixar palès el discurs davant els exèrcits. Aquesta campanya va ser dissenyada i protagonitzada per un membre del FAGC-JAG i consistia a denunciar la hipocresia de l'exèrcit, a banda de fer públic que el gais no estàvem d'acord amb un sistema de mili obligatòria, ni molt menys amb els exèrcits i el que signifiquen per a la societat civil.

El primer dia del judici una estrella del porno, Agnès Perma, arribava a Barcelona per rodar una escena que succeïa en els Jutjats d'Instrucció de la capital catalana. Anava vestida amb mitges, botes militars i una perruca. Els periodistes estaven citats per a rebre l'estrella de cine. I els fans se situaven a les escales dels jutjats... L'estrella del porno era en Sergi Garcia, militant insubmís marika, i els fans eren les persones que havíem anat a la concentració convocada pel FAGC-JAG. En la segona part, el dia de la sentència, el nostre company anava vestit de carrer, lligat amb tot de cadenes pel cos, amb un murrió a la boca i arrossegat per companys del FAGC disfressats de «secreta». Aquests dos muntatges

van servir per denunciar la hipocresia del judici per insubmissió. Cal dir que en Sergi va ser condemnat a 10 anys d'inhabilitació civil i a dos anys menys un dia de presó. Com que no tenia antecedents no va haver d'anar a la presó. Però els deu anys d'inhabilitació li van caure al damunt amb totes les de la llei.

Apostasia: «Deixem-nos d'hòsties»

Una altra campanya que va engegar el FAGC-JAG, juntament amb les dones joves de l'Eix Violeta, va ser la campanya de «Deixem-nos d'hòsties». Aquesta campanya va ser la resposta al nou Catecisme aprovat per l'Església catòlica, en el qual es feia referència a l'homosexualitat com a desviació i malaltia —ells sempre en la seva línia— i com un pecat contranatura. L'acció més important de la campanya va ser posar dos llits (un per a nois i un altre per a noies) davant la catedral de Barcelona, que convidaven a la ciutadania a fer-ne ús, ja que nosaltres no discriminàvem ningú, com ho estava fent l'Església catòlica amb el seu màxim representant el papa Joan Pau II i les seves encíclics i catecismes. No cal dir que el ressò mediàtic que va tenir va ser espectacular i va sortir a tots els diaris i teles. Durant tot el temps que va durar la campanya, que consistia a donar a les persones disconformes amb els postulats de l'Església catòlica la possibilitat d'esborrar-se'n, vam rebre més de 20.000 apostasies i es va estendre a d'altres moviments i persones que a títol individual ens trucaven i ens demanaven informació. Les respostes dels bisbats a aquestes apostasies van ser bàsicament tres: la primera i molt concisa, que en prenién nota. La segona i una mica més elaborada, que el sacrament del baptisme no era una cosa que es pogués prendre a la lleugera i que, com que era sagrat, no hi podien fer res al respecte. I la terce-

ra, que el llibre on quedava reflectit el sacrament era un llibre sagrat i no es podia ni esborrar ni esmenar. Després d'algunes accions més es va aconseguir que quedés anotat al lateral del «llibre sagrat» que algunes persones havien fet apostasia.

Vic, 1987: «Pel reconeixement social de les parelles homosexuals»

El cas de la parella de Vic també va ser un cas que va marcar un ítem en la lluita del moviment per l'alliberament gai a Catalunya. Al FAGC no estaven d'acord amb el matrimoni ni amb el model de família que comporta. En el Manifest un dels pilars contra el que s'havia de lluitar per aconseguir un veritable alliberament era i és la família. I sobretot la família patriarcal, que té en el matrimoni el seu punt de recolzament més fort. El moviment d'alliberament gai havia desenvolupat altres formes de relació basades en la llibertat i el desig. Però al presentar-se aquestes dues persones al FAGC, exigint el dret a casar-se i a gaudir dels mateixos drets que els heterossexuals, es va constatar que malgrat ser un dret que no es volia, era un dret que no es tenia i que es volia tenir per decidir què en fèiem. També cal aclarir que en aquella època el PSOE volia aprovar una llei de parelles i que a la majoria de grups reformistes ja els anava bé. Una llei que no equiparava en gairebé res les parelles homo a les hetero. I el cas és que amb aquesta llei s'estava discriminant —un altre cop— la pràctica de l'homosexualitat. Per tant, després de discutir molt i molt sobre el tema, vam donar suport als dos nois i vam convocar una manifestació a Vic. El lema era «Pel reconeixement social de les parelles homosexuals». Cosa que incloïa el matrimoni i qualsevol altra forma de relació possible. Hi havia més gent als laterals per on va passar la mani, durant tot el recorregut, que a la mateixa mani. La cara d'alguns/es viguetans/nes era digna de veure. Els maricons i les bolleres es manifestaven a

la seva ciutat per demanar el matrimoni per a dos homes. No donaven crèdit al que veien. La mani es va realitzar de manera ludicofestiva i va acabar a la catedral de Vic, on el dos nois i representants del FAGC van lliurar una petició de matrimoni al bisbat. No cal dir que aquesta petició va ser refusada instantàniament i que els dos nois no es van poder casar. El ressò mediàtic d'aquesta mani va ser molt important, i va obrir el debat de si havíem de reclamar el dret al matrimoni o no, ja que era un dret que se'ns negava.

Sònia (1991), transsexual assassinada

El cas de l'assassinat de la transsexual Sònia al Parc de la Ciutadella de Barcelona és un dels casos més importants de transfòbia a Catalunya. Era la primera vegada que es portaven a la presó els assassins d'una transsexual.

El començament d'aquest cas va ser molt curiós. *La Vanguardia* publicava una notícia que parlava d'una persona negra assassinada al parc de la Ciutadella per uns skins. El cas és que de la pallissa tan brutal que li van donar, els blaus per tot el cos van fer, en un primer moment, creure que era una persona negra.

Va ser per casualitat, durant unes escoltes de converses telefòniques a un grup de traficants, que feia temps que investigaven, quan els Mossos d'Esquadra es van adonar que un grup d'skins havia matat una persona al parc de la Ciutadella. I arran d'aquest fet es va descobrir que es tractava de Sònia i la seva companya, totes dues indigents que dormien a la glorieta del parc, de tant en tant. La seva companya, per sort, va sobreviure. D'aquest grup d'skins, alguns eren fills de policies nacionals i els pares d'altres traficaven amb drogues, motiu pel qual els Mossos els anaven al darrera.

Amb tota la informació es va començar la campanya del cas Sònia. El FAGC es va presentar com a acusació particular durant el judici. I vam comptar amb l'ajuda de l'advocada Maria José Varela, l'actuació de la qual va ser en tot moment exemplar: va desmuntar per complet l'estratègia dels advocats defensors i va demanar l'agreujant d'homofòbia per a tots ells.

Es va convocar el primer Carnaval Antifeixista a la Sala Cibeles. Es va organitzar una multitudinària manifestació a Barcelona contra el racisme, encapçalada per una pancarta amb el lema: «Prou homofòbia. Cap agressió sense resposta», feta de tela negra i amb dibuixos del Guernica de Picaso, en al·lusió a l'assassinat a mans d'uns feixistes. Es va elaborar un manifest contra el racisme i l'homofòbia.

Finalment, la Sala 9 de l'Audiència Provincial de Barcelona va condemnar els processats a penes de presó.

Un fet important que cal remarcar és que, a partir d'aquest cas tan greu, es va crear l'Oficina Antidiscriminària per a gais, lesbianes i transsexuals del FAGC.

Correus (2001)

Aquest és un cas representatiu de l'assetjament laboral que pot patir un homosexual. El dia 21 de febrer, un activista gai, delegat sindical de la CGT que treballava a Correus, va agafar el telèfon de la seva oficina i una veu anònima el va amenaçar de mort, dient-li: «Como sigas así te vamos a matar, maricón de mierda». Aquest mateix dia ho va denunciar al director territorial de Correus de Catalunya i al Comitè de Salut i Seguretat de Correus. Uns dies més tard, es va obrir la denúncia a l'Oficina Antidiscriminària.

Arran d'aquesta trucada, el metge li va diagnosticar un trastorn depressiu d'adaptació. I es va reincorporar a la feina el 2 de maig. El dia 11 de maig, a dos quarts de vuit del matí, un

company el va avisar que al lavabo d'homes de la seva oficina hi havia escrites unes pintades on es podia llegir: «lameculos, comepollas, maricón de mierda, guarro y cabrón». En un estat de nervis alterat va anar a la infermeria, i en tornar es trobà que el seu cap immediat havia fet esborrar les pintades, fet constitutiu de delictes, ja que les pintades eren proves materials de l'agressió.

El mateix dia, l'afectat, un representant del sindicat CGT i el director de zona es van reunir per tornar a parlar sobre aquest tema, ja que la vida d'un treballador de Correus estava sent amenaçada de mort. En aquesta segona reunió es van tornar a demanar responsabilitats a la direcció de Correus.

Com que és una de les empreses més importants de l'Estat, des de l'Oficina Antidiscriminària s'informà el Defensor del Pueblo i la Regidoria de Drets Civils de l'Ajuntament de Barcelona. També es van fer, a través del diputat d'IC-V Joan Saura, unes preguntes al Congrés dels Diputats de Madrid. Des de l'Oficina Antidiscriminària es va convocar amb la regidora de Drets Civils, Roser Veciana, una roda de premsa conjunta amb la CGT per explicar els fets públicament. Com que van anar passant els dies i no hi havia cap resposta per part de la direcció de Correus, des del FAGC es va organitzar una concentració davant la seu central de Correus a Barcelona per demanar explicacions. A les escales ens van dir que marxéssim perquè estaven estudiant el tema i que, si no ho fèiem, enviarien la policia. Finalment, en una darrera reunió entre la direcció de Correus, la CGT i el FAGC, s'arribà a l'acord, donat el seu estat de salut, de traslladar l'afectat de districte.

El polèmic cartell «Menors de què?»

Joan Pujol i Eugeni Rodríguez

Reflexions: dels drets a les llibertats

Aquest llibre es un viatge per les diferents experiències i moments d'una part de la història del moviment d'alliberament gai a Catalunya, amb l'accent posat en el compromís militant, considerant, tal i com ens comenta l'Eduard Sánchez, «que l'opció sexual és, en el fons, una opció política». Per aquest motiu, les persones que han col·laborat en aquest llibre no es defineixen per la seva *orientació*, sinó per la voluntat expressa de canviar el nostre sistema heteropatriarcal capitalista.

El FAGC té un paper central en el desenvolupament d'aquesta obra, i és un fet que no volem ocultar. Alhora, coherents amb aquesta forma política d'entendre el moviment, ens trobem amb una articulació amb diferents perspectives que s'allunyen d'una comprensió purament identitària. S'ha volgut, d'altra banda, que l'obra reculli la perspectiva de les persones que van protagonitzar uns moments que en el seu dia van suposar un canvi radical personal i social. Unes accions que han permès l'exercici d'unes llibertats que han passat a formar part de la moda consumista actual i han despullat el moviment de la seva vessant política. Molt lluny de l'escenari

que ens comenta en Pedro Carmona: «No era estrany que els escassos activistes gais que hi havia aleshores —potser menys de 50 en tot l'Estat— formessin part al mateix temps de moviments socials, partits polítics, sindicats i associacions d'esquerra extraparlamentària a la pràctica totalitat dels casos. Només des del convenciment personal i la defensa d'un alliberament antirepressiu —ja fos comunista, anarquista, nacionalista, sindical, ecologista, antimilitarista o, per descomptat, feminista— podia obtenir-se el valor d'estendre aquells principis de lluita cap a la llibertat sexual i dur a terme una militància activa i visible contra l'homofòbia».

En la reivindicació d'aquesta lluita política ha estat molt important comptar amb la visió de dos activistes que, emmarcats dins d'una altra lluita, l'*okupació*, han fet seva una part de la història de l'alliberament gai. Han explicat i analitzat un dels eixos centrals d'aquest recorregut, els fets de Sitges, així com també han expressat la simbiosi que va significar la interrelació de tots dos moviments. Ens comenta en Carles que «Entením (i seguim entenent) l'okupació d'espais abandonats com una forma d'acció directa contra l'especulació urbanística, però també com un intent de reapropiar-nos del “tempus” de les nostres vides i experimentar en tots els aspectes, tant en les possibilitats d'intervenció política sobre el territori com en el replantejament de la manera de viure que ens imposa el model treballar-consumir» (Carles Guillot i Marc Flanch).

Hem partit de dos fets concrets: la IV conferència del FAGC i el debat que va suposar fa vint anys el tema del matrimoni per a persones del mateix sexe, arran de la demanda de matrimoni d'una parella gai a Vic, i com es va solucionar la col·lisió entre un dret «democràtic» i la perspectiva de la lluita per les llibertats emmarcada en una visió emancipadora i transformadora de la societat. Volien el dret, tot i que després no el volguessin fer servir. Aquest debat és molt important per enten-

dre posteriors estratègies del moviment GLT, on es situava com a prioritat la consecució d'una llei de parelles, eufemisme groller de la posterior Llei de Matrimoni aprovada el 2005. Un aspecte que ens recorda l'Eduard Sánchez: «Com ja he dit abans, en el cas de Vic el FAGC va ser el primer a demanar l'equiparació total entre homos i heteros referent a aquest tema. El problema el tenen aquells grups que van fer bandera del matrimoni com a reivindicació gairebé exclusiva del seu discurs durant molt de temps i ara es troben que no tenen cap més discurs. Suposo que d'ara en endavant demanaran la integració total en una societat desigualitària o es transformaran en fundacions de no se sap què. Es podran casar, adoptar fills, comprar un pis, tenir una segona residència, etc., etc., etc. Seguiran demanant que se'ls accepti dins el model heterosexual dominant».

En les narratives es desenvolupa la diferència entre el moviment GLT i el moviment d'alliberament gai. Per moviment gai entenem els grups que s'organitzen per tal de preparar i realitzar accions i activitats adreçades a un públic gai. És un treball que es dirigeix a la categoria d'identitat mateixa. És un procés que podem apreciar en la progressiva ampliació de lletres que representen posicions purament identitàries o la discussió sobre l'ordre que les lletres haurien de tenir. En el context anglosaxó, a més de les GLT, ens trobem amb la B (bisexual), Q (*queer* o qüestionador), U (*unsure*: insegur), I (intersexual), A (asexual), P (pansexual o poliamorós), O (omnisexual), i així podríem anar seguint. Es tracta d'una política que porta a una fragmentació en la lluita i que, si aquesta no es dirigeix a un canvi social transformador, es converteix en una política de *lobbies*. Aquest debat es reflecteix en la discussió actual en relació a la B de bisexual, ja que la seva inclusió només té sentit des de la lluita purament identitària (defenso la meua identitat com a «bisexual»), quan en realitat la mostra pública de com-

portaments identificats com a «heterosexuals» no és problemàtica ni transgressora.

Si el que cerquem és la transformació social, s'ha de buscar la possibilitat que pràctiques sexuals no hegemòniques (mos tra pública de l'afectivitat entre dues o més persones del mateix sexe, o la ruptura de la divisió masculí/femení) siguin acceptades. Aquest és un aspecte que tracta la Itziar en el seu text: «Un altre dels arguments amb el qual vaig oposar-me que s'inclogués la B té a veure amb les identitats polítiques. Com a practicant de sexe amb tots els gèneres presents i futurs, considero que la meua lluita rau a defensar els meus desitjos, els quals des de la norma tracten de reprimir, no aquells que la norma m'aplaudeix. Com a polisexual, omnívora, gossa, no més sóc reprimida quan em visualitzo com a bollo, no quan em visualitzo com a hetero. Per això em sento del tot inclosa en les sigles GLT. I la bisexualitat, massa vegades, és un armari intermedi on seguir amagant-se. De fet, a l'entorn del FAGC hi ha activistes heteros que no senten desafiada la seva identitat al portar una pancarta gai o lesbiana, que no necessiten puntualitzar "jo sóc hetero, no t'equivoquis" ni defensen el seu privilegi» (Itziar Ziga).

Es tracta d'un debat que apareix també dins de la identitat/política transsexual. Es pot fer servir el moviment per reproduir la divisió hegemònica «masculí» i «femení», de manera que les parelles transsexuals mostrin les mateixes formes d'opressió que les parelles heteronormatives. Aquesta energia es pot, per altra banda, dirigir a qüestionar la forma heterocentrada que la parella està prenent en les societats capitalistes. El fenomen de, per exemple, la transhomosexualitat o les transformacions corporals que no segueixen el model «daneone» suposen un trencament del model de família heteropatriarcal consumista.

Aquesta forma de reivindicació de la pròpia especificitat té sentit precisament pel desenvolupament d'una política identi-

tària que ha deixat de banda els interessos polítics del moviment en el seu conjunt, i on cada grup es preocupa principalment dels objectius que l'afecten directament, mentre que les altres qüestions, les que afecten a grups diferents, passen a ser secundàries. És una crítica que es realitza als grups identitaris gais que, després d'haver assolit una quota suficient d'inserció institucional, es tornen insensibles a les situacions d'opressió a què estan sotmeses altres persones dins del moviment GLT, un fet que denuncia amb claretat la Bea Espejo: «Trans femenines, trans masculins i lesbianes semblen existir a l'ambient gai gairebé com la nota pictòrica. Demanaria, a qui es presti a escoltar, una major obertura de mires i una menor endogàmia. També que no es passin per alt causes aparentment alienes sotmeses a discriminació: prostitució, immigració, violència de gènere (i no em refereixo només a la domèstica!, per favor!...), estereotips discriminats dins del col·lectiu, i un llarg etcètera de temes interessantíssims que surten de les típiques inquietuds, com puguin ser el comerç rosa, la moda, i els actes ludicofestius».

Una acció política transformadora necessita de la creació d'aliances entre diferents posicions polítiques que reconguin les diferents especificitats i desenvolupin pautes d'acció conjuntes: «M'agradaria que hi hagués una major implicació del món gai en temes de transsexuals i de lesbianes. Per molt que sembli que les nostres relacions són equitatives, en realitat no és així. Si agafem una perspectiva global, de classe i emancipadora, aquestes matisacions no ens han de fer perdre l'objectiu comú de lluita per la lliure expressió de la sexualitat. Trobem així, tan en els moviments reformistes com revolucionaris, la defensa contra la discriminació sexual, la creació de l'Oficina Antidiscriminatòria i l'Observatori contra l'Homofòbia i la defensa legal davant de la transfòbia. Es podria diferenciar, dins del moviment d'alliberament gai, una divisió entre grups

reformistes, radicals i revolucionaris» (Nicolas, 1982). L'aposta seria emmarcar-nos en la línia revolucionària, amb un clar contingut de classe i també de territori, és a dir, que parlem i estimem des d'un territori determinat amb unes característiques concretes. Un aspecte cabdal és la necessitat d'entendre la lluita per l'alliberament gai des d'uns paràmetres de canvi social i d'estructures, units amb d'altres agents socials com ara feministes i okupes. El tema de la identitat gai esdevé doncs l'element estructurador de les formes d'acció política, més reformistes (la defensa de la identitat dins de l'estructura social actual) o revolucionària (fer servir la identitat com a estratègia tàctica de transformació).

En aquestes pàgines veiem com la lluita del FAGC s'emmarca des del seu inici dins la superació de discriminacions i la lluita per la plena equiparació de drets, però anant més enllà del discurs imperant i transgredint la norma, la qual cosa el situa en un marc de conquesta de llibertats individuals i col·lectives dins d'una lluita que superi les actuals estructures socials. Es tracta d'anar més enllà de l'*homofòbia democràtica* que hem viscut durant aquests anys, una homòfobia subtil però que no deixa d'impregnar-se de la situació de manca total de polítiques encaminades a superar l'heteronormativitat. Se'ns deixa existir però sense cap ànim de deconstrucció del discurs patriarcal; se'ns vol integrar de manera «democràtica». Es tracta també de promoure el desenvolupament del moviment d'alliberament gai fora de Barcelona i treballant el territori; és a dir, anar a pobles i barris és molt important en la nostra pràctica. Qualsevol comportament gai o lèsbic ha de poder expressar-se lliurement sense que hagi de pagar *cap peatge*; és necessària l'extensió i organització de la nostra lluita, organitzada i articulada amb diferents grups socials, per a tot el territori.

El desenvolupament d'aquesta lluita s'enfronta amb dos obstacles essencials que s'han anat mostrant al llarg del treball. El primer, el desenvolupament de la *pesseta rosa*, propo-

sant un *model únic gai*: jove, ric, blanc de ciutat, desideologitzat. El segon, la consecució del dret al *matrimoni* suposa un col·lapse en la lluita pels drets i la «plena equiparació». Per una banda, no és cert que amb aquest dret estigui tot aconseguit, a part que sempre hem defensat el dret al matrimoni des d'una posició contrària a la institució i model que representa. Cal tenir un projecte determinat de societat i de com volem viure la lliure expressió de la sexualitat, emmarcat en la lluita per les *llibertats*. Com ho expressa la Marta Estella: «El matrimoni posa fi a una discriminació, sí, però també ens integra a l'heteronormativitat, ja que la relació matrimonial es presenta com l'única que està legitimada legal i socialment, i les altres relacions de cura, afecte i sexuals que lesbianes i gais hem anat construint amb els anys queden dins l'espai del que no té nom, el que no es pot reconèixer i per tant no es pot dir. S'han destacat molt els drets que comporta el matrimoni (pensions, herències, seguretat social, dret a la nacionalitat per a la parella, etc.), però no s'ha qüestionat que aquests drets siguin binomials, pel fet de tenir parella». La consecució del matrimoni suposa una desmobilització política generalitzada: «ja ho hem aconseguit tot», i el projecte polític es redueix a incorporar la lluita identitària a com més àmbits millor (com, per exemple, policies gais, sense plantejar-nos el paper que la policia té en la societat). Porta a la regulació institucional de la identitat en un context de capitalisme consumista.

Si deixem de banda la qüestió i ens situem tàcticament en una posició «gai», sense definir com han de ser les altres lluites, podem acabar aquest recorregut amb una reflexió sobre les estratègies de lluita que haurien de ser incorporades en la lluita d'alliberament gai.

L'articulació del FAGC amb altres moviments socials ha alliberat múltiples espais/cossos/sexualitats. El FAGC sempre ha tingut clara l'articulació de la seva lluita amb d'altres movi-

ments socials i especialment amb el moviment feminista. I diem especialment amb el moviment feminista, perquè és clau i estratègic en la lluita contra la societat patriarcal basada en l'opressió de la dona per l'home. Amb les dones coincidim en la crítica a un model basat en les desigualtats per motiu de gènere i de sexe, i també amb les lesbianes, lluitem i deconstruïm el patró heterosexista i heteronormatiu. La discriminació sexual està lligada a la discriminació econòmica. S'accepta el gai/lesbiana/transsexual en la mesura que es connecta amb l'actual model productiu, i es discriminen els gais/lesbianes/transsexuals que no concorden amb el model de societat de consum.

En definitiva, hem fet un recorregut per la lluita d'alliberament del col·lectiu GLT a Catalunya i també a l'Estat espanyol, marcat per la consecució de certs drets però, davant de tot, deixem testimoni del compromís per transformar l'ordre sexual establert.

Dels drets a les llibertats: petit manifest

En aquest llibre hem volgut deixar constància d'una petita però important història: la del moviment GLT a Catalunya. Hem arrencat el 1986 amb una intencionalitat política clara. Creiem que es tractava d'un punt d'inflexió en les estratègies posteriors que duria a terme el moviment GLT. Estratègies que estarien marcades per la divisió del moviment en dues línies amb clares diferències ideològiques. El FAGC, en aquell moment, va apostar per mantenir un discurs de transformació social i contra la norma sexual. Per altra banda i per primer cop, s'articulava un consens entre el poder institucional —que ni pot ni vol fer front al repte que suposa la pandèmia de la sida— i una nova política gai basada en allò assistencial i integracionista.

En el període de 20 anys que recorrem en aquestes pàgines es po-sen sobre la taula algunes de les tensions i divergències a les quals ha hagut de fer front el moviment. Som conscients que la intenció no és innocent: pretenem donar cos a una acció política basada en l'activisme i el compromís. Fidels a una manera de fer política que en cap cas passa ni per la burocratització ni per la burocràcia.

Actualment el moviment GLT es troba atomitzat, dispers, gairebé desorientat a l'hora d'obrir noves estratègies que puguin superar allò políticament correcte. L'aprovació en el 2005 del matrimoni per a persones del mateix sexe va col·locar les aspiracions de la lluita pels drets en un punt d'expectatives àlgid.

Va ser molt el que es va discutir al voltant del que podria significar la consecució del dret al matrimoni. Un dret binomial es convertia en el paradigma de l'alliberament GLT. La part del moviment GLT més institucionalitzada i identificada amb les polítiques de serveis va pontificar l'assoliment del dret al matrimoni com la fita més esperada i anhelada. El matrimoni ha estat l'excusa ideal per tal que les ONG roses potenciïn tot un mercat dedicat al gai i la lesbiana que vulguin integrar-se en el *modus vivendi* hegemònic. Si ens podem casar és que som part d'una societat que ens vol i ens integra. Aquí és on les estratègies del moviment compromès d'alliberament gai que defensem han de saber establir línies d'actuació que apostin per seguir desestabilitzant l'entramat heteronormatiu que desintegra la divergència sexual, mitjançant la uniformització de les diferents realitats. No ens podem conformar amb el fet que ens perdonin la vida o ens permetin reforçar els seus models socials. Pretenem que la nostra acció política reverteixi en la transformació social. A tal efecte, comptem amb impulsar la nostra capacitat de denúncia i mobilització, la qual hem de saber articular en accions contundents. Si l'Església predica contra nosaltres, activem l'apostasia com a resposta; si els mo-

lesta veure'ns expressar la nostra afectivitat en públic, convoquem besades col·lectives.

No es tracta de retirar-nos de l'escena quotidiana i començar a construir famílies felices, hem de consolidar l'espai públic amb tots els nostres matisos. Més enllà de trobar una parella i casar-nos, prioritzem el poder desenvolupar-nos com a *transmarikabollos* en el nostre entorn immediat i amb la nostra especificitat. Hem de seguir visualitzant-nos com a dissidents sexuals que construïm noves formes de relacions afectivosexuals. Allò políticament correcte ens ha acceptat i, és clar, hem d'estar-li agraïdes. Passa, però, que ha arribat molt tard. Seguim tenint problemes inherents a la nostra vida. Problemes que tenen a veure amb treballs precaris, vivendes inaccessibles, discapacitats i amb un inconformisme que ens impedeix la «normalització».

Davant d'aquesta situació no ens queda més remei que la construcció d'aliances polítiques basades en la crítica al model uniformitzador que ens imposa uns patrons normalitzadors i classistes.

No podem restar indiferents davant l'intent de dividir el col·lectiu GLT entre «integrats o molestos», o el que ve a ser el mateix: conformistes immersos en la política del mal menor o aquelles persones que apostem per la deconstrucció de patrons heterosexistes que pretenen seguir castrant la nostra diferència.

Volem invitar gais, lesbianes i transsexuals que no renunciïn a cap espai públic ni privat, espais que hem de reivindicar com a propis, ja sigui el carrer, el frankfurt de la cantonada, la bastida on treballem o la reunió de la comunitat de veïns. Cal que ens mostrem des de la provocació, si és necessari. Hem de poder viure amb dignitat i sense falses toleràncies, i per tal de fer-ho real i tangible cal que recuperem la mobilització del col·lectiu GLT. Ens hem de mobilitzar davant qual-

sevol intent de posar preu a la nostra llibertat d'escollir com volem viure la nostra sexualitat. No podem conformar-nos amb quedar reclosos en barris glamurosos, però exclusius, que allunyen el *transmarikabollo* del seu lloc habitual.

Es fa necessari el disseny d'estratègies de prevenció que posin en primer plànol la violència i l'odi homòfob com si d'una pandèmia es tractés, una pandèmia invisibilitzada intencionadament, que acaba per destruir la vida de moltes persones abans fins i tot que puguin prendre consciència de la seva opció o identitat sexual. Estratègies que comencin per destacar l'homofòbia com un perill que cal combatre; i per tal de fer-ho possible s'ha de treballar en l'àmbit de l'educació, que el *transmarikabollo* pugui tenir accés des de nenes a un imaginari que positivitza i no ridiculitza la seva sexualitat.

Poder manifestar la nostra diferència sense haver de pagar cap peatge extra i sense haver de reforçar estereotips. L'homofòbia no desapareix amb la multiplicació de drets, ni amb la sola —per bé que necessària— denúncia de les agressions i les discriminacions. Es tracta de lluitar per la consolidació de les llibertats. Per fer-ho possible, hem de tenir molt clar que així com els drets que vulguin donar-nos poden ser negociables, les llibertats no ho són, ja que són intrínseques al nostre desenvolupament com a éssers individuals. No podem demanar permís per a expressar la nostra sexualitat ni acceptar fins on podem «molestar».

Com diu Silvio Rodríguez, «*he preferido hablar de cosas imposibles, porque de lo posible se sabe demasiado*».

Primera manifestació del FAGC el 1977

Dates rellevants en el moviment GLT

1975

- Creació del FAGC.

1976

- El FAGC impulsa la fundació de l'Institut Lambda.

1977

- S'elabora i es publica el *Manifest del FAGC*.
- Primer míting públic del FAGC al cinema Niza de Barcelona.
- Primera gran manifestació del FAGC pels carrers de Barcelona.

1978

- El 26 de desembre es deroga la «Ley de Peligrosidad Social».

1979

- Primera conferència del FAGC. La revista *Infogai* surt al carrer.

1980

- La Internacional Gai (ILGA) es reuneix a Barcelona.
- 15 de juliol, el FAGC és legalitzat.

1981

- La Mostra de Cinema Gai a la seva tercera edició es consolida.

1982

- L'obra de teatre *Bent* s'estrena a Barcelona enmig d'una gran polèmica.
- Judici del cas Almeria.

1983

- Se suïcida l'activista i teòric gai italià Mario Mieli.

1984

- El programa de ràdio «Ona Gai» del FAGC s'emet a Ràdio Obrera.
- FAGC i COFLHEE elaboren una proposta de llei antidis-criminatòria per al Parlament.

1985

- Campanya del FAGC contra la mili i l'homofòbia a l'exèrcit.

1986

- Quarta conferència del FAGC.
- Formació del primer grup de Joves per l'Alliberament Gai (JAG).
- Detenció de dos nois per fer-se un petó a Via Laietana.
- Primeres Jornades sobre Homosexualitat i Minoria d'Edat.

1987

- Primera sentència sobre homofòbia al bar Zúrich.

- Primera petició de casament d'una parella gai de Taradell (Osona).

1990

- Denúncia al síndic de greuges contra una professora de la Universitat de Girona per promoure el tractament de l'homosexualitat a partir de teràpies conductistes aversives.

1993

- El FAGC envia un observador a Xile per esbrinar les causes de l'incendi a la sala gai Divine de Valparaíso, on havien mort 40 persones.

1996

- El FAGC es constitueix a Girona.
- Fitxes policials a Sitges.

1997

- Insubmissió marika.

1999

- S'aconsegueix per primer cop l'agreujant d'homofòbia en el judici per agressions a dues lesbianes de l'Hospitalet.

2000

- La revista *Homosexualitats* es converteix en *Debat Gai*.

2001

- Campanya del FAGC contra Correus per l'assetjament homofòbic i amenaces de mort a un treballador, militant gai i sindicalista.
- Homofòbia a l'empresa pública Ente Público Empresarial Correos.

2002

- El FAGC reedita la *Guia antidiscriminatòria per a gais i lesbianes*, actualitzada i amb nou format de butxaca.
- Per primera vegada un jutge condemna amb l'agreujant homofòbia un agressor de dues lesbianes de l'Hospitalet de Llobregat.
- Es consolida la Comissió Unitària 28 de Juny (CU28J).

2003

- El FAGC posa en marxa l'Observatori contra l'Homofòbia.

2004

- Campanya contra les agressions homòfobes (Pg. Gràcia, Sabadell, etc.).

2005

- Es crea el portal del FAGC: www.fagc.org.
- Adquisició de drets (matrimoni i adopció).
- Manifestació contra el «matrimoni homosexual» a Madrid orquestrada pel PP i la Conferència Episcopal Espanyola.
- 28 de juny: la Comissió Unitària 28 de Juny convoca per primer cop la manifestació central a Reus.
- 2 de juliol: més de 50.000 persones surten als carrers de Barcelona en la manifestació més nombrosa de la història del moviment GLT, organitzada per la Comissió Unitària 28 de Juny per commemorar el 28 de Juny.
- 21-22 d'octubre: jornades del FAGC «30 anys donant pel cul».
- Es crea la Red contra la Homofobia.

2006

- 15 de gener: el conseller en cap de la Generalitat rep el FAGC.
- 3 de febrer: el president del Parlament de Catalunya rep el FAGC.

- 2 de març: l'Observatori sobre l'Homofòbia denuncia l'assassinat d'un jove gai a la zona de croising de Montjuïc.
- Maig: és detingut l'assassí del jove gai mort a Montjuïc.
- 28 de juny: la Comissió Unitària 28 de Juny convoca per primer cop la manifestació central a Girona.
- 29 de juny: presentació de l'Observatori sobre l'Homofòbia.
- 5 d'octubre: s'inaugura la Primera Escultura Gai a Sitges com a desgreuge dels fets del 5 d'octubre de 1996.
- 6 d'octubre: el Casal Lambda fa 30 anys.
- 9 d'octubre: presentació del Primer pla interdepartamental de la Generalitat dirigit al Col·lectiu GLT.
- 10 d'octubre: per primer cop un transsexual masculí denuncia per vexacions la Guàrdia Urbana de Barcelona.
- 16 d'octubre: 20 anys de la Coordinadora Gai i Lesbiana.
- Se celebra a Barcelona el festival de vídeo Tranzmarika-bollo; la fiscalia de Barcelona presenta denúncia contra el cartell.

2007

- 31 de gener: per primer cop el PP se suma a una declaració institucional en contra de l'homofòbia per agressió de dues lesbianes a l'Hospitalet el 2 de gener.
- Febrer: Amnistia Internacional a Londres recull en el seu informe un cas d'homofòbia i impunitat policial contra un jove gai a l'Estat espanyol.
- 20 de març: per primer cop a l'Estat espanyol un jutjat anul·la l'acomiadament d'un transsexual per motius discriminatoris.
- 30 de març: concentració davant del consolat de Polònia contra la llei que prohibeix parlar de l'homosexualitat i «d'altres desviacions de naturalesa sexual» al món educatiu.
- 10 de maig: el moviment GLT de Barcelona demana la suspensió del concert del cantant Beenie Man, que en les seves

Dates rellevants en el moviment GLT

lletres fa una crida a l'assassinat de gais i lesbianes.

- Juny: aprovació de la primera llei d'identitat de gènere amb crítiques per afegir la disfòria de gènere
- 28 de juny: la Comissió Unitària 28 de Juny convoca per primer cop la manifestació central a Lleida.
- 20 d'octubre: constitució de la Comissió Antihomofòbia a la Fiscalia de Barcelona.
- Octubre: manifestació a Barcelona contra la disfòria de gènere convocada per la Guerrilla Travolaka.
- Octubre: agressions a Amposta i concentració.
- Octubre: cas de *bulling* homòfob a Sabadell.

Glossari

En aquest apartat fem un petit glossari amb alguns dels termes utilitzats al llarg del llibre i que ens han semblat especialment importants de destacar.

28 de Juny: El 28 de juny se celebra el naixement del moviment d'alliberament gai i lesbià modern. A les darreries de juny de 1969, s'esdevingueren els fets de la revolta de Stonewall, a Nova York, quan la policia va entrar a un bar d'ambient gai (el Stonewall Inn) amb la intenció, com sempre, de fer una batuda. Els gais s'hi oposaren i això motivà un enfrontament amb la policia. Es detingueren algunes persones i un homosexual puertorriqueny es llençà al carrer des de l'edifici central de la policia. El seu cos quedà clavat a les reixes que envoltaven l'edifici, i una part de la reixa va haver de ser tallada per portar-lo a l'hospital. La reacció fou immediata. Milers d'homosexuals, homes i dones, i d'altres persones simpatitzants es manifestaren per la ciutat de Nova York.

Act Up: *Aids Coalition to Unleash Power*. Grup compost per seropositius, gais, lesbianes, drogodependents, treballadores sexuals, homes i dones negres, xicanes i més col·lectius minoritaris. La primera manifestació pública va tenir lloc al maig

del 87 a Wall Street per protestar contra la poca despesa sanitària que es dedicava a productes farmacèutics per combatre el VIH.

Alliberament gai: El moviment per l'alliberament gai emfatitza la necessitat d'una transformació o alliberament social a gran escala, obrint l'espai a la diversitat de cossos i pràctiques sexuals. Per aconseguir-ho, lluita per la visibilitat (poder viure l'homosexualitat a l'espai públic, sense limitacions a barris o locals per a homosexuals), actuant contra la normalització sexual i el sistema familiar «obligatori» com a única forma de relacionar-nos.

Androginisme: Aparentar visiblement el sexe oposat. Per exemple una noia que segons els seus trets (roba, pentinat, forma de parlar, gestos...) aparenti ser un noi, però que no té perquè ser ni homosexual ni bisexual ni transsexual.

Apostasia: Procediment voluntari per tal que l'Església catòlica supprimeixi les nostres dades del llibre de baptisme, abandonant així la pertinença a l'Església. La persona que comet apostasia és un apòstata. Davant de les contínues agressions de l'Església catòlica al col·lectiu GLT, diferents grups, el FAGC d'entre ells, proposa l'apostasia.

CGB: Col·lectiu Gai de Barcelona.

CG-L: Coordinadora Gai-Lesbiana de Catalunya

CGT: Confederació General del Treball.

Chueca: Neix com una imitació dels barris de San Francisco, als EUA. És el més semblant a un territori gai i lèsbic, ubicat a l'Estat espanyol. Pels carrers d'aquest petit barri de Madrid podem trobar-nos gais i lesbianes que mostren la seva opció sexual de

forma lliure i clara. A més, en aquest barri viuen, treballen, militen i es diverteixen gran quantitat d'homosexuals, molts d'ells immigrants d'altres pobles o ciutats.

COFLHEE: Coordinadora de Frentes de Liberación del Estado Español.

CSOA Hamsa: Centre Social Okupat i Autogestionat Hamsa; situat en el barri d'Hostafrancs de Barcelona, va ser ocupat el 1996 i desallotjat el 2004. L'Hamsa va esdevenir un referent en les lluites antagonistes a la ciutat de Barcelona, participant i dinamitzant les protestes per la dignitat de les persones preses, contra l'especulació, contra el neoliberalisme, per la visibilització i la normalització del fet homosexual i lèsbic, contra el feixisme així com per la solidaritat internacionalista. Des d'una perspectiva anticapitalista i antipatriarcal, sempre va apostar pels processos de democràcia directa i participativa, basats en l'acció directa, recolzant els mitjans de contrainformació i buscant la creació d'espais autònoms al poder, a les seves lleis i a la seva obsessió per mercantilitzar les nostres vides.

CTC: Col·lectiu Transsexual de Catalunya.

CU28J: Comissió Unitària 28 de Juny.

EHGAM: Euskal Herriko Gay-Les Askapenerako Mugimendua (Movimiento de Liberación Gay-Les de Euskal Herria).

FAGC: El Front d'Alliberament Gai de Catalunya es va crear l'any 1975, just després de la mort del dictador Franco. Durant els darrers anys de la dictadura va funcionar un grup (embrió del que seria posteriorment el FAGC) sota el nom de MELH (Movimiento Español de Liberación Homosexual). Durant els pri-

mers anys després del franquisme va actuar des de la clandestinitat fins que al juliol de 1980 va ser legalitzat.

Feminisme de la diferència: Corrent feminista que posa èmfasi en el fet que dones i homes són essencialment diferents en termes biològics i/o emocionals.

Feminisme de la igualtat: Corrent feminista que considera que dones i homes, independentment de les seves diferències biològiques, són essencialment iguals i, per tant, han de tenir els mateixos drets.

Gènere: Terme que es sol confondre amb el de sexe. El gènere és el significat social que se li atorga al cos; per tant, està relacionat amb com se sent cada persona en relació amb el seu propi cos. L'enteniment del gènere com a separat del sexe ens permet entendre la gran diversitat de masculinitats i feminitats existents, així com la multiplicitat d'identitats i expressions, les quals no vénen fixades pels òrgans sexuals.

GLT: Moviment Gai, Lesbià i Transsexual. També es pot trobar GLTB, però hi ha el debat de si la discriminació per bisexualitat pot ser subsumida a la discriminació gai-lesbiana, ja que la manifestació de comportaments heteronormatius no és sancionada socialment.

Homofòbia: Odi, por, prejudici o discriminació contra gais, lesbianes i transsexuals (tot i que es comença a fer servir els termes *lesbofòbia* per a lesbianes i *transfòbia* per a les persones transsexuals). El FAGC crea l'Oficina Antidiscriminatòria el 1987 per tal de lluitar contra l'homofòbia.

InfoGai: Revista pionera del moviment d'alliberament gai, editada inicialment pel FAGC i actualment pel CGB.

JAG: Joves per l'Alliberament Gai.

Lambda: L'institut Lambda, més tard anomenat Casal Lambda, és un centre associatiu sense ànim de lucre que té com a objectiu la normalització del fet homosexual. Des de 1976 ofereix a gais i lesbianes un espai de trobada i orientació, i un centre d'informació i documentació sobre sexualitat dirigit a professionals i investigadors.

LESBIFEM: Grup de Lesbianes Feministes. És un grup d'acció política que té un discurs antipatriarcal i anticapitalista, que se situa deliberadament als marges i que planteja una dinàmica de recerca activista basada en la reflexió des del feminisme i el lesbianisme.

Matrimoni: La llei que modifica el Codi Civil i que permet el matrimoni entre persones del mateix sexe va ser aprovada el dia 30 de juny de 2005 pel Partido Socialista Obrero Español (PSOE). A més del matrimoni, la llei inclou el dret a l'adopció, l'herència i la pensió. La llei es va publicar el 2 de juliol de 2005 i l'endemà (3 de juliol) el matrimoni entre homosexuals va ser oficialment legal a Espanya.

Maulets: Grup nascut al 1988 a Lligordà (La Garrotxa). És una organització formada per joves independentistes i revolucionaris dels Països Catalans. El seu nom és un homenatge als llauradors del País Valencià del 1700 i significa el compromís de lluita del jove per la llibertat dels Països Catalans i per la justícia social.

MOC: Moviment d'Objecció de Consciència. L'objectiu d'aquest moviment és la desaparició total de l'exèrcit i de les despeses militars.

Ordenança Cívica: Normativa (aprova inicialment el 9 de novembre de 2005, per la Comissió de Presidència, Hisenda i Equilibri Territorial) que s'aplica amb la finalitat de regular una sèrie de conductes que tenen relació directa amb la gestió de l'espai públic i el seu ús i gaudi per la ciutadania. L'Ordenança té com a objectiu garantir la convivència ciutadana a l'espai públic de Barcelona, imposant una sèrie de regles bàsiques que han de respectar tots els ciutadans i ciutadanes que es troben a la ciutat. Entre les conseqüències directes d'aquestes «normes de convivència» hi ha l'expulsió del carrer de les prostitutes —així com els seus clients—, els venedors ambulants, els músics, acròbates... sota l'amenaça de multa per part de l'Ajuntament a partir del 26 de gener de 2006, dia en què l'Ordenança entra en vigor.

Patriarcat: Manifestació i institucionalització del domini masculí per sobre del femení. A l'home se li atorga el dret de manar basant-se en la suposada superioritat biològica i social, i també se li atorga el rol de proveïdor, protector i de dominació sexual que li assegura el control de la dona.

Performance: La identitat no és una cosa fixa, estàtica, sinó que es pot modelar, es pot performar, és una suma d'actuacions que desenvolupem les persones i a través de les quals configurem la nostra identitat. La repetició compulsiva de les actuacions, com per exemple el fet de depilar-se, afaitar-se, maquillar-se,..., produeix l'efecte il·ludori de l'existència d'una essència natural que configura la nostra identitat. Les actuacions adquireixen significat dins d'un context determinat, per la qual cosa poden alterar-se o modificar-se si canviem de context.

Pesseta Rosa: Resultat de la segmentació economicidentitària del mercat a la comunitat gai. Aquest terme es correspon al *Pink Pound* (Regne Unit), *Blue Pound* (comunitat lèsbica al Regne Unit), *Pink Dollar* (Estats Units). La Pesseta Rosa s'associa al

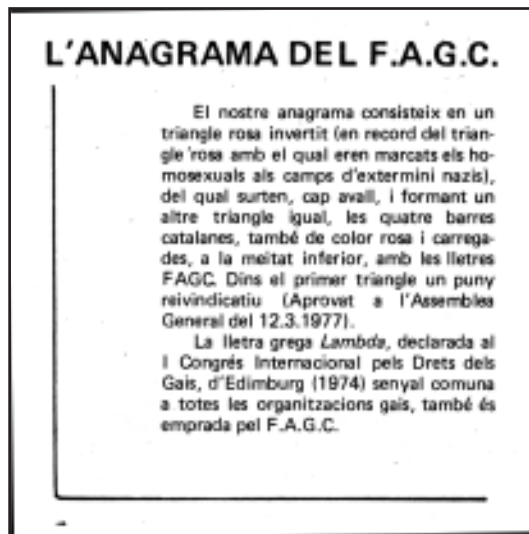
desenvolupament d'una identitat gai hegemònica (model únic gai) que invisibilitza formes altercapitalistes de pràctica GLT.

Queer: Aquest terme anglès, de caràcter pejoratiu, utilitzat per a subratllar la naturalesa sexual patològica de «desviats», va ser adoptat per alguns gais i lesbianes com un terme positiu de reforç, que reconeix un nou context cultural per a la política, la crítica, el consum de la recepció i la producció. Pel que fa al moviment *queer*, aquest va nèixer de la mà de col·lectius com Act Up o Queer Nation, com una crítica i reivindicació a la política basada en una identitat essencial, estable i natural, proposant com a contrapartida la multiplicitat i la no rigidesa de les identitats.

Radical Gai: El grup Radical Gai es constitueix l'any 1991 a Madrid, concretament al barri de Lavapiés.

Sortir de l'armari: Donar a conèixer públicament l'orientació sexual. En l'acte de sortir de l'armari el subjecte s'identifica com a homosexual i es constitueix en subjecte homosexual. Però aquesta acció no està exempta de conseqüències, ja que la identitat es troba regulada pel discurs dominant que imposa la pràctica heterosexual, fent que l'individu adquireixi els significats atribuïts a la homosexualitat pel discurs dominant. L'individu com a subjecte actiu pot oposar-se al discurs dominant o crear un nou discurs per a negociar aquests significats així com també els seus drets.

Visibilitat: Expressar, lliurement, la identitat sexual als espais públics i/o privats i que pugui ser reconeguda per la societat, sense que això comporti problemes legals. El fet de fer-se visible comporta una transgressió a la norma heterosexual perquè la persona homosexual es situa fora de les definicions dominants de la sexualitat.

Detall del Manifest del FAGC on s'explica l'origen del seu anagrama

Referències bibliogràfiques

- ASSEMBLEA D'OKUPES DE TERRASSA (1999): *Okupació, repressió i moviments socials*. Barcelona: Edicions Kasa de la Muntanya-Diatriba.
- BARRETT, D. (2005): «Whose Gay Community? Social class, Sexual self-expression, and Gay Community involvement». *The Sociological Quarterly*, 46, 437-456
- BOELLSTORFF, T. (2006): «When Marriage Falls. Queer Coincidences in Straight Time». *A Journal of Lesbian and Gay Studies*, 13 (2/3), 227-248
- BOYARIN, D. i CASTELLI, E. (2001): «Introduction: Foucault's "The History of Sexuality": The Fourth Volume, or, a Field Left Fallow for Others to Till». *Journal of the History of Sexuality*, 10 (3/4), 357-374
- BURGESS, S. (2005): «Did the Supreme Court come out in Bush v. Gore? Queer Theory on the Performance of the Politics of Shame». *Journal of Feminist Cultural Studies*, 16, 126-146.
- BUTLER, J. (2007): *El género en disputa: el feminismo y la subversión de la identidad*. Barcelona: Paidós.
- (2002): *Cuerpos que importan: sobre los límites materiales y discursivos del sexo*. Barcelona: Paidós.
- (2001): «¿Qué es la crítica? Un ensayo sobre la virtud de Fou-

- cault». En: Ingram, D. (ed.) (2002): *The Political: Readings in Continental Philosophy*. Londres: Basil Blackwell. Extret el 10 de gener de 2008 de <http://eipcp.net/transversal/0806/butler/es>.
- BUTLER, J. i SCOTT, J. (1992): *Feminist Theorize the Political*. Nova York i Londres: Routledge.
- COLECTIVO MALDEOJO (comp.) (2001): *Estudiantes anti-estudiantes. Policía, prensa y poder. Movimiento estudiantil de 1986-1987 en Francia y España*. Madrid: Traficantes de Sueños.
- CÓRDOBA, D. (2003): «Identidad sexual y performatividad». *Athenea Digital*, 4, 87-96.
- CÓRDOBA, D.; SÁEZ, J. i VIDARTE, P. (2005): *Teoría Queer: políticas bolleras, maricas, trans, mestizas*. Madrid: Egales.
- EMILIOZZI, S. i FLASTER, G. (1998): *Introducción al concepto de poder en Michel Foucault*. Cátedra García Raggio: Editorial Eudeba.
- FERNÁNDEZ, V. (2007): «Comunidad gay y espacio en España». *Boletín de la A.G.E.*, 43, 241-260.
- FLANNIGAN, A. (1993): «“Black Gay Male” Discourse: Reading Race and Sexuality between the Lines». *Journal of the History of Sexuality*, 3 (3), 468-490.
- GRANADOS, J. A. (2002): «Orden sexual y alteridad: la homofobia masculina en el espejo». *Nueva Antropología*, 61, 79-97.
- GRUPO DE TRABAJO QUEER (ed.) (2005): *El eje del mal es heterosexual. Figuraciones, movimientos y prácticas feministas queer*. Madrid: Traficantes de Sueños.
- GUATTARI, F. (2004): *Plan sobre el planeta. Capitalismo Mundial Integrado y revoluciones moleculares*. Madrid: Traficantes de Sueños.
- HINES, S. (2006): «What's the Difference? Bringing Particularity to Queer Studies of Transgender». *Journal of Gender Studies*, 15, 49-66.
- HOOKS, B.; BRAH, A.; SANDOVAL, C.; ANZALDÚA, G. i altres (2004): *Otras inapropiables. Feminismos desde las fronteras*. Madrid: Traficante de Sueños.
- HUNT, R. J. (1992): «Gay and Lesbian Politics». *Political Science and Politics*, 25 (2), 220-224.
- KAPLAN, M. (2001): «Constructing Queer Communities: Marriage, Sex, Death, and Other Fantasies». *Constellations*, 8, 57-77.
- KINDELÁN, Z., ODIO, M. i RIVERA, G. (2004): «El transsexualismo: un nuevo reto de las normas del Registro del Estado Civil». *Santiago*, 105, 30-40. Extret el 28 de desembre de 2007 de <http://ojs.uo.edu.cu/index.php/stgo/article/viewFile/14504302/842>.
- LLAMAS, R. (1998): *Teoría torcida: prejuicios y discursos en torno a «la homosexualidad»*. Madrid: Siglo XXI.
- LLAMAS, R. i VIDARTE, F. J. (2001): *Extravíos*. Madrid: Espasa Calpe.
- MÉRIDA, R. M. (Ed.): (2002): *Sexualidades transgresoras. Una antología de estudios queer*. Barcelona: Icaria.
- MOVIMIENTO DE OBJECCIÓN DE CONCIENCIA (2002): *En legítima desobediencia. Tres décadas de objeción, insubmisión y antimilitarismo*. Madrid: Traficantes de Sueños.
- NAMASTE, K. (1994): «The Politics of Inside/Out: Queer Theory, Poststructuralism, and a Sociological Approach to Sexuality». *Sociological Theory*, 12, 220-231.
- NICOLAS, Jean (1982): *La cuestión homosexual*. México: Fontamara (1978).
- PITTS, V. (2000): «Visibly Queer: Body Technologies and Sexual Politics». *The Sociological Quarterly*, 41 (3), 443-463.
- PLATERO, R. (2004): «La sexualidad como problema político». *Los marcos de política y representación de los problemas públicos de lesbianas y gais en las políticas centrales y*

Referències bibliogràfiques

- autónomas: Las parejas de hecho*. Tesis de Maestría no publicada. Universidad Complutense de Madrid.
- POLLETA, F. i JASPER, J. (2001): «Collective Identities and Social Movements». *Annual Reviews Sociological*, 27, 283-305.
- PRECARIAS A LA DERIVA (2004): *A la deriva por los circuitos de la precariedad*. Madrid: Traficantes de Sueños.
- PRECIADO, B. (2002): *Manifiesto contra-sexual: prácticas subversivas de la identidad sexual*. Madrid: Opera prima.
- SÁEZ, J. (2004): *Teoría Queer y psicoanálisis*. Madrid: Síntesis
- SEARS, A. (2005): «Queer Anti-Capitalism: What's Left of Lesbian and Gay Liberation?». *Science and Society*, 69, 92-112.
- SEDGWICK, E. K. (1998): *Epistemología del armario*. Barcelona: La Tempestad.
- STACEY, J. i BIBLARZ, T. (2001): «(How) Does the Sexual Orientation of Parents Matter?». *American Sociological Review*, 66 (2), 159-183.
- VIDARTE, P. (2007): *Ética marica. Proclamas libertarias para una militancia LGTBQ*. Madrid: Egales.
- VIDARTE, F. J. i LLAMAS, R. (1999): *Homografías*. Madrid: Espasa-Calpe.
- WITTIG, M. (2006): *El pensamiento heterosexual y otros ensayos*. Madrid: Egales.

Apunts biogràfics

Bea Espejo. Va nèixer a Còrdova l'any 1962. A l'any 1992 és una de les creadores del primer grup de transsexuals de Catalunya, el CTC. Ha estat una de les impulsors de la Llei de Gènere aprovada el 2007. Actualment es secretària del CTC i del Partido por las Libertades Civiles.

Carles Guillot i Marc Franch. Van ser membres de l'assemblea del CSOA Hamsa, durant els seus vuit anys d'existència (23 març 1996-4 agost 2004).

Eduard Sánchez-Pascuala. Nascut a Caracas (Veneçuela), el 26 d'abril de 1962. D'arrels catalanomantxegues, s'instal·la definitivament a Barcelona a l'edat de set anys. Cursa estudis de delinear i posteriorment de Filologia Catalana a la Universitat de Barcelona. Amb 24 anys comença a militar al FAGC. Des de llavors ençà no ha deixat la militància (excepte durant un breu període, quan va estar vivint a l'Uruguai) al FAGC.

Eugeni Rodríguez. Va nèixer a l'Hospitalet de Llobregat el 1965. L'any 1985 va entrar a formar part del FAGC. El 1986, juntament amb d'altres activistes, crea el primer grup de joves gais, el JAG. També va participar en la lluita antimilitarista, formant part del MOC i del Mili-KK. Ha col·laborat en la creació de grups GLT a Xile, Colòmbia i Portugal. Va col·laborar en les primeres i segones «Jornades de masculinitats»,

organitzades per l'Ajuntament de Barcelona. Actualment és portaveu del FAGC i impulsor de l'Observatori contra l'Homofòbia. Treballa a Correus i és militant de la CGT.

Joan Pujol. És professor titular de Psicologia Social en la Universitat Autònoma de Barcelona des de desembre de 1997, on imparteix docència tant a llicenciatura com a doctorat. Anteriorment va exercir de professor associat i ajudant a la UAB (1990-95) i com a *lecturer* a la universitat de Huddersfield (Regne Unit, 1996-97), hi ha fet estades d'investigació a la Universitat de Reading (RU, Beca Batista i Roca, 1994). La seva tasca investigadora es centra en la forma en què els processos de governabilitat de les societats actuals avançades incideixen en la subjectivitat i corporeïtat de les persones, així com els processos de resistència que es generen des d'aquestes subjectivitats corporeïtzades. Des d'aquesta perspectiva, s'aborden temàtiques com les tècniques de reproducció assistida, anorèxia, cultura rave, transsexualitat, masculinitat, consum de substàncies il·legals...

Marta Estella. Va néixer a Barcelona el 1963, on viu actualment. Ha estudiat filologia catalana i sempre ha treballat entorn a la llengua, actualment en un servei lingüístic universitari. Participa en el moviment feminista i lèsbic des de fa anys, els últims dotze en el Grup de Lesbianes Feministes. Actualment intenta compaginar l'activisme amb la maternitat, la feina i els estudis. Aquest llibre li ha permès posar una mica d'ordre en la reflexió sobre el seu activisme dels últims anys.

Pedro Carmona. Va néixer a Sevilla, activista de moviments socials i, en especial, del moviment LGTB, en el qual ha militat a diferents grups. Ha escrit interessants articles sobre l'homosexualitat al món àrab. Actualment forma part del diari *Diagonal*.

Annexos

Guió inicial de l'entrevista

• Definició

- Com et presentaries?
- Com et definiries en relació amb el col·lectiu GLT?

• Referència a casos

- Situacions en què la persona s'ha vist involucrada.

• Polítiques del moviment GLT

- Què és el que defineix una persona com a gai/lesbiana/transsexual?
- Quines diferències perceps dins el moviment GLT?
- Quina relació veus entre les identitats sexuals i els grups GLT?
- Diferències entre moviment gai i moviment d'alliberament gai.
- El teu posicionament polític respecte d'aquestes diferències.
- El teu paper dins de la lluita pels drets i llibertats de gais, lesbianes i transsexuals.
- Com a militant, a qui s'adreça la teva lluita política.
- Com definiries la gent que conforma les associacions de lluita en què has participat.
- Descriu la trajectòria i l'activitat del FAGC.
- Quina gent participa en l'alliberament del col·lectiu GLT, qui t'agradaria que hi participés.
- Com veus les diferències de classe, etnicitat i gènere dins el col·lectiu GLT? Quins exemples en destacaries?
- Quins lemes dins del moviment GLT t'han agradat/impac-tat/has trobat més propers...? Comenta-ho una mica.

• Accions del moviment GLT

- Quins objectius perceps que té el moviment GLT i com han anat canviant en els darrers vint anys?
- Quins esdeveniments creus que han estat rellevants en el moviment GLT?
- Què entens per homofòbia? Com penses que s'ha de treballar aquesta temàtica?
- Explica les diferents formes d'homofòbia amb què t'has trobat, com s'han enfrontat i com s'haurien de resoldre (discriminació legal, discriminació social...).
- Opinió sobre la llei de matrimoni: canvi històric en la reivindicació, efecte de l'aprovació de la llei....
- Quins creus que haurien de ser els objectius del moviment GLT en el futur?

• Relació del moviment amb les institucions

- Creus que el moviment GLT transgressor ha de tenir relacions amb les institucions?
- Creus que les institucions, al donar suport al moviment GLT, volen normalitzar-lo?
- Creus que el moviment GLT ha de tenir sempre un discurs crític envers les institucions?

• Interrelació entre els diferents col·lectius:

- Creus que el moviment GLT s'ha d'interrelacionar amb altres moviments socials? Per què? Amb quins?
- Què en penses de la diversificació del col·lectiu GLT?
- Com es pot realitzar una acció política que tingui en compte alhora la unitat, efectivitat d'acció i la diversitat del moviment?

Primera sol·licitud de matrimoni gai a l'Estat Español

Avui,
5 de setembre de 1987

GAI Y OBJETOR

El rechazo al machismo derivado de la sociedad capitalista y patriarcal es el punto de encuentro de las dos posiciones de lucha alternativa a un enemigo común, el militarismo en todas sus vertientes y en concreto a su expresión machista.

La no aceptación del ejército, reflejo de una ideología al servicio de la burguesía y las clases dominantes, donde el autoritarismo, jerarquización, opresión y espagnolismo son los puntos claves de su doctrina y razón de ser. La inculcación de una moral impuesta basada en la división de sexos, del binomio fuerte/débil, Opressor/oprimido.

Como gays y objetores constatamos la introducción de los postulados antimilitaristas en el movimiento gai y una cierta sensibilización hacia la cuestión homosexual por parte del movimiento de objetores.

El rechazo generalizado hacia la mili por parte del movimiento gai se ha visto traducido en la inclusión de la consigna "mili no" dentro de las reivindicaciones del FAGC, que junto con el MOC han realizado acciones conjuntas de protesta en contra del código de justicia militar y la militarización, a su vez se ha realizado una reflexión sobre la incompatibilidad que supone la lucha por el derecho al propio cuerpo, enfrentándose a un estamento, el militar, que se basa en la represión sexual y donde la homosexualidad la intenta encontrar el marco idóneo al no encontrar otra alternativa sexual que la homosexual.

La liberación homosexual pasa, queramos o no por un rechazo al ejército como exponente máximo de toda una serie de valores machistas, roles impuestos y comportamientos estereotipados.

Lo militar tiene uno de sus pilares básicos en la exaltación del macho como sexo prepotente y opresor de la mujer, por lo que la práctica homosexual romperá con ese pilar.

El ejército a parte de defender los valores de la clase dominante, digase burguesía, y la moral al uso, leease iglesia, está basado en la división anteriormente descrita de un sexo opresor de otro.

Como síntesis, el ejército entendido como núcleo machista, es un punto de unión en la lucha de gays y objetores.

Otro tema es la necesidad de abrir un debate sobre la validez de utilizar el derecho al propio cuerpo y la liberación homosexual en la lucha antimilitarista.

Concretamente proponemos la posibilidad de considerar la lucha por la liberación homosexual como un argumento de protesta contra el militarismo, dicha argumentación se basaría en que, si el ejército tiene como uno de sus puntales la defensa del patriarcado y de la familia, cualquier persona que entienda la sexualidad como algo amplio, no ligado a la reproducción, sino como fuente de placer, entrará en contradicción con la ideología militarista, con el ejército.

Tenemos la posibilidad de enfrentarnos al militarismo y al servicio militar desde una posición que trasbase lo puramente ideológico y entre a cuestionar las relaciones afectivas-sexuales, tenemos un gran campo de batalla por delante al partir el ejército en sus dos estructuras básicas: Defensa del orden establecido, y guardian de la moral impuesta.

El practicar la homosexualidad no implica necesariamente rechazar la conducta machista y el militarismo. La conciencia antimilitarista será fruto de plasmar una realidad inapelable, el papel que juega la institución militar como estandarte y defensor de toda una serie de privilegios socioeconómicos, dando paso a la aparición de una doble moral.

La ligazón gai y objetor ha de conllevar a un cuestionamiento más amplio en la batalla por una sociedad sin militarismo que por ende llevaría a una desaparición de toda una serie de conceptos machistas, es decir el militarismo traducido en: Obediencia ciega, jerarquización y autoritarismo.

Militarismo pues va unido a machismo y será combatiendo lo segundo una de las formas de llegar a acabar con lo primero.

Eugenio Rodríguez.

El Eixample rosa

C. Tarrero - Barcelona
El País, Catalunya, 1-9-2000

En los últimos años, Barcelona ha experimentado un *boom* de locales dirigidos a un público homosexual, fundamentalmente masculino, creando así un referente de barrio *gay* en la ciudad. Peluquerías, bares, discotecas, restaurantes, floristerías y una agencia de viajes han abierto en el denominado Gaixample, que podría delimitarse, a grandes rasgos, entre las calles de Urgell y Balmes, y València y Gran Via. La concentración de locales pensados para *gays* es evidente si uno se pasea por esas calles: la mayoría lucen la bandera del arcoiris, símbolo inequívoco de los establecimientos de ambiente. «Hace dos años no había ni un local para *gays* en este trozo de Diputació. Hoy hay cinco». Jorge Escoda y David Cabrera tienen una tienda de moda en la calle de la Diputació junto a Villarroel, que abrieron hace dos años. Además, tienen su propia marca de ropa de hombre, que venden por toda España y presentarán en septiembre en la pasarela Cibeles de Madrid. Escoda, de 24 años y vestido a la última, asegura que la concentración ha sido espontánea: «Nadie se ha planteado crear una zona *gay*, pero era una zona muerta comercialmente y donde los alquileres estaban por debajo del resto del centro. Si me ponen una tienda de ropa enfrente mejor, vendrá más gente». Escoda explica que el barrio se beneficia y «los vecinos están contentos. Los chicos van de la mano con toda normalidad».

Estos dos jóvenes, cuyos diseños apuestan por los tejidos arrugados y acharolados, son de los que opinan que el área no se convertirá en un gueto de homosexuales: «Es imposible

que se convierta en un gueto por la estructura de las calles, porque está en el centro y porque hay gente en estos edificios que vive desde hace 50 años y va a seguir viviendo aquí», comenta Escoda, que puede presumir de disponer de la bandera del arcoiris más grande en exposición constante de Cataluña en el toldo de su tienda.

A pocos metros de la tienda está la floristería que regenta Jordi Ballesta. Viste camiseta amarilla a juego con su pelo. ¿Edad? «Hace muchos años que nací», contesta. Ballesta está convencido de que vive en una ciudad tolerante y hace gala de un estilo diferente, como anuncia en la tarjeta de la tienda. «Rompe con lo acostumbrado en el mundo de la floristería». Sus ramos pueden incluir abanicos, plumas, plátanos colgando e incluso una sandía fresca cortada en forma de boca. Depende de quien lo encargue. «Hacemos trabajos espectaculares para quienes nos dejan crear, aunque también tenemos clientes que quieren ramos más tradicionales». Todo vale para este equipo de tres que se caracteriza por la innovación. «Nos adaptamos al local. Si el restaurante la Diva nos encarga un ramo le ponemos plumas. Si nos lo pide el Castro, hierro y cuero, porque conocemos su estilo y el local».

La floristería abrió en septiembre del año pasado para todo tipo de público —«no hay distintivo en la tienda»—. La única diferencia, apunta, es que «los *gays* se sienten más cómodos al pedir un ramo para su novio aquí. Pero también hay público heterosexual ya que las flores son un artículo que consume todo el mundo». Sólo recuerda una ocasión en que una mujer se sintió incómoda en la tienda ante el público homosexual. «El barrio lo acepta bien y es una zona en crecimiento. La gente del ambiente se tiende a agrupar, y que los establecimientos se agrupen ayuda a la toma de conciencia», apunta mientras bromea con Roger, que trabaja para la revista *Zero* (revista *gay* que se vende en los quioscos). En ella,

como en casi todas las que se dirigen a gays y lesbianas, se puede encontrar un mapa de la ciudad con todos los locales de ambiente: más de un centenar. La mayoría se hallan en esta zona, pero también hay otros dispersos por Ciutat Vella y Gràcia.

La incorporación más reciente al Gaixample es una agencia de viajes abierta a mediados de junio. Está dirigida a gays y lesbianas, ofrece a sus clientes información turística de todo tipo, pero quien quiera saber de rutas homosexuales, hoteles y discotecas encontrará información más detallada y, además, «las parejas están más relajadas porque saben que nadie se va a reír. Aquí la gente gay pregunta más tranquila».

José Antonio Molina, a punto de llegar a los 30, trabaja en la agencia desde hace pocos días, pero asegura que la apertura de establecimientos de ambiente en la zona es un hecho indiscutible. «Hay público de todo tipo, pero se nota que hay gente del ambiente. Sobre todo por la noche en el Punto Ben, el Dietrich, la Medusa o la Arena...», señala Molina, quien opina que los *gays* disponen de un poder adquisitivo alto ya que no tienen los gastos de una familia tradicional y, por ello, es un público que consume.

«También hay “gays” en paro»

El «modelo único *gay*», como lo denomina Eugeni Rodríguez, del Front d'Alliberament Gai de Catalunya (FAGC), no es del agrado de todos. Poder adquisitivo alto, trabajos liberales, cuerpos *danone*... «Este no es el modelo por el que hemos luchado», sentencia. Rodríguez es de los que opina que el Gaixample tiene un defecto primordial: «En Barcelona siempre hemos reivindicado como bandera cualquier sitio de la ciudad, es decir, que en cualquier lugar dos chicos se puedan dar un beso. Concentrar al colectivo *gay* en un barrio es una forma de renunciar a esto». Rodríguez también señala un aspecto positivo de esta concentración: «Para las personas

que acaban de salir del armario y buscan lugares de ambiente, hay un referente en la ciudad».

La pesseta rosa

La pesseta rosa s'ha convertit en l'excusa ideal per a descafeïnar i minvar el ressò de les reivindicacions i els anhels del moviment d'alliberament gai. Sota el parany de la modernitat, allò que es porta, s'estén un món de fantasia i glamour, on poder viure les 24 hores en rosa, sense «problemes» ni maldecaps. El concepte de «comunitat gai» comporta un significat econòmic de primer ordre dins el mercat. Es pot guanyar molt de capital en vendre l'ideal d'un món rosa fantàstic, on la «felicitat» es pot comprar i en què tots siguem gais construint un gueto «daurat» en el qual hom s'adreça al client amb la complicitat que tot queda «entre nosaltres».

L'exemple de Chueca, a Madrid, és el model que es vol —s'està important a Barcelona— un barri deteriorat i marginal fins fa pocs anys ressorgeix en esplendor des que s'hi instal·len bars, saunes, botigues de roba, restaurants, hotels, llibreries, discoteques... fins i tot el Cogam hi fixa la seva seu. Una illa rosa a Madrid, amb pocs quilòmetres quadrats, concentra tot l'ambient gai, sense haver de cercar més enllà. Aquesta concentració atreu molts de gais per viure al barri, fa pujar el preu de l'habitatge i «revaloritza» el barri. La integració de la mà del benefici econòmic, equació perfecta, concentra tot l'ambient gai en uns quilòmetres quadrats hi deixa la resta de la ciutat als «heterosexuals» i la gent «normal». Per ser gai i feliç cal anar a Chueca, i —no cal dir-ho—, comptar amb el nivell adquisitiu adequat: a més diners, més vida en rosa; l'homofòbia és per als mariques pobres, que abans que res som pobres.

A Barcelona, s'intenta crear el Chueca local, desplaçant l'ambient a una part de la ciutat batejada com a «Gaixample», amb un *boom* de locals i restaurants gais. Si bé no té molt a veure amb Madrid, parteix de la mateixa idea, crear un referent de barri gai a Barcelona, que sigui com el cor de

l'ambient, i fer-ne el centre operatiu de la comunitat gai, tot i que la qüestió de l'habitatge —atreure la població gai a viure al Gaixample— no és una tasca fàcil (l'Eixample no es pas Chueca i no ha de menester cap revalorització).

Un cop creat el nom i delimitat el territori, cal crear-ne la necessitat i donar-lo a conèixer com la panacea. El creixement de locals i botigues requereix, per a la seva supervivència econòmica, un augment considerable de consumidors gais. Com a exemple, un anunci publicat a revistes gais comercials de la ciutat, finançat i signat per establiment del Gaixample que té com a lema «afirmaté, consume gay». La fórmula del benefici rosa passa irreversiblement per crear una necessitat de consum disfressada de l'orgull d'ésser gai. Tota la maquinària mediàtica es posa en funcionament, cal ser modern, cal tenir un bar gai, cal crear el model únic gai. Per suposat que la construcció d'aquest entramat passa per ridiculitzar, marginalitzar i criminalitzar el moviment d'alliberament gai. Així, podem situar com a «ideològics» els discursos que parlen del desfasament de grups com ara el FAGC, enquistats i fora de lloc, que no sabem estar en el quid de la qüestió... Els gais passaran a ser feliços sense que ningú qüestionï el marc social, ni molt menys el glamour i el consum rosa.

L'homofòbia no existeix si fem part de l'illa rosa, un cop més cal tenir clar que tot té un preu, i la pesseta rosa és el camí per viure l'homosexualitat sense maldecaps. L'homofòbia —és dar— trepitja els gais pobres, els quals, com dèiem abans, per damunt de tot som pobres.

El model únic gai que es vol dissenyar té tres punts bàsics:

- Els gais tenim un nivell adquisitiu més elevat que la mitjana. És a dir, podem gastar molt més en oci, per tant, «afirmate, consume gay». No es pot ser gai i marginal o, com a mínim, semblar-ho.

- El gai és jove, o es cuida tant que el seu cos —model

danone— transmet una imatge juvenil. La pesseta rosa posa a l'abast roba, cosmètica, massatges, perfums, gimnasos on poder assolir el model estètic del gai *in*.

– Cal consolidar un poder econòmic que faci respectable el concepte de comunitat gai. La pesseta rosa necessita transmetre un discurs aideològic, i centrat en l'orgull de poder viure en rosa, desqualificant la feina del moviment d'alliberament gai, que transmet una imatge de confrontació i de trencament amb els valors establerts.

La construcció d'aquest model únic gai és bàsic per a la supervivència de tot l'entramat de la pesseta rosa. La constitució d'un lobby rosa —en ple procés de gestació a Barcelona— és el pilar que ha de dirigir el nou concepte de moviment gai. La unió d'empresaris gais amb polítics, aquests últims desitjosos de normalitzar l'homosexualitat, és la base d'aquest lobby. Els drets dels gais no passen ja per la confrontació, sinó per encaixar en la societat de consum, limitant l'acció a certs barris i certs horaris. No és el *súmmum*, però és el que hi ha. Cal trencar amb victimismes, s'ha de donar una bona imatge. Com es va fer amb el moviment feminista, cal treure, ara a nosaltres, tot contingut ideològic i de ràbia. En aquesta aventura, compten amb l'ajut de la CGL, desitjosa de poder col·laborar amb tot allò que sigui normalitzar la qüestió homosexual i treure-li el contingut de rebel·lia. Cal acceptar les regles del joc, encara que sigui un joc imposat.

La nostra estratègia, davant de les polítiques de l'entramat econòmic i corporativista del lobby rosa, ha de passar per desmuntar la idea d'un únic model gai com a referent per al col·lectiu. Quan parlem de l'antigai, estem posant les bases per reivindicar i fer visible un altre imaginari per als gais i les lesbianes que no volem assumir el model del «gueto daurat» com a l'únic espai de relació interpersonal.

Treballar la possibilitat de generar llocs de trobada fora

del control comercial (parcs, carrers, cases ocupades, bars no dependents del lobby rosa...). Hem de fer nostre qualsevol espai que ens agradi, independentment del seu etiquetatge. No estem en contra de l'ambient gai comercial, que té un paper obvi i consolidat, però sí de reduir les nostres possibilitats als dictàmens d'uns gerents que volen (a l'estil dels fets de Sitges) concentrar-nos en determinats locals i zones, on ells puguin controlar-nos i treure'ns profit.

El lobby rosa té ben clara la seva política. Gestionar la repressió existent, creant un gueto que doni un màxim de serveis, creant necessitats de consum que donin identitat a un model de vida rosa.

Nosaltres oferim el dret a escollir la nostra llibertat sense restriccions ni models predeterminats. Estenent la qüestió homosexual a tots els àmbits socials —laboral, familiar, educatiu, de barri...

Fer-nos visibles i conquerir la plena igualtat social i legal, passa per transformar el marc social actual sense haver de pagar cap peatge. És un repte laboriós, però no aturarem l'homofòbia a cop de talonari.

Eugeni Rodríguez

El espíritu del movimiento gay español

Adolfo Coria
Naciongay.com, 3-4-2002

El Front d'Alliberament Gai de Catalunya (FAGC) lleva más de 25 años de historia a sus espaldas. Tras la finalización de la era franquista en 1975 este colectivo surge como el primer grupo gay en todo el Estado español. En la actualidad todavía continúa manteniendo el espíritu de sus comienzos trabajando y peleando con todas sus fuerzas contra agresiones psíquicas y físicas contra lesbianas y gays. Gracias al nacimiento del FAGC el movimiento homosexual en nuestro país se expandió como la pólvora, confirmando así la gran tradición asociativa catalana. Hace poco este grupo ha creado un precedente de suma importancia en la legislación española, consiguiendo que en la sentencia contra un individuo que agredió a dos lesbianas se añadiera el agravante por homofobia. Eugeni Rodríguez, militante gay comprometido y auténtico, es portavoz del FAGC desde hace 10 años y lleva 17 trabajando en la asociación.

Naciongay.com: ¿Cuándo se forma el FAGC?

EUGENI RODRÍGUEZ: El embrión del FAGC es el MEHL, grupo que funcionaba en la clandestinidad en tiempos de Franco. Cuando éste muere en 1975 se hace una asamblea y pasa al nombre de FAGC, siendo el primer grupo gay del Estado. Tomando el ejemplo del FAGC se fueron generando colectivos en diferentes sitios. Pero de aquella época, el único que perdura es el nuestro. Tras el FAGC, en Cataluña han salido diferentes grupos como la Coordinadora Gai y Lesbiana, el Colectivo Gai de Barcelona, etc.

N.G.: ¿Seguís manteniendo el espíritu del principio? ¿Es lo que os diferencia de otros colectivos glbt?

E.R.: Así es. Somos un grupo esencialmente político, no de interrelación o donde la gente vaya a conocerse. Mantenemos el espíritu de lo que era el FAGC, grupo que trabaja desde la política para cambiar todo lo que creemos que es la homofobia. Y no somos neutros ante otras cuestiones. En temas antimilitaristas y feministas también hemos hecho la nuestra. Somos gays, pero somos más cosas.

N.G.: Vuestro método de trabajo es horizontal, ¿es más complicado este sistema?

E.R.: Es mucho más difícil pero hace que sea una forma más enriquecedora y que la gente participe más desde el punto de vista de las ideas, no desde el punto de vista ejecutivo o presidencialista. No nos creemos representantes, sino que luchamos por un tema y sí que generamos referentes o sacamos asuntos a la luz.

N.G.: ¿Cómo se financia el FAGC?

E.R.: En un 80% de nuestros propios recursos: cuotas de afiliados, fiestas, etc. Un 20% viene de subvenciones del Ayuntamiento de Barcelona, la universidad, la Generalitat.

N.G.: ¿Cuáles son vuestras actividades principales?

E.R.: Por lo que nos conoce todo el mundo es por la Oficina Antidiscriminatoria, un servicio en el que, en caso de agresión o discriminación por ser gay o lesbiana, ofrecemos todo lo que es el proceso. Aparte de hablar con esa persona, intentamos que la denuncia llegue a buen puerto. No sólo la denuncia legal, también hacemos la denuncia social y que salga a la luz pública para que la sociedad sepa lo que ha pasado. Después todo el proceso del juicio, el apoyo hasta la conclusión del caso.

El de las chicas lesbianas tuvo un primer juicio que hicimos que se conociera y que fuera gente al juicio. Luego hicimos el recurso hasta que se ganó, del principio hasta el final.

N.G.: A nivel social, ¿en qué proporción se indigna la gente ante agresiones homófobas?

E.R.: La gente se indigna pero queda en eso, en indignación. El eco que tiene una agresión a un gay o una lesbiana tampoco es que sea muy desmesurado. El problema es que a la gente la están deseducando por medio de todos los programas basura. El estereotipo franquista que parecía que iba a desaparecer está ahora supervigente. El marica hace reír o hace llorar, pero inerte se ve que no puede pasar. No puede haber un basurero o un ministro gay. Creo que ésa es la figura que la España profunda quiere que se siga. De alguna forma para poder decir «si eres así, eres gay». El miedo que hay en la gente es considerar que cualquier persona puede ser homosexual. Por eso la necesidad de identificar y de poner unos patrones determinados.

N.G.: ¿Tú crees que pedir a los gobiernos equiparación legal no va en sintonía con la visibilidad social de lesbianas y gays? Aún no es habitual ver una pareja del mismo sexo agarrada de la mano por la calle.

E.R.: Creo que, por ejemplo, al revés que otros grupos que piden lo de las parejas, el tema fundamental son los derechos entre iguales. Una persona, como persona, tiene que tener todo tipo de derechos, independientemente de que luego tenga una relación binomial o no, y creo que es el gran problema que hay. ¿Cómo se consigue eso? Con la educación, es el tema clave. En las escuelas no es que no se enseñe homosexualidad, sino que no se enseña sexualidad. En las universidades todavía hay manuales de psicología y sociología que hablan de la homosexualidad como una perversión. Ahí es donde radica el

tema. Se sigue viendo como una cosa que les pasa a los otros. Es como el que viene al colectivo a decirte que tiene un amigo que es gay y tu sabes que es él. Actualmente la educación es heterosexista.

N.G.: ¿Con qué otros colectivos mantenéis una relación más fluida?

E.R.: Con el Colectivo Gay de Barcelona tenemos una relación bastante estrecha y con el grupo de lesbianas también. Solemos trabajar mucho con el movimiento de ocupación porque creemos que es bastante interesante en el sentido de que ellos también se plantean liberar espacios. De alguna forma la homosexualidad es liberar un espacio sexual. Creemos que también es bueno que el concepto de ocupación sea más amplio.

N.G.: ¿Piensas que la lucha reivindicativa de gays y lesbianas comienza a nivel individual?

E.R.: Cualquier persona que tenga una actitud de mostrar públicamente su homosexualidad es un militante. Lo sepa o no está haciendo activismo gay.

N.G.: ¿Acuden a vosotros más gays que lesbianas para pedir ayuda?

E.R.: Normalmente van más chicos que chicas. El caso de la sentencia con agravante de homofobia es sorprendente porque era la primera vez que dos lesbianas denunciaban un caso. De alguna manera el proceso de visibilización de las lesbianas ha sido fuerte como mínimo en Barcelona o en Madrid desde hace tres años hasta ahora. Eso ha tenido un precio. El mariquita ha existido siempre, pero que de repente el vecino del tercero vea que dos mujeres se están besando yo creo que eso el españolito medio no lo soporta por nada del mundo. Es duro para las mentes católicas de este país.

NG: ¿Con qué partidos políticos tenéis más relación?

E.R.: Solemos trabajar con los partidos de izquierdas. Con la derecha no queremos saber nada, por razones obvias.

N.G.: ¿Qué opinas de la actual atomización de leyes edulcoradas que hay en España?

E.R.: En la Constitución hay un artículo, el 14, donde se trata un derecho fundamental que dice que nadie puede ser discriminado. Por lo tanto exigimos igualdad total y absoluta en el plano jurídico. No creemos que se tenga que inventar nada. Desde hace 10 años decíamos que el matrimonio no nos hacía falta a través de una ley especial. Ya hay una ley que dice que el matrimonio lo forman el hombre y la mujer. No entre el hombre y la mujer. Si somos igual que los demás, lo somos para todo. Con los mismos honores y deshones.

N.G.: En Cataluña, el nivel asociativo es bastante más alto que en el resto de España, ¿cómo ves el panorama actual en ese sentido?

E.R.: Con respecto a otros países de Europa o EE.UU., el movimiento gay sabe que cuando va a convocar algo detrás hay muchísima gente o personas que simplemente hacen aportación económica. Aquí el ambiente gay comercial está tomado por gente con muy pocos escrúpulos y con un afán de enriquecerse muy grande. Creo que eso perjudica bastante y todo el cuento de hadas de que si eres gay eres más rico y tienes más electrodomésticos responde única y exclusivamente a la gente que quiere vendernos esos electrodomésticos, esas colonias y esa ropa. Eso es algo bastante triste y bastante patético. Reivindico al gay ladrón y al gay mendigo que duerme en un cajero, que también los habrá. No todos los gays son guapos y estilizados. Nadie se asusta de que haya un heterosexual feo gordo, pues también hay gays gordos y homosexuales nada sensibles.

N.G.: ¿Esa gente se está apropiando de nuestra identidad?

E.R.: Claro. Por intereses económicos claros y descarados.

N.G.: ¿Tenéis algo preparado para el 28-J?

E.R.: Hemos estado en una comisión unitaria todos los grupos de Barcelona del movimiento gay y montaremos todo un mes de charlas y debates. La manifestación para el día 29, una fiesta por la noche y alrededor de 20-30 actos entre todos los grupos.

N.G.: ¿Crees que todavía hay mucha homofobia en nuestra sociedad?

E.R.: El enemigo que nos vamos a encontrar al no hablarse del tema como se tendría que hablar está en la educación. El enemigo lo puedes tener en el segundo piso o en tu compañero de trabajo. Es una homofobia sutil y leve pero que cuando la has recibido 20 veces se hace grave. Normalmente no te van a partir la cara ni echarte del trabajo, pero si durante 5 años en tu trabajo te miran de reojo y te dicen mariquita, te van atormentando. Yo creo que ésa es la peor de las torturas, la sutil. No se puede tocar, pero está ahí. Es la que hay que combatir.

N.G.: ¿Hay algún caso que te haya sorprendido especialmente en todo el tiempo que llevas en el FAGC?

E.R.: Estoy recordando uno de una chica que estaba haciendo un tratamiento de bulimia y anorexia en una clínica y allí se enamoró de otra mujer. La echaron y la acusaron de que iba en contra de las normas de la fundación, que su lesbianismo era malo para su tratamiento. Fue uno de los casos en los que vi como la homofobia puede diversificarse en miles de formas diferentes porque esa chica acabó teniendo dos problemas. Fue uno de los casos más sorprendentes.

30 anys donant pel cul: un cartell en la frontera

«Para sobrevivir en la Frontera debes vivir sin fronteras,
ser un cruce de caminos.»

Gloria Anzaldúa, *Borderlands* (La frontera)

Les fronteres separen territoris. Els territoris estan habitats per persones, i les persones son anomenades en funció dels territoris com, per entendre'ns, catalans, espanyols, francesos o europeus. Els territoris no només són espais físics, separen categories socials. La innocent pregunta «nen o nena» implica una certa aparença i una certa forma d'actuar. Delimita dos territoris (masculí i femení) i genera uns tipus de persona (home i dona) que són educats per tal que actuïn en funció del territori assignat. Tenir poder permet anomenar i el DNI, per exemple, ens situa en els territoris definits per l'Estat (veure www.hartza.com/dniqueer.htm per una redefinició *queer* del DNI). Per tal que la separació en territoris funcioni és necessari que assumim el territori com a propi, passant del «em diuen» al «em dic» i del «em fan fer» al «sóc». La identitat «gai» s'ha convertit en un territori del qual la societat de consum s'ha apropiat per tal d'anomenar-nos i dir-nos què hem de consumir. Al pensar-nos com a territori pensem en drets, en el que som, en defensar allò que és nostre. A Catalunya es parla català, en «l'ambient» donem pel cul.

Pensem que els territoris són clarament definits, i que la frontera és una fina línia marcada amb un llapis. Les fronteres, en canvi, són complexes, borroses, immenses. En les fronteres es mostren els conflictes que fan possibles els territoris. Vaig conèixer una noia de mare filipina i pare xinès, que va néixer al

sud d'Espanya, va créixer a Veneçuela i que residia als Estats Units. Vivia amb la seva parella, una noia nord-americana, i els dos fills que aquesta noia havia tingut amb la seva anterior relació. La noia tenia clars caràcters asiàtics, amb un marcat accent veneçolà, mentre que la parella i els fills tenien una aparença «indoeuropea»; és a dir, que els podies identificar clarament com a nord-americans. Una pregunta tan habitual i quotidiana com «d'on ets» o «qui ets» posava en evidència l'artificialitat dels territoris i la dificultat material de travessar-los (aquesta noia estava pendent de poder viure legalment als EUA). El treball de Gloria Anzaldúa, mestissa, lesbiana i feminista, defensa actuar des de la frontera. Demana noves metàfores, imatges i símbols que serveixin per impossibilitar la divisió territorial entre blanc i negre, masculí i femení, nosaltres i els altres.

Si al situar-nos en els territoris pensem en identitats i drets, posar-nos en el lloc de les fronteres ens porta a la transgressió i a les llibertats. No hem d'abandonar el sentiment d'estrangeria. En les fronteres s'aprecien les arbitrarietats, les lluites i els actes de força amb què s'han cons-

truït els territoris. El cartell de «30 anys donant pel cul» em fa pensar a actuar des de la frontera. Després de 30 anys de lluita no ens apareix una imatge identitària de dues gais, sinó de dues persones en què el sexe o el gènere està difús. Es suggereix clarament un acte, «donar pel cul», però no un territori des del qual es realitza l'acte. ¿Nois, drag queen/king, trans, dildo...? Deixem córrer la imaginació. També es fa una transposició dels típics rols actiu/masculí - passiu/femení, amb una al·lusió crítica a l'Església. Es defensa un acte i una actitud, aquí i en qualsevol territori. És una imatge de moviment, de lluita, de trencament de fronteres. Podem reclamar la identitat pel territori, els actes a tot arreu. El català on hi hagi gent que el parli, i donar pel cul on i com ens agradi. Com va dir un company a un programa de TV3, «llibertat sense matisos».

Després de trenta anys s'han creat nous territoris i noves fronteres; segueixen estant allí amb noms diferents. «30 anys de FAGC», un cartell en la frontera que ens dona molt pel cul.

Joan Pujol

Campanya d'apostasia

Aquesta campanya està fomentada pel FAGC i diferents grups GLT. S'intenta promoure l'apostasia entre persones batejades per l'Església catòlica o altres confessions cristianes però que en realitat no es consideren creients i que desitgen exercir el dret a deixar de pertànyer formalment a qualsevol d'aquestes confessions.

La raó d'aquesta iniciativa es deu principalment al fet que la majoria de les persones que en la infantesa varen ser batejades per motius més lligats a la tradició que a les seves profundes creences personals es troben com a part integrant, activament o passivament, d'una confessió que no han escollit i amb la qual no s'identifiquen i que, a més a més, no els proporciona cap satisfacció. En el cas concret de gais, lesbianes i persones transsexuals tenim motius de sobres per pensar que una institució com l'Església catòlica no ens reconeix com a tals i, malgrat tot, molts de nosaltres constem com a fidels en la seva confessió.

Per la seva banda, aquestes confessions gràcies als registres de baptisme fan augmentar artificiosament el seu nombre de fidels en les estadístiques per tal de poder obtenir majors avantatges socials, sense preocupar-se de la integritat d'aquests fidels. Govers de diferent signe han afavorit reiteradament l'Església catòlica amb l'argument que la majoria de la població pertany a una confessió religiosa sense tenir en compte que gran part dels ciutadans mai no s'han pronunciat. Amb les subvencions que rep dels nostres diners l'Església pot promoure iniciatives contra els nostres interessos (p. ex., la web d'e-cristians) i designar un octogenari que no tan sols té el dret de condemnar les nostres opcions i pràctiques sexuals sinó que pot negar el reconeixement legal dels nostres drets.

Com apostatar:

Malgrat que l'apostasia no té cap valor legal, la declaració d'apostasia per part de l'Església catòlica s'ha de sol·licitar per mitjà d'un procediment adequat i explícit. La forma més senzilla de fer-ho és enviant una carta per correu certificat, o amb avís de rebuda, a la seu de la diòcesi a la qual pertany la parròquia on vàreu rebre el baptisme, indicant en l'exterior del sobre «Referència: Apostasia». Podeu utilitzar la declaració d'apostasia que us oferim i que us podeu descarregar, o d'altres similars exposant-ne els motius. És recomanable adjuntar una fotocòpia del vostre DNI i indicar alguna adreça o altra forma de contacte (telèfon, fax, e-mail...). És útil aconseguir una còpia de la partida de baptisme on haurà de constar el nom de la parròquia i la data exacta del bateig. En cas que no conegueu la parròquia pot ser d'utilitat indicar la data aproximada del bateig i la població on es va fer

DECLARACIÓ D'APOSTASIA:

A l'atenció del Bisbe Sr.: _____
 Titular de la diòcesi de: _____
 Jo, En/Na: _____
 amb DNI nº _____, major d'edat i resident
 en la població de _____
 en la que segons em consta vaig ser batejat/da el dia _____
 a la parròquia _____ pertanyent a la diòcesi indicada,
 actuant en nom i interès propi i en ple ús de la meua lliure i espontània voluntat,
MANIFESTO:

1. *Que vaig ser batejat/da en la fe catòlica com a conseqüència d'una decisió presa per altres persones sense disposar de llibertat ni de consciència suficients per a emetre un judici al respecte, ja que les meves conviccions filosòfiques, no es corresponen, a hores d'ara, amb les d'aquelles persones que, de*

bona fe, varen considerar llavors que hevien de batejar-me.
 2. *Qué després d'haver-ne meditat durant el temps suficient, he observat com l'Església catòlica condemna les relacions pre-matrimonials, els mitjans anticonceptius i, sobretot, amb la seva condemna de l'ús del preservatiu, contribueix a expandir la pandèmia de la sida.*

3. *Que no solament no condemna la pena de mort ni la guerra, sinó que, al llarg de la seva història les ha beneït i finançat.*

4. *Que amb la seva postura discriminatòria vers les dones, les persones transsexuals, els gais i les lesbianes, fa que augmentin les agressions i discriminacions, esdevenint un agent social instigador de la violència vers aquests col·lectius.*

5. *I per tant, com que la fidelitat a la pròpia consciència és un dret constitucional inalienable reconegut per la legislació mitjançant l'article 16 de la Constitució espanyola, a la qual, cap entitat privada o pública pot oposar-se, renunciant a la fe catòlica, considero que incorreixo en apostasia tal com la defineix l'article 751 del Codi del Dret Canònic, motiu pel qual,*

SOL·LICITO:

Emsigui reconeguda per l'Església la condició d'apòstata, deixant de considerar-me catòlic/a a tots els efectes —fins i tot els estadístics— incloent-hi, si fos necessari, l'oportuna anotació d'apostasia en el Llibre de Baptismes i qualsevol altre registre eclesiàstic, i que per aquesta declaració expreso, fent ús del legítim dret a disposar lliurement del les conviccions morals, ètiques i religioses.

A _____, a ____ de _____ de 200 __.

Signatura

Sitges deu anys després

Miriam de Lamo
El Punt, 6-10-2006

Han passat deu anys des que el govern municipal de Sitges de l'època, format per CiU, el PP i Nou Horitzó, va decidir obrir fitxes policials als gais del municipi per «controlar» el col·lectiu; el 5 d'octubre del 1996, una manifestació en contra del fitxatge dels homosexuals va ser rebuda per alguns veïns del poble amb pedres i ous, i s'obria una bretxa que, a poc a poc, amb el pas del temps, s'ha anat tancant. A més

d'algun polític li deuen pujar els colors en recordar la brillant idea a què va donar suport... mentre d'altres, que van patir la discriminació en primera persona, recorden «les lliçons de dignitat més gran que pugui recordar el moviment de gais, lesbianes i transsexuals», manifestant-se contra l'homofòbia i a favor de les llibertats sexuals enmig de provocacions i insults. Amb l'objectiu de guarir ferides i «mirar cap al futur», diversos col·lectius de gais, lesbianes i transsexuals, l'Ajuntament de Sitges i l'Assemblea de Joves del municipi van inaugurar una escultura ahir a la tarda: un triangle invertit de color rosa –símbol utilitzat pels nazis per classificar els homosexuals dins els camps de concentració– amb el lema/ Sitges contra l'homofòbia/ instal·lat a l'espigó on va començar el fitxatge policial.

Un transsexual denuncia dos agents de la Guàrdia Urbana

www.fagc.org,
octubre de 2006

Un jove transsexual d'origen nord-americà, Maro Díaz, ha denunciat dos agents de la Guàrdia Urbana, un home i una dona, que suposadament el van bufetejar, insultar i vexar quan el traslladaven a les dependències municipals per identificar-lo.

Els fets van passar el 10 d'octubre a la plaça George Orwell. Segons la seva versió, dos agents de paisà se li van acostar i li van preguntar què duia a les butxaques. Acte seguit, dos agents uniformats més el van traslladar a un cotxe patrulla i el van traslladar a la comissaria de les Rambles per identificar-lo. Durant el trajecte, segons assegura, els agents el van bufetejar mentre li cridaven. Un cop a comissaria, segons relata el seu advocat, els agents van continuar l'actitud vexatòria i li van tocar els mugrons i els genitals. Després de fer unes comprovacions telefòniques, el detingut va ser posat en llibertat.

El transsexual agredit ahir havia de declarar com a imputat per un presumpte delictes de resistència a l'autoritat perquè els agents el van denunciar, però el jutge finalment va acceptar la petició del seu advocat per sumar les dues causes en un sol judici que es farà el mes de gener. El jove agredit va presentar la denúncia judicial dissabte passat, i el seu advocat, Robert Castro, acusa els agents de faltes d'injúries, maltractament d'obra i delictes sexuals, amb els agreujants d'abús de superioritat, mòbil racista i d'orientació sexual.

La víctima també ha denunciat el cas davant el Síndic de Greuges, l'Oficina per la No-discriminació de Barcelona, que

depèn de l'Ajuntament, i el Front d'Alliberament Gai de Catalunya (FAGC). Cap portaveu de la Guàrdia Urbana no va voler comentar ahir aquest cas al·legant que ja està a les mans de la justícia.

Unanimitat contra l'homofòbia a l'Hospitalet de Llobregat

El plenari de l'ajuntament de l'Hospitalet de Llobregat va aprovar el passat 31 de gener de 2007 una moció contra l'homofòbia presentada per ERC a instàncies del FAGC.

Per primer cop el PP es va sumar a una declaració institucional a favor de la lliure expressió de l'homosexualitat i dels drets i llibertats del col·lectiu GLT. La moció fa referència a l'agressió que van patir dues noies lesbianes el passat 2 de gener a un bar de l'Hospitalet. La moció aprova comprometre l'Ajuntament de l'Hospitalet a tractar el tema en la propera Junta de Seguretat. El FAGC i L'Observatori contra l'Homofòbia valoren molt positivament aquesta resolució i en faran un seguiment estricte.

Estado de Wonderbra

Entretejiendo narraciones feministas sobre las violencias de género

Barbara Biglia y Conchi San Martín (coords.)

Por lo general, cuando se habla de violencias de género se reducen éstas a las que se producen en el ámbito doméstico y, principalmente, a aquellas más espectaculares, obviándose las que se producen diariamente y las condiciones socioculturales que permiten su existencia. Por ello, en este libro se ha tomado la opción de hablar en plural, como apuesta por juntar voces que lejos de fragmentar permitan entretejer un diálogo colectivo, abordando aspectos que van desde las violencias que se ejercen en el marco de la construcción de la identidad generizada de las mujeres, sus cuerpos, su sexualidad, hasta aspectos como el trato hacia las mujeres inmigradas, gitanas, sin papeles, presas, «enfermas mentales», maltratadas, etc., así como nuestro lugar en la historia, en los medios de comunicación, en la educación, en el poder...

ISBN: 978-84-96044-88-3

304 páginas

18 euros

De la protesta al contrapoder

Nous protagonistismes sociaux en la Barcelona metropolitana

Enrique Leiva · Iván Miró · Xavier Urbano

Aquest és un relat que interpel·la les experiències recents de l'autoorganització. Un període on hem viscut —i encara està en marxa— les sacsejades d'un nou protagonisme social que escapa a les lògiques de la política representativa, unes petites tremolors de vida col·lectiva que van més enllà del que fins ara s'ha conceptualitzat com a moviments socials. L'autoorganització que s'intensifica en la Barcelona metropolitana, a mitjan dècada dels noranta, és un procés que vitalitza aquell protagonisme social (obrer, popular, assembleari, feminista...) hipotecat per la Transició, minoritzat per l'expropiació de la política practicada per l'estat-democràcia, escombrat per la reestructuració capitalista.

ISBN: 978-84-96044-86-9

224 páginas

13 euros

